

Katalogi wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych w ramach poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań - zakres EFRR

Rzeszów, 27 sierpnia 2019 r.

Spis treści

Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	4
<i>Działanie 1.1 WSPARCIE INFRASTRUKTURY B+R JEDNOSTEK NAUKOWYCH</i>	5
<i>Działanie 1.2 BADANIA PRZEMYSŁOWE, PRACE ROZWOJOWE ORAZ ICH</i> <i>WDROŻENIA</i>	7
<i>Działanie 1.3 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI</i>	17
<i>Działanie 1.4 WSPARCIE MŚP</i>	28
<i>Działanie 1.5 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ZINTEGROWANE</i> <i>INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	37
Oś priorytetowa II Cyfrowe Podkarpackie.....	39
<i>Działanie 2.1 PODNIESIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI E-USŁUG</i>	39
Oś priorytetowa III Czysta energia	51
<i>Działanie 3.1 ROZWÓJ OZE</i>	51
<i>Działanie 3.2 MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW</i>	60
<i>Działanie 3.3 POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA</i>	81
<i>Działanie 3.4 ROZWÓJ OZE – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i> .	103
Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	111
<i>Działanie 4.1 ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ</i>	111
<i>Działanie 4.2 GOSPODARKA ODPADAMI</i>	123
<i>Działanie 4.3 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA</i>	135
<i>Działanie 4.4 KULTURA</i>	147
<i>Działanie 4.5 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA</i>	151
<i>Działanie 4.6 KULTURA – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	165
Oś priorytetowa V Infrastruktura komunikacyjna	169
<i>Działanie 5.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA</i>	169
<i>Działanie 5.2 INFRASTRUKTURA TERMINALI PRZEŁADUNKOWYCH</i>	177
<i>Działanie 5.3 INFRASTRUKTURA KOLEJOWA</i>	180
<i>Działanie 5.4 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI</i>	186
<i>Działanie 5.5 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – ZINTEGROWANE</i> <i>INWESTYCJE TERYTORIALNE</i>	190
Oś priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna	194

<i>Działanie 6.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO REGIONU.....</i>	<i>194</i>
<i>Działanie 6.2 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ</i> <i>.....</i>	<i>198</i>
<i>Działanie 6.3 REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ.....</i>	<i>206</i>
<i>Działanie 6.4 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA.....</i>	<i>210</i>
<i>Działanie 6.5 REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ – ZINTEGROWANE</i> <i>INWESTYCJE TERYTORIALNE.....</i>	<i>225</i>

Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Katalogi wydatków kwalifikowalnych w ramach I osi priorytetowej RPO WP 2014-2020 są katalogami zamkniętymi, natomiast katalogi wydatków niekwalifikowalnych są katalogami otwartymi i zawierają przykłady wydatków niekwalifikowalnych.

Zasada powyższa nie ma zastosowania do projektów systemowych dotyczących:

- 1) potencjału RIS (w ramach działania 1.2 *Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia*),
- 2) promocji gospodarczej (w ramach działania 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości*),
- 3) profesjonalizacji usług IOB (w ramach działania 1.3 *Promowanie przedsiębiorczości*),
- 4) utworzenia Podkarpackiego Centrum Innowacji (w ramach działania 1.2 *Badania przemysłowe, prace rozwojowe oraz ich wdrożenia*).

Działanie 1.1 WSPARCIE INFRASTRUKTURY B+R JEDNOSTEK NAUKOWYCH

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. nabycie nieruchomości,
2. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych w postaci licencji oprogramowania ściśle związanego z realizacją projektu i nabytymi środkami trwałymi,
4. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane¹,
5. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
6. wkład niepieniężny w formie nieruchomości lub gruntów stanowiący część lub całość wkładu własnego.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. nabycie części zamiennych aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń przeznaczonych na wymianę części zużytych,
2. nabycie używanych środków trwałych,
3. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
4. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
5. roboty budowlane związane z remontem budynków,
6. koszt badań naukowych i prac rozwojowych,
7. nabycie środków transportu,
8. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
9. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionej aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia badań,
10. wydatki na wynagrodzenie personelu, nagrody, premie, dodatki, itp.,
11. zakup usług doradczych,
12. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
13. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
14. faktoring,
15. koszty uruchomienia produkcji masowej i działalności handlowej,
16. koszty uzyskania certyfikatu istotnego z punktu widzenia podniesienia konkurencyjności laboratorium badawczego,

---

¹ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

17. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
18. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
19. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
20. amortyzacja jednorazowa,
21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
23. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
24. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
25. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
26. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Działanie 1.2 BADANIA PRZEMYSŁOWE, PRACE ROZWOJOWE ORAZ ICH WDROŻENIA

BONY NA INNOWACJE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup usług doradczych lub naukowo-badawczych związanych z przeprowadzeniem analizy wykonalności planowanego badania,
2. zakup usług doradczych lub naukowo-badawczych związanych z opracowaniem koncepcji i planu prowadzenia prac badawczych lub rozwojowych

prowadzące do sporządzenia studium wykonalności.

Wnioskodawca wybiera wykonawcę usługi, którym są jednostki naukowe, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1,2 i 4-8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 z późn. zm.).

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
2. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych,
3. wydatki poniesione na dokumentację związaną z przygotowaniem projektu, np. biznes plan,
4. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
5. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
6. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
7. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
8. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z

działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

PRACE B+R

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. koszty związane z wynagrodzeniem osób prowadzących badania (tj. pracowników badawczych, pracowników technicznych) zatrudnionych w ramach umowy o pracę.

Koszty wynagrodzeń pracowników mogą być rozliczane za pomocą uproszczonych metod, zgodnie z następującymi zasadami:

Beneficjent ma możliwość zastosowania stawek jednostkowych do rozliczenia wynagrodzenia pracowników zatrudnionych przy realizacji projektu. Stawki jednostkowe (zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego), to godzinowe stawki wynagrodzenia personelu projektu z wyłączeniem osób wskazanych w kosztach pośrednich liczone jako iloraz ostatnich udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1720 godzin (zgodnie z art. 68 ust. 2 rozporządzenia ogólnego). W ramach tej kategorii kwalifikowalne są koszty wynagrodzeń, w tym składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i składki na FP i FGŚP osób zatrudnionych w zakresie, w jakim wykonują oni czynności związane bezpośrednio z realizacją projektu, rozliczane na podstawie godzinowej stawki wynagrodzenia.

Godzinowa stawka wynagrodzenia powinna zostać obliczona przez beneficjenta na podstawie poniższego wzoru:

$$GSW = \frac{W}{1720}$$

Gdzie:

GSW – godzinowa stawka wynagrodzenia;

W – roczne koszty zatrudnienia brutto pracodawcy;

1720 – standardowa roczna liczba efektywnych godzin pracy (roczna liczba godzin pracy pomniejszona o godziny pracy przypadające na urlop wypoczynkowy).

Jako roczne koszty zatrudnienia brutto (W) należy przyjąć ostatnie roczne udokumentowane koszty (brutto pracodawcy) zatrudnienia pracownika. W przypadku osób nowozatrudnionych należy przyjąć uśrednione ostatnie roczne udokumentowane koszty zatrudnienia brutto pracowników beneficjenta na takim samym lub zbliżonym stanowisku służbowym (wykonujących zadania o zbliżonym charakterze i zakresie obowiązków).

Wyliczenie rocznych kosztów zatrudnienia brutto (W):

1. ma zostać dokonane w oparciu o dane za ostatni rok kalendarzowy poprzedzający rok złożenia wniosku o dofinansowanie,
2. nie można zawierać niekwalifikowalnych składników wynagrodzeń,
3. ma zostać zatwierdzone przez głównego księgowego jednostki.

Na etapie wyboru projektu sprawdzeniu będzie podlegać prawidłowość wyliczenia godzinowej stawki wynagrodzenia.

Na etapie weryfikacji wniosku o płatność sprawdzeniu będą podlegać dokumenty potwierdzające liczbę faktycznie przepracowanych przez pracownika godzin pracy na rzecz projektu.

Maksymalne kwalifikowalne koszty wynagrodzenia = GSW (godzinowa stawka wynagrodzenia pracownika) × liczba godzin przepracowanych na rzecz projektu.

Ponieważ standardowa roczna liczba efektywnych godzin pracy (1720) została pomniejszona o godziny pracy przypadające na urlop wypoczynkowy, rozliczanie kosztów wynagrodzeń następuje według ustalonej stawki godzinowej, w zależności od faktycznie przepracowanych godzin w projekcie,

2. koszty amortyzacji lub odpłatnego korzystania (np. raty kapitałowe z tytułu leasingu do wysokości wartości początkowej, wynajem, dzierżawa) z aparatury naukowo – badawczej oraz innego sprzętu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu,
3. koszty amortyzacji lub odpłatnego korzystania z nieopatentowanej wiedzy technicznej, patentów lub licencji w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu,
4. koszty amortyzacji lub odpłatnego korzystania z nieruchomości w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. W przypadku gdy nieruchomość jest wykorzystywana również w innych celach należy uwzględnić współczynnik używania powierzchni – koszty kwalifikowalne odpowiadają proporcji powierzchni użytkowanej w ramach projektu do powierzchni całkowitej pomniejszonej o części wspólne. Ponadto, należy uwzględnić współczynnik zaangażowania czasowego, jeżeli ww. powierzchnia nie jest w pełni używana do prac związanych z projektem, ale jest wykorzystywana w części do celów niezwiązanych z projektem. **W przypadku wskazanych powyżej kosztów nieruchomości łączna kwota wydatków kwalifikowalnych w projekcie nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu,**
5. koszty usług badawczych i eksperymentalno – rozwojowych oraz pokrewnych usług doradczych (tj. w zakresie badań oraz rozwoju),
6. koszty związane z nabyciem materiałów wykorzystywanych do prowadzenia prac badawczych i eksperymentalno – rozwojowych tj. na przykład: surowców, półproduktów, odczynników, itp.,
7. koszty związane z nabyciem drobnego sprzętu służącego do realizacji badań, który nie stanowi środków trwałych zgodnie z ustawą o rachunkowości oraz z przyjętą przez beneficjenta polityką rachunkowości,
8. koszty zakupu usług grzewczych, energii elektrycznej, wody lub gazu związanych z realizacją projektu. Koszty kwalifikowalne związane z wyszczególnionymi mediami oblicza się w sposób tożsamy do określonego dla kosztów amortyzacji lub odpłatnego korzystania z nieruchomości, o którym mowa w punkcie 4, tj. z uwzględnieniem współczynnika używanej powierzchni oraz współczynnika zaangażowania czasowego.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. koszty zarządzania projektem, w tym: koszty wynagrodzeń wraz z pozapłacowymi kosztami pracy personelu zarządzającego projektem i personelu wsparcia (np. obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna),
2. amortyzacja jednorazowa,
3. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej),
4. nabycie wartości niematerialnych i prawnych,

5. nabycie robót budowlanych i materiałów budowlanych związanych z budową, rozbudową, adaptacją i remontem,
6. nabycie środków trwałych,
7. nabycie usług szkoleniowych,
8. wydatki poniesione na dokumentację konkursową niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
10. faktoring,
11. wydatki związane z uzyskaniem certyfikatów,
12. koszty zakupu usług doradczych (za wyjątkiem usług doradczych w zakresie badań oraz rozwoju wymienionych w ww. katalogu wydatków kwalifikowalnych), tj. na przykład: usługi doradztwa podatkowego, prawnego, reklamowego, marketingowego,
13. koszty materiałów biurowych,
14. koszty administracyjne w tym: koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich, bankowych, itp.,
15. wydatki określone jako niekwalifikowane w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
18. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych, usług lub dostaw w ramach projektu, tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne,
19. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
20. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
21. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
22. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
23. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
24. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

25. zasiłki i świadczenia finansowane ze środków ZUS,
26. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta.

INFRASTRUKTURA B+R

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
2. nabycie wartości niematerialnych i prawnych w postaci licencji oprogramowania ściśle związanego z realizacją projektu i nabytymi środkami trwałymi (w przypadku dużych przedsięwzięcih koszty wartości niematerialnych i prawnych są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych),
3. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane²,
4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
5. nabycie środków transportu z podgrupy nr 76 i 78 KŚT.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. części zamienne aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń przeznaczone na wymianę części zużytych,
2. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
3. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
4. nabycie używanych środków trwałych,
5. roboty budowlane związane z remontem budynków,
6. nabycie środków transportu z wyjątkiem podgrupy nr 76 i 78 KŚT,
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktazh związanego z obsługą zakupionej aparatury naukowo-badawczej, maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia badań,
9. wydatki na wynagrodzenia dla personelu, nagrody, premie, dodatki, itp.,
10. zakup usług doradczych,
11. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
12. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,

---

² Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

13. faktoring,
14. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
15. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
16. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
17. amortyzacja jednorazowa,
18. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
19. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
20. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
21. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
22. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
23. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
24. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

POTENCJAŁ RIS

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym wydatki poniesione m.in. na:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu, w tym:
  - koszty związane z wynagrodzeniem osób realizujących zadania w projekcie, zatrudnionych w ramach umowy o pracę,

- wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych (eksperti zewnętrzni),
- 2. koszty podróży służbowych krajowych i zagranicznych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym m.in.: diety, transport, zakwaterowanie, wyżywienie,
- 3. opłaty wizowe, lotniskowe, koszty związane z odprawami celnymi oraz koszty ubezpieczeń osób biorących udział w przedsięwzięciu będącym przedmiotem projektu,
- 4. transport i zakwaterowanie organizatorów oraz uczestników spotkań,
- 5. nabycie wartości niematerialnych i prawnych (np. w formie licencji, praw autorskich do oprogramowania) wraz z niezbędnymi aktualizacjami,
- 6. amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych,
- 7. nabycie nowych/najem środków trwałych,
- 8. amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
- 9. najem środków transportu,
- 10. stworzenie oraz obsługa portali informatycznych,
- 11. nabycie usług doradczych,
- 12. nabycie/opracowanie badań, analiz, ekspertyz, recenzji, badań rynkowych, ewaluacyjnych, ankietowych, opracowań sektorowych,
- 13. nabycie usług tłumaczenia,
- 14. nabycie usług cateringowych i gastronomicznych,
- 15. najem pomieszczeń oraz sprzętu audiowizualnego,
- 16. opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz publikacji,
- 17. koszty produkcji i emisji materiałów związanych z upowszechnianiem procesu RIS3 oraz propagowaniem postaw proinnowacyjnych,
- 18. nabycie materiałów biurowych,
- 19. zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

- 1. nabycie używanych środków trwałych,
- 2. wydatki poniesione na zakup gruntu i nieruchomości,
- 3. zakup robót i materiałów budowlanych,
- 4. nabycie środków transportu,
- 5. przejazdy taksówką,
- 6. koszty rozmów telefonicznych,
- 7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
13. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
16. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
17. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
18. odpisy dokonywane na ZFŚS,
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

PODKARPACKIE CENTRUM INNOWACJI

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu w tym rozliczaniem grantów (z zastrzeżeniem zapisów pomocy publicznej), jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym wydatki poniesione m.in. na:

1. nabycie nieruchomości, przy czym kwota wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na zakup gruntów zabudowanych lub niezabudowanych nie może przekroczyć 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu,
2. nabycie/amortyzacja środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie,
3. nabycie/amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych,

4. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu,
5. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
6. wynagrodzenia osób zaangażowanych w realizację zadań w projekcie (w tym osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę oraz umów cywilno-prawnych),
7. odpłatne korzystanie z urządzeń/sprzętu/wartości niematerialnych i prawnych (np. wynajem, dzierżawa) w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu,
8. nabycie sprzętów/urządzeń/wyposażenia (co do zasady wszystkie zakupy niespełniające wymogu środka trwałego zgodnie z ustawą o rachunkowości oraz z przyjętą polityką rachunkowości),
9. nabycie materiałów służących do przeprowadzania badań w tym: surowców, półproduktów, odczynników, materiałów eksploatacyjnych, elementów itp.,
10. certyfikację urządzeń laboratoryjnych,
11. nabycie/opracowanie badań, analiz, ekspertyz, recenzji, badań rynkowych, ewaluacyjnych, ankietowych, opracowań sektorowych, itp.,
12. wydatki związane z mediami (prąd, gaz, woda),
13. koszty związane z bieżącą działalnością PCI, inne niż wymienione w katalogu kosztów pośrednich,
14. koszty pośrednie:
  - koszty utrzymania / wynajmu budynku: koszty wynajmu / czynszu, koszty sprzątnięcia i ochrony pomieszczeń, koszty ubezpieczeń majątkowych, koszty utylizacji odpadów, koszty okresowej konserwacji i przeglądu urządzeń,
  - koszty administracyjne (z wyłączeniem wydatków związanych z mediami): koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich, opłaty skarbowe i notarialne, koszty usług bankowych, zakup materiałów biurowych,
  - koszty delegacji krajowych osób zaangażowanych w realizację projektu (osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę oraz umowy cywilno-prawne, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej),
  - zakup materiałów i usług zewnętrznych, obejmujących: ogłoszenia prasowe, kampanie informacyjno-promocyjne, materiały promocyjne,
  - koszty spotkań biznesowych.

W ramach projektu koszty pośrednie rozliczane będą stawką ryczałtową w wysokości **15%** bezpośrednich kwalifikowalnych kosztów personelu projektu, o której mowa w art. 68 lit. b rozporządzenia 1303/2013.

Zgodnie z *Wytycznymi dotyczącymi form kosztów uproszczonych (KE EGESIF_14-0017)* przez koszty personelu rozumie się koszty wynikające z umowy zawartej między pracodawcą a pracownikiem lub umów o świadczenie usług w przypadku personelu zewnętrznego (pod warunkiem, że koszty te są łatwe do zidentyfikowania).

Uwzględniając powyższe, za personel projektu będą uznawani m.in. członkowie zarządu, członkowie Komitetu Alokacji Zasobów, Rady Nadzorczej, eksperci, szkoleniowcy, operatorzy maszyn, których zadaniem będzie realizacja zadań technicznych i merytorycznych w ramach trzech platform funkcjonujących w Podkarpackim Centrum Innowacji.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014 - 2020 oraz:

1. faktoring,
2. jednorazowa amortyzacja,
3. prace budowlane wykonywane systemem gospodarczym.

Działanie 1.3 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace studyjno-koncepcyjne dla projektów inwestycyjnych obejmujące:
  - opracowania dotyczące koncepcji zagospodarowania terenu, w tym ocenę stanu infrastruktury technicznej,
  - opracowanie lub aktualizację studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
2. badania geotechniczne, w tym: określenie warstw geologicznych, nośności gruntu, poziomu lustra wód gruntowych,
3. roboty budowlane związane z budową / przebudową sieci, w szczególności: kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, ciepłowniczej, niezbędnej do kompleksowego uzbrojenia terenu, w tym także budowa obiektów związanych wyłącznie z powstającą infrastrukturą, niezbędnych dla jej prawidłowego funkcjonowania w zakresie objętym projektem,
4. nabycie nowych środków trwałych nierozzerwalnie związanych z funkcjonowaniem inwestycji,
5. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej (wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – wyłącznie jako uzupełniający element projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego – nie mogą być równe lub większe niż 50% wartości wydatków kwalifikowalnych w projekcie).

Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako: „budowlę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
  - drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,
- Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek objętych projektem polegającym na uzbrojeniu/dozbrojeniu terenu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki związane z budową / przebudową sieci telekomunikacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej,
2. wydatki związane z budową / przebudową sieci dla terenów mieszkaniowych,
3. wydatki na opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, elektroenergetycznych, gazowych i telekomunikacyjnych,
4. drogi dojazdowe do terenów inwestycyjnych,
5. wydatki poniesione na budowę nowych budynków,
6. wydatki na roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
7. wydatki na nabycie używanych środków trwałych

8. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
9. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych i doradczych,
10. faktoring,
11. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

INKUBATORY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane³,
2. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,

---

³ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
  - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej niepowiązanej z nabywcą na warunkach rynkowych;
  - stanowiły majątek beneficjenta, oraz pozostałą związane z projektem co najmniej przez okres trwałości,
4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
3. roboty budowlane dodatkowe i powtarzające się,
4. roboty budowlane związane z remontem budynków,
5. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty),
6. nabycie środków transportu,
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
9. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
10. faktoring,
11. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
12. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji,
16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z

działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

PROFESJONALIZACJA USŁUG IOB

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym m.in.:

1. wydatki związane z zaangażowaniem personelu, w tym:
  - koszty związane z wynagrodzeniem osób realizujących zadania w projekcie, zatrudnionych w ramach umowy o pracę,
  - wynagrodzenia dla osób fizycznych, na podstawie umów cywilnoprawnych (eksperti zewnętrzni),
2. koszty podróży służbowych krajowych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym m.in.: diety, transport, zakwaterowanie, wyżywienie,
3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych (oprogramowanie, licencje) wraz z niezbędnymi aktualizacjami,
4. amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych,
5. nabycie nowych środków trwałych (np. sprzęt komputerowy, biurowy, wyposażenie biurowe),
6. amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
7. pokrycie kosztów przygotowania platformy, w tym rozbudowę platformy i modyfikacje,
8. pokrycie kosztów instalacyjnych sieci Internet oraz zabezpieczeń warstwy sieci (Firewall, systemy IDS, IPS),
9. zakup narzędzi warstwy programowej niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości),
10. nabycie usług eksperckich, doradczych,
11. nabycie/opracowanie dostępu do specjalistycznych danych, baz danych, publikacji,
12. nabycie usług tłumaczenia,
13. koszty najmu powierzchni biurowych w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,
14. opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych,
15. koszty związane z zakupem/wynajmem billboardów i tablic informacyjno-promocyjnych oraz przygotowaniem i realizacją kampanii informacyjno-promocyjnych, w tym medialnych,
16. koszty organizacji spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców i IOB wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej,
17. zakup usług rozwojowych od IOB przez MŚP - finansowane jako wydatek na II poziomie projektu,
18. nabycie materiałów biurowych,
19. zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. wydatki poniesione na zakup gruntu i nieruchomości,
3. zakup robót i materiałów budowlanych,
4. nabycie środków transportu,
5. przejazdu taksówką,
6. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
7. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
8. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
9. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów +(tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. odpisy dokonywane na ZFŚS,
18. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z

działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

PROMOCJA GOSPODARCZA

Kwalifikowalne są wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu, jeżeli służą osiągnięciu celu projektu i nie zostały wskazane jako niekwalifikowalne, w tym wydatki poniesione m.in. na:

1. organizację przedsięwzięć/kampanii informacyjno-promocyjnych i marketingowych, w mediach krajowych i zagranicznych i przestrzeni publicznej oraz podczas wydarzeń o charakterze gospodarczym, w tym:
  - spoty/filmy reklamowe,
  - zakup/wynajem nośników reklamowych/kanałów promocyjnych, w tym powierzchni reklamowych, czasu antenowego, miejsca na witrynie/serwisie internetowym, powierzchni prasowych, linków sponsorowanych, itp.,
2. organizację i obsługę imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych, sympozjów i innych wydarzeń gospodarczych i promocyjnych, a także udział w ww. imprezach, w tym:
  - przygotowanie projektu stoiska,
  - wykonanie, montaż, demontaż, transport, przechowywanie, ubezpieczenie stoiska, transport i ubezpieczenie eksponatów, obsługa techniczna stoiska,
  - wynajęcie powierzchni targowo-wystawienniczych,
  - wynajęcie sprzętu audiowizualnego,
  - reklama w katalogach targowych, mediach targowych, konferencyjnych, publikacjach branżowych,
  - opracowanie, wykonanie i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz publikacji, a także gadżetów reklamowych,
  - prezentację produktów związanych z promocją województwa podczas imprez promocyjnych, w tym koszty zakupu produktów, transportu, przygotowania potraw, pokazów kulinarnych,
  - opłaty za uczestnictwo w targach, konferencjach, misjach, forach,
  - transport, zakwaterowanie i wyżywienie uczestników (w tym MŚP) zagranicznych i krajowych imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych i innych przedsięwzięć promocyjnych,
  - opłaty wizowe, lotniskowe, koszty związane z odprawami celnymi oraz koszty ubezpieczeń osób biorących udział w przedsięwzięciu będącym przedmiotem projektu oraz eksponatów,
  - wynajęcie powierzchni konferencyjnych,
  - transport i zakwaterowanie organizatorów, zaproszonych gości zagranicznych oraz wynagrodzenie, transport i zakwaterowanie ekspertów, doradców zewnętrznych, tłumaczy,
  - organizację seminariów, spotkań bilateralnych, wizyt / spotkań z podmiotami gospodarczymi, wizyt studyjnych, pokazów wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej,
  - zakup usług tłumaczenia na języki obce,
  - zakup usług cateringowych i gastronomicznych,

- zakup/leasing środków trwałych przeznaczonych do użytku na czas realizacji projektu,
- amortyzacja środków trwałych używanych w ramach projektu,
- wynajem środków transportu,
- zakup wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu,
- amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych używanych w ramach projektu,
- uzyskanie dostępu do baz danych oraz tworzenie/rozbudowę/aktualizację portali informacyjnych na potrzeby realizacji celów projektu,
- koszty związane z zaangażowaniem personelu do realizacji projektu,
- doradztwo, przygotowanie analiz, ekspertyz, badań rynkowych, ewaluacyjnych, opracowań sektorowych wizerunkowych i marketingowych, niezbędnych dla realizacji projektu,
- zakup usług szkoleniowych, o ile pozostają w związku z celami projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. realizacja działań o charakterze promocji wizerunkowej, niezwiązanej z celem projektu,
2. wszelkie opłaty za rezerwacje (np. hotelarskie, linii lotniczych) w sytuacji nieskorzystania z wcześniej zarezerwowanych usług,
3. budowa, przebudowę, remonty, naprawy, adaptację pomieszczeń,
4. organizacja czasu wolnego dla uczestników wyjazdowych/przyjazdowych imprez targowo-wystawienniczych, konferencyjno-kongresowych, forów ekonomicznych, misji branżowych, wizyt studyjnych, sympozjów i innych wydarzeń gospodarczych i promocyjnych,
5. opracowanie i aktualizację dokumentów strategicznych,
6. koszty rozmów telefonicznych,
7. przejazdy taksówką,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,

13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

SIECIOWANIE MŚP

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. koszty związane z uczestnictwem w targach, konferencjach, misjach, forach pod warunkiem, iż ich celem jest promocja sieciowanego produktu/usługi m.in.:
  - koszty podróży służbowych krajowych i zagranicznych osób zaangażowanych w realizację projektu, w tym: diety, transport, zakwaterowanie,
  - opłaty wizowe, lotniskowe, koszty związane z odprawami celnymi oraz koszty ubezpieczeń osób biorących udział w przedsięwzięciu będącym przedmiotem projektu oraz eksponatów,
  - koszty wynajmu, budowy i obsługi stoiska wystawowego wykorzystywanego podczas uczestnictwa w danych targach lub wystawie;
2. koszty działań promocyjnych i informacyjnych związanych z sieciowanym produktem/usługą, w tym:
  - opracowanie, wykonanie, druk i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych,
  - koszty produkcji i emisji materiałów,

- koszty działań promocyjnych i informacyjnych przeprowadzanych drogą elektroniczną, np. stworzenie portalu internetowego;
- 3. koszty amortyzacji lub odpłatnego korzystania z nieruchomości w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. W przypadku, gdy nieruchomość jest wykorzystywana również w innych celach należy uwzględnić współczynnik używania powierzchni – koszty kwalifikowalne odpowiadają proporcji powierzchni użytkowanej w ramach projektu do powierzchni całkowitej pomniejszonej o części wspólne. Ponadto, należy uwzględnić współczynnik zaangażowania czasowego, jeżeli ww. powierzchnia nie jest w pełni używana do prac związanych z projektem, ale jest wykorzystywana w części do celów niezwiązanych z projektem;
- 4. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁴;
- 5. nabycie nowych środków trwałych, w tym środków transportu:
  - rowery, z pomocniczym silnikiem elektrycznym o mocy znamionowej ciągłej ≤ 250 W oraz
  - rowery dwukołowe i pozostałe rowery bezsilnikowe, z wyłączeniem części i akcesoriów na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości;
- 6. najem środków trwałych/środków transportu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu;
- 7. amortyzacja środków trwałych/wartości niematerialnych i prawnych;
- 8. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
  - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę,
  - podlegać amortyzacji,
  - nabyte od osoby trzeciej (niepowiązanej z nabywcą) na warunkach rynkowych,
  - stanowiły majątek beneficjenta,
  - związane z projektem co najmniej przez okres trwałości;
- 9. nabycie sprzętów/urządzeń/wyposażenia (co do zasady wszystkie zakupy niespełniające wymogu środka trwałego zgodnie z ustawą o rachunkowości oraz z przyjętą polityką rachunkowości);
- 10. nabycie usług zewnętrznych, w tym: doradczych, informatycznych, technicznych, tłumaczeń nie związanych ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa;
- 11. koszty podatku VAT, jeśli zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia od należnego podatku od towarów i usług.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

---

⁴ Przez umowę na roboty budowlane należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

1. nabycie materiałów, w tym surowców, półproduktów, odczynników, itp.,
2. amortyzacja jednorazowa,
3. nabycie nieruchomości zabudowanej i niezabudowanej,
4. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
5. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
6. nabycie używanych środków trwałych,
7. nabycie środków transportu (z wyjątkiem rowerów, z pomocniczym silnikiem elektrycznym o mocy znamionowej ciągłej ≤ 250 W oraz rowerów dwukołowych i pozostałych rowerów bezsilnikowych, z wyłączeniem części i akcesoriów),
8. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
9. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne,
10. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
11. wszelkie opłaty za rezerwacje (np. hotelarskie, linii lotniczych) w sytuacji nieskorzystania z wcześniej zarezerwowanych usług,
12. koszty rozmów telefonicznych,
13. przejazdy taksówką,
14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. usługi doradcze o charakterze doradztwa podatkowego, stałej obsługi prawnej,
16. koszty podatku VAT, jeśli zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia od należnego podatku od towarów i usług,
17. wydatki, o których mowa w podrozdziale Wydatki niekwalifikowalne Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
18. wydatki poniesione na utworzenie lub modernizację podmiotów zrzeszających z sieciowane przedsiębiorstwa, a także utrzymanie tych podmiotów w fazie operacyjnej.

PARKI BIZNESOWE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁵,
2. nabycie nowych środków trwałych, na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
  - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej niepowiązanej z nabywcą na warunkach rynkowych;

---

⁵ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

- stanowiły majątek beneficjenta, oraz pozostaną związane z projektem co najmniej przez okres trwałości,
4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym,
3. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
4. roboty budowlane związane z remontem budynków,
5. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty),
6. nabycie środków transportu,
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionych urządzeń,
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
10. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
11. faktoring,
12. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych,
13. wydatki związane z bieżącą działalnością firmy (koszty ogólne),
14. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne,
15. koszty osobowe – wynagrodzenia,
16. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Działanie 1.4 WSPARCIE MŚP

Poddziałanie 1.4.1 Dotacje bezpośrednie

ROZWÓJ MŚP

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁶,
2. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości,
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
4. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich,
5. nabycie środków transportu z grupy KŚT nr 743 i 76.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym;
2. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające;
3. nabycie używanych środków trwałych;
4. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty);
5. roboty budowlane związane z remontem budynków;
6. nabycie środków transportu z wyjątkiem grupy KŚT nr 743 i 76;
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy);
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktazu związanego z obsługą zakupionych maszyn;
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;
10. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego;
11. faktoring;
12. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu,

⁶ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

(tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

14. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
15. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

ROZWÓJ MŚP (projekty objęte zasadami pomocy de minimis na wydatki inwestycyjne)

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości, o ile środek trwały nie jest:
  - gruntem (nr 0 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - budynkiem i lokalem, spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielczym prawem do lokalu niemieszkalnego (nr 1 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - środkiem transportu (nr 7 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem, aparatem i sprzętem medycznym (nr 802 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem technicznym dla prac biurowych (nr 803 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - narzędziem, przyrządem, ruchomością i wyposażeniem pozostałym (nr 808 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
2. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
  - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej na warunkach rynkowych;
  - stanowiły majątek beneficjenta, zostanie zachowany okres trwałości;
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu;
4. koszty podatku VAT, jeśli zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia od należnego podatku od towarów i usług.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym gruntów),
3. wydatki na nabycie robót i materiałów budowlanych związane z budową, rozbudową oraz remontem pomieszczeń obiektów budowlanych, budowli i lokali, za wyjątkiem wydatków, które zwiększają wartość początkową zakupionych w ramach projektu maszyn i urządzeń, a związane są z technologicznymi wymaganiami maszyn/urządzeń i są niezbędne w celu spełnienia wymogów koniecznych dla funkcjonowania projektu (np. fundamenty pod maszynę),
4. nabycie środków transportu,
5. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
6. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionych maszyn,
7. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne,
8. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
9. faktoring,

10. koszty związane z przeprowadzeniem procedury dotyczącej udzielenia zamówienia,
11. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych,
12. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne,
13. wydatki związane z bieżącą działalnością firmy (koszty ogólne),
14. koszty osobowe – wynagrodzenia,
15. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
16. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

ROZWÓJ MŚP (projekty objęte zasadami regionalnej pomocy inwestycyjnej – nabór 2018 i 2019)

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁷,

---

⁷ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu

2. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości, o ile środek trwały nie jest:
  - gruntem (nr 0 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - budynkiem i lokalem, spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielczym prawem do lokalu niemieszkalnego (nr 1 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - środkiem transportu (nr 7 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - maszyną do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (nr 58 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - maszyną, urządzeniem i narzędziem rolniczym i gospodarki leśnej (nr 59 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem, aparatem i sprzętem medycznym (nr 802 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem technicznym dla prac biurowych (nr 803 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - narzędziem, przyrządem, ruchomością i wyposażeniem pozostałym (nr 809 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
3. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
  - wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej na warunkach rynkowych;
  - stanowiły majątek beneficjenta,
  - zostanie zachowany okres trwałości;
4. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu,
5. koszty podatku VAT, jeśli zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia od należnego podatku od towarów i usług.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym;
2. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające;
3. roboty budowlane związane z remontem budynków;
4. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym grunty);
5. nabycie używanych środków trwałych;
6. nabycie środków transportu;
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy);
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionych maszyn;
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;

---

budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

10. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego;
11. faktoring;
12. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych;
13. wydatki związane z bieżącą działalnością formy (koszty ogólne);
14. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne;
15. koszty osobowe – wynagrodzenia;
16. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne);
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie;
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

ROZWÓJ MŚP (projekty objęte zasadami pomocy de minimis na wydatki inwestycyjne - nabór 2018 i 2019)

Kwalifikowalne są wydatki mające charakter inwestycyjny poniesione na:

1. roboty budowlane – wyłącznie pod warunkiem, że są niezbędne do prawidłowej realizacji i osiągnięcia celu projektu oraz mają charakter inwestycyjny i są realizowane w oparciu o umowę na roboty budowlane⁸;
2. nabycie nieruchomości zarówno zabudowanej jak i niezabudowanej pod warunkiem, iż łączna kwota wydatków kwalifikowanych związanych bezpośrednio z nabyciem nieruchomości nie przekroczy 10% całkowitych wydatków kwalifikowanych projektu⁹. Nabycie nieruchomości kwalifikuje się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

---

⁸ Przez **umowę na roboty budowlane** należy rozumieć umowę, w której wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Ponadto, umowa na roboty budowlane winna zobowiązywać wykonawcę również do zapewnienia niezbędnych materiałów budowlanych związanych z budową obiektu będącego przedmiotem projektu.

⁹ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowanego została przedstawiona w załączniku do *Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

- a) cena nabycia nie przekracza wartości rynkowej nieruchomości, a jej wartość potwierdzona jest operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami; wartość nieruchomości powinna być określona na dzień jej zakupu zgodnie z art. 156 ust. 3 tej ustawy,
- b) nabyta nieruchomość jest niezbędna do realizacji projektu i kwalifikowana wyłącznie w zakresie, w jakim jest wykorzystana do celów realizacji projektu, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie,
- c) nabycie nieruchomości zostało przewidziane we wniosku o dofinansowanie i uwzględnione w umowie o dofinansowanie;
3. nabycie nowych środków trwałych na stałe zainstalowanych w projekcie i ściśle związanych z realizacją projektu pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatki te będą traktowane jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości, **o ile środek trwały nie jest:**
- środkiem transportu (nr 74 i 76 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - maszyną do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (nr 58 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - maszyną, urządzeniem i narzędziem rolniczym i gospodarki leśnej (nr 59 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem, aparatem i sprzętem medycznym (nr 802 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
  - wyposażeniem technicznym dla prac biurowych (nr 803 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
4. nabycie wartości niematerialnych i prawnych m.in. w formie patentów, licencji oraz praw autorskich, pod warunkiem, że będą:
- wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej na warunkach rynkowych;
  - stanowiły majątek beneficjenta,
  - zostanie zachowany okres trwałości;
5. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowych środków trwałych do wysokości wartości początkowej środka trwałego z dnia zawarcia umowy leasingu;
6. koszty podatku VAT, jeśli zgodnie z odrębnymi przepisami beneficjentowi nie przysługuje prawo jego zwrotu lub odliczenia od należnego podatku od towarów i usług.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. roboty budowlane wykonywane systemem gospodarczym;
2. roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające;
3. roboty budowlane związane z remontem budynków;
4. wydatki poniesione na zakup nieruchomości przekraczające 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, nabycie prawa użytkowania wieczystego lub innych tytułów prawnych do nieruchomości;

5. nabycie używanych środków trwałych;
6. nabycie środków transportu (nr 74 i 76 według Klasyfikacji Środków Trwałych);
7. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy),
8. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionych maszyn;
9. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;
10. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego;
11. faktoring;
12. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych;
13. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne;
14. wydatki związane z bieżącą działalnością firmy (koszty ogólne);
15. koszty osobowe – wynagrodzenia;
16. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne);
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie;
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

TIK

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. **nabycie nowego** sprzętu informatycznego na stałe zainstalowanego w projekcie i ściśle związanego z realizacją projektu, pod warunkiem, że sprzęt ten będzie włączony w rejestr środków trwałych beneficjenta, a wydatki te będą traktowane jako wydatki inwestycyjne zgodnie z zasadami rachunkowości,
2. **nabycie wartości niematerialnych i prawnych** w formie licencji lub praw autorskich do:
  - oprogramowania bezpośrednio związanego z wdrażaną technologią/ świadczeniem usług drogą elektroniczną (nie będące same w sobie

produktem/usługą) oraz jego wdrożenie, w tym w szczególności wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych itp.,

- oprogramowania mającego na celu zapewnienie bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (w tym: firewall, systemy IDS/IPS, oprogramowanie antywirusowe),
- oprogramowania służącego zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczenia tożsamości,

pod warunkiem, że będą:

- wykorzystywane wyłącznie przez nabywcę;
  - podlegać amortyzacji;
  - nabyte od osoby trzeciej niepowiązanej z nabywcą na warunkach rynkowych;
  - stanowiły majątek beneficjenta, oraz pozostaną związane z projektem co najmniej przez okres trwałości,
3. spłatę rat kapitałowych z tytułu leasingu finansowego nowego sprzętu informatycznego (wskazanego w pkt. 1) i wartości niematerialnych i prawnych (wskazanych w pkt. 2), do wysokości wartości początkowej z dnia zawarcia umowy leasingu,
  4. zakup usług informatycznych i technicznych związanych z instalacją i konfiguracją infrastruktury technicznej i oprogramowania,
  5. zakup usług tłumaczeniowych, usług doradczych o charakterze prawnym świadczonych przez doradców zewnętrznych, bezpośrednio związanych z wdrażaną technologią, przy czym usługi te nie mogą mieć charakteru ciągłego ani okresowego, nie mogą być też związane ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. nabycie używanych środków trwałych,
2. nabycie robót i materiałów budowlanych,
3. nabycie nieruchomości (zabudowanej i niezabudowanej, w tym gruntów);
4. nabycie środków transportu,
5. dzierżawa, najem gruntów, budynków, lokali, pozostałych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
6. wydatki poniesione na dokumentację niezbędną do przygotowania projektu (m.in.: biznesplan, raport oddziaływania na środowisko, operat szacunkowy, opinia o innowacyjności),
7. wydatki poniesione na działania informacyjno – promocyjne;
8. tworzenie stron internetowych służących wyłącznie celom informacyjnym i promocyjnym,
9. opłaty za usługi, tj. prowadzenie serwisu www, kont poczty elektronicznej, utrzymanie/hosting/kolokacja serwerów, rejestracja i utrzymanie domen, aktualizacja treści cyfrowej,
10. wydatki poniesione na rutynowe czynności związane jedynie z np.: obsługą istniejących systemów, usuwaniem błędów z systemów (debugging);
11. wydatki poniesione w formie leasingu operacyjnego i zwrotnego,
12. faktoring,
13. wydatki związane z budową i rozwojem sieci szerokopasmowych oraz sieci dostępowych,

14. koszty certyfikacji,
15. wydatki na utrzymanie utworzonej infrastruktury i bieżącą eksploatację po zakończeniu etapu realizacji projektu,
16. koszty bieżących napraw sprzętu,
17. dzierżawa łączy,
18. wydatki na dostęp do Internetu (np. abonament),
19. zakup, dzierżawa domeny,
20. koszty osobowe – wynagrodzenia,
21. wkład niepieniężny,
22. zakup materiałów biurowych i eksploatacyjnych,
23. zakup usług szkoleniowych z wyłączeniem instruktażu związanego z obsługą zakupionego sprzętu informatycznego,
24. zakup usług, w tym doradczych, związanych z bieżącą działalnością gospodarczą beneficjenta,
25. koszty związane z przeprowadzeniem procedury dotyczącej udzielania zamówień,
26. koszty uzyskania decyzji administracyjnych, opłaty administracyjne,
27. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
28. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
29. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
30. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Działanie 1.5 PROMOWANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace studyjno-koncepcyjne dla projektów inwestycyjnych obejmujące:
  - opracowania dotyczące koncepcji zagospodarowania terenu, w tym ocenę stanu infrastruktury technicznej,
  - opracowanie lub aktualizację studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
2. badania geotechniczne, w tym: określenie warstw geologicznych, nośności gruntu, poziomu lustra wód gruntowych,
3. roboty budowlane związane z budową / przebudową sieci, w szczególności: kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, ciepłowniczej, niezbędnej do kompleksowego uzbrojenia terenu, w tym także budowa obiektów związanych wyłącznie z powstającą infrastrukturą, niezbędnych dla jej prawidłowego funkcjonowania w zakresie objętym projektem,
4. nabycie nowych środków trwałych nierozzerwalnie związanych z funkcjonowaniem inwestycji,
5. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej (wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – wyłącznie jako uzupełniający element projektu dotyczącego kompleksowego przygotowania terenu inwestycyjnego – nie mogą być równe lub większe niż 50% wartości wydatków kwalifikowalnych w projekcie).

Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako: „budowlę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
  - drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,
- Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek objętych projektem polegającym na uzbrojeniu/dozbrojeniu terenu.

6. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji.

Wydatki niekwalifikowalne stanowią wydatki niewyszczególnione w wydatkach kwalifikowalnych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowalnych:

1. wydatki związane z budową / przebudową sieci telekomunikacyjnej, gazowej, elektroenergetycznej,
2. wydatki związane z budową / przebudową sieci dla terenów mieszkaniowych,
3. wydatki na opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, elektroenergetycznych, gazowych i telekomunikacyjnych,

4. drogi dojazdowe do terenów inwestycyjnych,
5. wydatki poniesione na budowę nowych budynków,
6. wydatki na roboty budowlane dodatkowe i uzupełniające,
7. wydatki na nabycie używanych środków trwałych,
8. wydatki na działania informacyjno-promocyjne,
9. wydatki poniesione na zakup usług szkoleniowych i doradczych,
10. faktoring,
11. wydatki, o których mowa w podrozdziale *Wydatki niekwalifikowalne Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a.

Oś priorytetowa II Cyfrowe Podkarpackie

Działanie 2.1 PODNIESIENIE EFEKTYWNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI E-USŁUG

Katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów nr RPPK.02.01.00-IZ.00-18-001/15

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:
  - a) oprogramowanie
    - wydatki na utworzenie / zakup / wdrożenie oprogramowania / aplikacji / platform / portali,
    - wydatki na rozbudowę i aktualizację oprogramowania (aplikacji),
    - wydatki na integrację systemów (w tym dostosowanie systemów do systemów regionalnych i krajowych),
    - wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych oraz asyst stanowiskowych (w tym szkolenie personelu obsługującego),
    - wydatki na opiekę serwisową oprogramowania (koszty ponoszone w okresie realizacji inwestycji i odnoszące się do fazy realizacyjnej przedsięwzięcia),
    - wydatki na zapewnienie bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych (firewall, systemy IDS, oprogramowanie antywirusowe),
    - wydatki na niezbędne oprogramowanie służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji poświadczania tożsamości,
    - wydatki na aktualizację, konwersję, digitalizację i tworzenie danych.

Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji lub utworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.

- b) sprzęt teleinformatyczny (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do budowy, modernizacji systemu teleinformatycznego, a przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów), w tym:
    - wydatki na zakup sprzętu teleinformatycznego,
    - wydatki na modernizację sprzętu informatycznego,
    - wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby przechowywania zarchiwizowanych danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie);
    - wydatki na leasing sprzętu informatycznego,
    - wydatki na najem sprzętu informatycznego,
    - wydatki na niezbędne narzędzia warstwy sprzętowej służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości (*systemy kontroli dostępu*).
2. prace budowlane, instalacyjne i adaptacyjne:

- wydatki na budowę / rozbudowę / przebudowę pomieszczeń i infrastruktury niezbędnej do realizacji inwestycji (np. serwerownie) wraz z niezbędnym wyposażeniem (np. okablowanie) wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do realizacji projektu, a przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów.
3. usługi związane z przygotowaniem projektu:
    - wydatki związane z przygotowaniem i zabezpieczeniem danych i zasobów do digitalizacji,
    - wydatki dotyczące pomiarów terenowych¹⁰ w zakresie niezbędnym do realizacji celów danego projektu oraz do wysokości 25% kosztów kwalifikowalnych inwestycji^{11,12}.
  4. usługi dotyczące zarządzania i nadzoru nad projektem:
    - usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
    - usługi audytu informatycznego (testy bezpieczeństwa).
  5. usługi informatyczne:
    - wydatki na opracowanie koncepcji i utworzenie / rozbudowę / dostosowanie (np. do WCAG 2.0) zawartości stron www i portali,
    - wydatki związane z digitalizacją posiadanych zasobów (zlecone firmie zewnętrznej),
    - wydatki związane z poprawą jakości zdigitalizowanych danych,
    - wydatki związane z projektowaniem usług zorientowanych na użytkownika,
    - wydatki na zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej.
  6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu to 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. pokrycie kosztów dostępu do Internetu, hosting, prowadzenie serwerów poczty elektronicznej, rejestracja i utrzymanie domen,
2. sprzęt teleinformatyczny i infrastruktura instalowana na zewnątrz i poza budynkami, w których realizowany jest projekt,

¹⁰ W rozumieniu § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (Dz.U. z 2011 r. Nr 263, poz.1572).

¹¹ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w załączniku do Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

¹² Weryfikacja zgodna z zapisem w podrozdziale 7.3, pkt 2 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

3. zakup praw autorskich do digitalizowanych zasobów oraz wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich w zakresie digitalizowanych zasobów,
4. kursy i szkolenia dla interesariuszy usług i grup docelowych,
5. utrzymanie dotychczasowej infrastruktury i oprogramowania,
6. utrzymanie infrastruktury i bieżąca eksploatacja po zakończeniu etapu realizacji projektu,
7. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu.
8. wyposażenie w komputery sal dydaktycznych,
9. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
11. środki trwałe służące do utrzymania projektu w przyszłości,
12. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.
13. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
14. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
15. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
16. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
17. amortyzacja jednorazowa,
18. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
19. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
20. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
21. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
22. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,

23. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
24. odpisy dokonywane na ZFŚS,
25. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
26. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
27. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów nr RPPK.02.01.00-IZ.00-18-002/16

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:

a) oprogramowanie

- wydatki na utworzenie / zakup / wdrożenie oprogramowania / aplikacji / platform / portali;
- wydatki na rozbudowę i aktualizację oprogramowania (aplikacji);
- wydatki na integrację systemów (w tym dostosowanie systemów do systemów regionalnych i krajowych);
- wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych oraz asyst stanowiskowych (w tym szkolenie personelu obsługującego);
- wydatki na opiekę serwisową oprogramowania (koszty ponoszone w okresie realizacji inwestycji i odnoszące się do fazy realizacyjnej przedsięwzięcia);
- wydatki na zapewnienie bezpieczeństwa systemów informatycznych (firewall, systemy IDS, oprogramowanie antywirusowe);
- wydatki na niezbędne oprogramowanie służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji poświadczania tożsamości;

Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji lub utworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.

b) sprzęt informatyczny (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia e-usług i/lub udostępnienia informacji sektora publicznego), w tym:

- wydatki na zakup i dostawę sprzętu informatycznego;
- wydatki na modernizację sprzętu informatycznego w zakresie niezbędnym do realizacji projektu;
- wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby przechowywania zarchiwizowanych danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie);
- wydatki na leasing sprzętu informatycznego;
- wydatki na najem sprzętu informatycznego;
- wydatki na niezbędne narzędzia warstwy sprzętowej służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości (*systemy kontroli dostępu*).

2. prace budowlane, instalacyjne i adaptacyjne:

- wydatki na budowę / rozbudowę / przebudowę pomieszczeń i infrastruktury niezbędnej do realizacji inwestycji (*np. serwerownie*) wraz z niezbędnym wyposażeniem (*np. okablowanie*) wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do realizacji projektu.

3. usługi związane z przygotowaniem projektu, w ramach następujących typów:

a) wszystkie typy projektów:

- wydatki na opracowanie koncepcji projektu;
  - b) cyfrowe udostępnianie informacji sektora publicznego:
    - wydatki związane z przygotowaniem i zabezpieczeniem danych i zasobów do digitalizacji;
    - wydatki na aktualizację, konwersję, digitalizację i tworzenie danych;
  - c) tworzenie lub rozwój publicznych zasobów geodezyjnych oraz informacji przestrzennej:
    - koszty niezbędnych do realizacji celów danego projektu prac geodezyjnych i kartograficznych¹³, w tym:
      - wydatki związane z pracami przygotowawczymi w zakresie dotyczącym pomiarów terenowych, kwalifikowalne do wysokości 25% kosztów kwalifikowalnych inwestycji^{14,15}.
4. usługi dotyczące zarządzania i nadzoru nad projektem:
- usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
  - usługi audytu informatycznego powstałych systemów informatycznych (testy bezpieczeństwa).
5. usługi informatyczne:
- wydatki na opracowanie koncepcji i utworzenie / rozbudowę / dostosowanie (np. do WCAG 2.0) zawartości stron www i portali;
  - wydatki związane z digitalizacją posiadanych zasobów (zlecone firmie zewnętrznej);
  - wydatki związane z poprawą jakości zdigitalizowanych danych (zlecone firmie zewnętrznej);
  - wydatki związane z projektowaniem usług zorientowanych na użytkownika;
  - wydatki na zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej.
6. w ramach typu projektu: tworzenie lub rozwój e-usług publicznych (A2B, A2C), w tym tworzenie i udostępnianie zasobów cyfrowych (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia e-usług):
- wydatki na zakup: skanerów, czytników kart, systemów do wideokonferencji, systemów wewnętrznej łączności IP, kolektorów danych;
  - wydatki na utworzenie: stanowisk do potwierdzania profilu zaufanego (wyłącznie sprzęt informatyczny i wartości niematerialne i prawne).
7. w ramach typu projektu: tworzenie lub rozwój publicznych zasobów geodezyjnych oraz informacji przestrzennej (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia / finalizowania e-usług, bez konieczności obecności usługobiorców w instytucji świadczącej usługę):
- wydatki na zakup: ploterów A0 i skanerów A0, drukarek laserowych A4, urządzeń wielofunkcyjnych A3.

Uwaga: Warunkiem koniecznym jest wdrożenie usługi korespondencyjnego przekazywania dokumentów.

¹³ W rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne* (Dz. U. z 2015 r., poz. 520).

¹⁴ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w załączniku do *Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

¹⁵ Weryfikacja zgodna z zapisem w podrozdziale 7.3, pkt 2 *Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
9. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu to 50 PLN.

Uwaga! Zakup sprzętu informatycznego jest dopuszczalny wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do budowy, rozbudowy, modernizacji systemu teleinformatycznego, zaś przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. pokrycie kosztów dostępu do Internetu, hosting, prowadzenie serwerów poczty elektronicznej, rejestracja i utrzymanie domen,
2. sprzęt informatyczny i infrastrukturę instalowaną na zewnątrz i poza budynkami, w których realizowany jest projekt,
3. zakup praw autorskich do digitalizowanych zasobów oraz wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich w zakresie digitalizowanych zasobów,
4. kursy i szkolenia dla interesariuszy usług i grup docelowych,
5. utrzymanie dotychczasowej infrastruktury i oprogramowania,
6. utrzymanie infrastruktury i bieżąca eksploatacja po zakończeniu etapu realizacji projektu,
7. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu.
8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służącego do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
10. środki trwałe wykorzystywane do pozyskania danych przetwarzanych w ramach e-usług, za wyjątkiem pozycji wymienionych w punktach od 1 do 7 wydatków kwalifikowalnych,
11. zakup: drukarek (poza wymienionymi w punkcie 7 wydatków kwalifikowalnych), urządzeń wielofunkcyjnych, kart dostępu, urzędomatów, opłatomatów,
12. środki trwałe służące do utrzymania projektu w przyszłości,
13. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR.
14. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga

- zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
15. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  16. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
  17. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  18. amortyzacja jednorazowa,
  19. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  20. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  21. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  22. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  23. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  24. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  25. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  26. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  27. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  28. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Katalog wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych dla naboru wniosków o dofinansowanie projektów nr RPPK.02.01.00-IZ.00-18-003/19

Katalog wydatków kwalifikowanych w ramach ww. naboru jest katalogiem zamkniętym, natomiast katalog wydatków niekwalifikowanych jest katalogiem otwartym i zawiera przykłady wydatków niekwalifikowanych.

Kwalifikowane są następujące wydatki poniesione po 1 stycznia 2018 roku:

1. środki trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:

a) oprogramowanie:

- wydatki na utworzenie / zakup / wdrożenie oprogramowania / aplikacji / platform / portali;
- wydatki na rozbudowę i aktualizację oprogramowania (aplikacji);
- wydatki na integrację systemów (w tym dostosowanie systemów do systemów regionalnych i krajowych);
- wydatki na pokrycie kosztów instalacyjnych, konfiguracyjnych, optymalizacyjnych oraz asyst stanowiskowych (w tym szkolenie personelu obsługującego);
- wydatki na opiekę serwisową oprogramowania (koszty ponoszone w okresie realizacji inwestycji i odnoszące się do fazy realizacyjnej przedsięwzięcia);
- wydatki na zapewnienie bezpieczeństwa systemów informatycznych (firewall, systemy IDS, oprogramowanie antywirusowe);
- wydatki na niezbędne oprogramowanie służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji poświadczania tożsamości;

Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji lub utworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.

b) sprzęt informatyczny (wyłącznie jako element uzupełniający w projekcie, niezbędny do świadczenia e-usług), w tym:

- wydatki na zakup i dostawę sprzętu informatycznego;
- wydatki na modernizację sprzętu informatycznego w zakresie niezbędnym do realizacji projektu;
- wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby przechowywania zarchiwizowanych danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie);
- wydatki na leasing sprzętu informatycznego;
- wydatki na najem sprzętu informatycznego;
- wydatki na niezbędne narzędzia warstwy sprzętowej służące zapewnieniu bezpieczeństwa przesyłanych informacji i poświadczania tożsamości (*systemy kontroli dostępu*);

c) urządzenia medyczne na potrzeby tworzenia elektronicznej dokumentacji medycznej lub wdrożenia telekonsultacji;

2. prace budowlane, instalacyjne i adaptacyjne:

- wydatki na budowę / rozbudowę / przebudowę pomieszczeń i infrastruktury niezbędnej do realizacji inwestycji (*np. serwerownie*) wraz z niezbędnym

- wyposażeniem (np. okablowanie) wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do realizacji projektu;
3. usługi związane z przygotowaniem projektu, tj. dokumentacji wymaganej prawem krajowym, unijnym lub Regulaminem konkursu, w szczególności wydatki na opracowanie albo aktualizację:
    - studium wykonalności, przy czym maksymalny kwalifikowany koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN;
    - koncepcji technicznej projektu;
    - dokumentacji technicznej;
    - dokumentacji środowiskowej;
  4. usługi dotyczące zarządzania i nadzoru nad projektem:
    - usługi informatycznego doradztwa technicznego integralnie związanego z realizacją projektu;
    - usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy);
    - usługi audytu zewnętrznego powstałych systemów informatycznych (*testy bezpieczeństwa*);
  5. usługi informatyczne:
    - wydatki na opracowanie koncepcji i utworzenie / rozbudowę / dostosowanie (np. do WCAG 2.0) zawartości stron www i portali;
    - wydatki związane z projektowaniem usług zorientowanych na użytkownika;
    - wydatki na zakup usług przetwarzania w chmurze obliczeniowej w okresie realizacji projektu.
  6. promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN;
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu to 50 PLN.

Uwaga! Zakup sprzętu informatycznego jest dopuszczalny wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do budowy, rozbudowy, modernizacji systemu teleinformatycznego, zaś przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów.

Wydatki niekwalifikowane stanowią wydatki niewyszczególnione w katalogu wydatków kwalifikowanych. Poniżej wskazano przykłady wydatków niekwalifikowanych:

1. pokrycie kosztów dostępu do Internetu, hosting, prowadzenie serwerów poczty elektronicznej, rejestracja i utrzymanie domen;
2. sprzęt informatyczny i infrastrukturę instalowaną na zewnątrz i poza budynkami, w których realizowany jest projekt;
3. kursy i szkolenia dla interesariuszy usług i grup docelowych (np. dla pacjentów);
4. utrzymanie dotychczasowej infrastruktury i oprogramowania;
5. zakup lokalu / nieruchomości;
6. podstawowe oprogramowanie biurowe (np. MS Office);
7. zakup wyrobów medycznych (innych niż wymienione w pkt. 1 c) katalogu wydatków kwalifikowanych);
8. zakup mebli do gabinetów / poczekalni;
9. zakup środków transportu;

10. utrzymanie infrastruktury i bieżąca eksploatacja po zakończeniu etapu realizacji projektu;
11. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu;
12. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służącego do wykonania zakresu rzeczowego projektu);
13. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym;
14. wydatki na zakup: drukarek, urządzeń wielofunkcyjnych, kart dostępu, infomatów, czytników kart;
15. środki trwałe służące do utrzymania projektu w przyszłości;
16. doradztwo ogólne, finansowe, prawne;
17. roboty budowlane realizowane systemem gospodarczym, tj. samodzielny zakup materiałów budowlanych, samodzielne wykonanie robót budowlanych;
18. wydatki na tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 tys. EUR;
19. wydatki, o których mowa w podrozdziale Wydatki niekwalifikowane *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
20. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego.
21. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
22. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
23. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
24. amortyzacja jednorazowa,
25. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
26. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
27. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
28. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
29. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
30. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,

31. odpisy dokonywane na ZFŚS,
32. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
33. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
34. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Oś priorytetowa III Czysta energia

Działanie 3.1 ROZWÓJ OZE

PROJEKTY SKIEROWANE DO JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO, ICH ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ I REALIZOWANE W FORMIE PROJEKTÓW SKIEROWANYCH DO MIESZKAŃCÓW GMINY¹⁶

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię wody, wiatru, słońca, geotermii, hydrotermalną, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP.

Wydatki kwalifikowalne dotyczą instalacji montowanych u odbiorców ostatecznych projektu określonych w SZOOP.

Wydatki kwalifikowalne obejmują:

- roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające),
- urządzenia i instalacje niezbędne do podłączenia jednostki wytwarzającej energię w oparciu o OZE do instalacji odbiorczej (elektrycznej, ogrzewania, c.w.u.); wydatki kwalifikowalne nie obejmują pozostałych elementów instalacji w budynku,
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zbiorniki na c.w.u., itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- w przypadku kotłów na biomasę - systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- przebudowa instalacji odgromowej kolidującej z montażem urządzeń OZE na dachu budynku.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,

---

¹⁶ Zmiana nazewnictwa z „projekt parasolowy” na „projekt skierowany do mieszkańców gminy” nie dotyczy konkursów / naborów, które zostały już ogłoszone lub rozstrzygnięte.

- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

Ponadto w zakresie podłączenia do sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej.

W przypadku zespołów do pozyskiwania energii elektrycznej z wiatru, pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

Projekty dotyczące wsparcia wykorzystania energii wodnej będą dotyczyły wyłącznie małych elektrowni wodnych poprzez modernizację istniejących budowli piętrzących lub wyposażonych w hydroelektrownie.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa, zgodnie z zapisami SZOOP, kwalifikowalne są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszonego PM₁₀ (24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012. Ponadto montowane kotły powinny uniemożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

- 1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
- 2. środki transportu,
- 3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
- 4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.1. RPO WP 2014-2020,
- 5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
- 6. wykonanie magazynu na biomasę w przypadku zastosowania kotłów na to paliwo (pomieszczenia, budynki, wiaty itd.),
- 7. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
- 8. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
- 9. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
- 10. podatek VAT,
- 11. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, wsparciem przyłączania do sieci elektroenergetycznych, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
- 12. tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
- 13. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
- 14. wydatki na OZE u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączą się od sieci ciepłowniczej,
- 15. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
- 16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
18. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
19. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
20. amortyzacja jednorazowa,
21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
23. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
24. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
25. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
26. odpisy dokonywane na ZFŚS,
27. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

PROJEKTY Z ZAKRESU PRODUKCJI ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (INNE NIŻ SKIEROWANE DO MIESZKAŃCÓW GMINY)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane:
  - 1) **roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię wody, wiatru, słońca, geotermii, hydrotermalną, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP, w tym:**
    - roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,

- roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
- roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
- instalacje, urządzenia i obiekty niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające, budowa i przebudowa instalacji odgromowej, obiekty techniczne, niezbędne ogrodzenie i zagospodarowanie terenu),
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zasobniki, zbiorniki, itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z podłączeniem ww. instalacji do sieci dystrybucyjnych elektroenergetycznych / ciepłowniczych. Kwalifikowalne są wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca/partner projektu.
W przypadku sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- wykonanie nowej, przebudowa, rozbudowa instalacji odgromowej.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku zespołów do pozyskiwania energii elektrycznej z wiatru, pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

Projekty dotyczące wsparcia wykorzystania energii wodnej będą dotyczyły wyłącznie małych elektrowni wodnych poprzez modernizację istniejących budowli piętrzących lub wyposażonych w hydroelektrownie.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa kwalifikowalne są ponadto:

- wydatki związane z budową linii produkcyjnej do przetwarzania biomasy w paliwo (zrębki, brykiet, pelet, biogaz itd.), pod warunkiem że będzie ono w ponad 80 % wykorzystywane do zasilania źródła OZE objętego projektem,
- systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
- zakup maszyn służących ładowaniu biomasy do instalacji (np. ładowarki, wózki, koparki), wykorzystywane jedynie w procesie technologicznym wytwarzania energii z OZE w obrębie zakładu (biogazowni, kotłowni),
- stosowane urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE i być zgodne z obowiązującymi normami technicznymi,
- zgodnie z zapisami SZOOP kwalifikowalne są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszonego PM10 (24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012,
- montowane kotły powinny uniemożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

2) roboty budowlane i/lub wyposażenie instalacji wytwarzania energii w procesach wysokosprawnej kogeneracji ze źródeł odnawialnych, w tym:

- wysokosprawna, kogeneracyjna jednostka wytwarzająca energię w oparciu o OZE o mocy zainstalowanej elektrycznej do 1 MW (zgodnie z SZOOP),
- wydatki związane z ww. instalacją i realizacją inwestycji – odpowiednio jak dla instalacji OZE wymienionych wyżej.

3) roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące budowy, rozbudowy, przebudowy sieci ciepłowniczych, które służą dystrybucji ciepła wytwarzanego wyłącznie z OZE (brak wsparcia sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF), w tym:

- roboty związane z wykonaniem sieci i przyłączy ciepłowniczych,
- wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca projektu,
- węzły ciepłownicze,
- systemy sterowania i monitorowania sieci ciepłej i węzłów ciepłych,
- przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją,
- odtworzenie nawierzchni na trasie sieci (drogi, chodnika, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją sieci ciepłowniczej, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego.

Uwaga!

W przypadku ubiegania się o pomoc publiczną na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych lub na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji, wydatki kwalifikowalne do dofinansowania muszą być zgodne z postanowieniami art. 40 ust. 4 lit b-c) lub art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014.

Uwaga nie dotyczy pomocy de minimis.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. zakup ciągników i innych środków transportu z wyjątkiem wskazanych w części dotyczącej wydatków kwalifikowalnych,
3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.1. RPO WP 2014-2020,
5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
6. wydatki związane z uruchomieniem i prowadzeniem plantacji roślin służących do produkcji biomasy i biopaliw,
7. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,

8. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
9. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
10. podatek VAT,
11. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
12. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej, opracowania o charakterze koncepcji technicznej/technologicznej,
13. w projektach dotyczących sieci ciepłowniczych zasilanych z OZE – niekwalifikowalne są ponadto wydatki na:
  - roboty budowlane dotyczące kotłowni, źródeł ciepła dla sieci ciepłowniczej, systemy sterowania pracą kotłowni, itd. Źródło ciepła powinno być przedmiotem odrębnego projektu;
  - brak wsparcia sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF,
14. wydatki na projekty, które prowadzą do odłączenia budynku od sieci ciepłowniczej,
15. wydatki niekwalifikowalne zgodnie z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej (w tym art. 40 ust. 4, art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014),
16. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
17. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
18. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
19. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
20. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
21. amortyzacja jednorazowa,
22. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
23. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości

wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

24. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
25. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
26. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
27. odpisy dokonywane na ZFŚS,
28. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Działanie 3.2 MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW

MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej (w rozumieniu SZOOP oraz w Regulaminie danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla działania 3.2.), tj.:
  - ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych oraz instalacyjnych,
  - wykonanie izolacji oraz ocieplenie fundamentów modernizowanego budynku, w tym wykonanie nowej opaski odbojowej. W przypadku, gdy istnieje stara opaska odbojowa, która uniemożliwia wykonanie zaplanowanych prac - demontaż i ponowny montaż wraz z uzupełnieniem ubytków tej opaski jest kosztem kwalifikowalnym. Wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć wyłącznie opaski zlokalizowanej bezpośrednio przy ścianach, schodach do budynku. Na tych samych zasadach kwalifikowalne jest również wykonanie drenażu opaskowego przy budynku,
  - ocieplenie ścian zewnętrznych modernizowanego budynku (prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich zewnętrznych, malowanie ścian zewnętrznych, ocieplenie kominów),
  - demontaż oraz ponowny montaż orygnnowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami połączeniowymi. Kosztem kwalifikowalnym będzie również wykonanie nowego orygnnowania wynikającego z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych budynku, służące ochronie warstw izolacyjnych ścian,
  - modernizacja lub wymiana: okien, oszkleń, drzwi zewnętrznych (wraz z futrynami, kołnierzami, ościeżnicami, ramami montażowymi, daszkami nad wejściem) na efektywne energetycznie oraz ocieplenie szpalet wokół okien, oszkleń oraz drzwi,
  - demontaż oraz ponowny montaż parapetów zewnętrznych i wewnętrznych budynku. Wymiana parapetów na nowe jest kwalifikowalna, jeżeli służy zwiększeniu parametrów izolacji okien i ochronie warstw izolacyjnych ścian. Wymiana parapetów wewnętrznych jest kwalifikowalna tylko jeśli jest powiązana z wymianą okien,
  - montaż urządzeń zacinających okna, w tym: rolet wewnętrznych /zewnętrznych, żaluzji wewnętrznych/zewnętrznych, markiz zacinających,
  - wymiana drzwi wewnętrznych w budynku, wyłącznie jeżeli dotyczy pomieszczenia, w którym znajduje się kotłownia (na drzwi przeciwpożarowe), a także drzwi pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi a nieogrzewanymi,
  - wymiana, montaż oraz izolacja włazów na nieogrzewane poddasza, strychy, piwnice;
  - demontaż oraz powtórny montaż urządzeń, w tym krat itp., które uniemożliwiłyby wykonanie zaplanowanych prac w celu realizacji projektu wraz z naprawą powstałych w trakcie prac ubytków, a także wymiana na nowy element, jeżeli zdemontowany nie nadaje się już do ponownego montażu,
  - likwidacja liniowych i punktowych mostków cieplnych (wraz z np. ułożeniem płytek na balkonach, schodach wejściowych jako zamknięcie powierzchni izolacyjnej),

- ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej),
  - w zakresie pokrycia dachowego: wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, okien dachowych. Nie są kwalifikowalne wydatki dotyczące wymiany całego dachu na budynku oraz elementów konstrukcyjnych dachu (np. zmiana geometrii, belki konstrukcyjne itd.),
  - wykonanie podbicia okapu dachu,
  - demontaż oraz powtórny montaż instalacji odgromowej, a jeżeli wykonanie nowej instalacji wynika z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych również nowa instalacja jest kosztem kwalifikowalnym,
  - wydatki dot. wszelkiego rodzaju elementów ozdobnych znajdujących się na zewnętrznej elewacji budynków – jedynie w przypadku budynków zabytkowych, gdy ich wykonanie wynika z wymogów określonych przez konserwatora zabytków oraz zgodności projektu z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie *prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych* i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015 r., poz. 1789),
  - izolacja cieplna, równoważenie hydrauliczne (np.: zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), kompleksowa modernizacja instalacji ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródła ciepła (zgodnie z limitami określonymi w SZOOP dla działania 3.2). W przypadku kotłów na biomase instalowanych na obszarach przekroczeń pyłu PM-10 24h, kwalifikowalne jest zastosowanie kotłów klasy 5 normy produktowej PNEN 303-5:2012 Kotły grzewcze Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW;
  - instalacja c.w.u.: w tym izolacja rurociągów, montaż i izolacja zbiorników, zastosowanie nowych źródeł ciepła dla c.w.u., zastosowanie perlatorów. Nie jest kwalifikowalna wymiana urządzeń sanitarnych (spłuczek, muszli klozetowych, umywalek, itd.),
  - wymiana grzejników, płukanie instalacji, izolacja rurociągów c.o., wymiana rurociągów i armatury c.o. uzasadniona np. zmianami natężenia przepływu lub wymogiem zmiany przekrojów itd., montaż zaworów termostatycznych, zastosowanie automatyki pogodowej,
  - budowa i/lub przebudowa klimatyzacji i systemów chłodzących,
  - modernizacja systemu wentylacji poprzez montaż układu odzysku ciepła (rekuperacja), wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku,
  - modernizacja instalacji elektrycznych budynku wynikającą z audytu energetycznego, która skutkować będzie ograniczeniem strat energii.
2. instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. W zakresie instalacji OZE zastosowane instalacje będą musiały zapewniać przynajmniej częściowe pokrycie zapotrzebowania na energię w budynkach. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi dotyczyć potrzeb energetycznych obiektu. Instalacja OZE nie może być jedynym elementem projektu w działaniu 3.2.

RPO WP 2014-2020. Projekty, które przewidują wyłącznie instalację OZE powinny być realizowane w ramach działania 3.1. RPO WP 2014-2020.

3. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku.
4. modernizacja lub wymiana oświetlenia obiektów na energooszczędne obejmujące takie elementy jak:
  - wymiana oświetlenia zewnętrznego zamontowanego na budynku na stałe, wyłącznie w przypadku oświetlenia zasilanego z przyłącza energetycznego budynku (zmiana powinna wpłynąć na ograniczenie zużycia energii dla modernizowanego budynku). Zakres prac obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne,
  - wymiana oświetlenia wewnętrznego (zamontowanego na stałe) w budynkach użyteczności publicznej – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku, Zakres wydatków kwalifikowalnych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - wymiana oświetlenia w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych wyłącznie w częściach wspólnych budynku, w tym: na klatkach schodowych, korytarzach, windach – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. Zakres wydatków kwalifikowalnych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmiernych oraz ruchu),
5. specyficzna dokumentacja, która jest związana z realizacją projektów modernizacji energetycznej, obejmującą takie elementy jak:
  - opracowanie audytu energetycznego dla budynków objętych projektem. Audyt określa zakres parametrów technicznych, ekonomicznych i ekologicznych przedsięwzięcia. Audyt powinien być aktualny (opisywać stan obecny budynku) i opracowany zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 962),
  - opracowanie analizy efektów ekologicznych przedsięwzięcia w zakresie zmniejszenia emisji ekwiwalentu CO₂ i pyłów PM₁₀, która powinna odpowiadać metodologii opisanej w kryteriach oceny merytorycznej jakościowej do działania 3.2. Analiza może być częścią audytu,
  - analizy i badania realizowane po zakończeniu prac modernizacyjnych: opracowanie audytu „powykonawczego”¹⁷, termowizyjne badanie ciągłości warstw

---

¹⁷ „Audyt powykonawczy” – oznacza dokument sporządzony przez audytora energetycznego, w których dokonana zostanie analiza efektów zrealizowanego przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej. Analiza powinna uwzględniać porównanie parametrów zużycia energii budynku przed realizacją projektu z parametrami obiektu po faktycznie wykonanej modernizacji, w tym badań termowizyjnych i szczelności. Analiza powinna być wykonana zgodnie z metodologią wykorzystywaną do opracowania audytów energetycznych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 10 sierpnia 2012 r.

- izolacji termicznej budynku¹⁸ i powietrzne badanie szczelności budynku¹⁹. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane w czasie sezonu grzewczego po zakończeniu robót modernizacyjnych. Nie są kwalifikowalne wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu,
- opracowanie świadectwa energetycznego po wykonaniu modernizacji energetycznej budynku.
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. środki transportu,

---

w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r.. poz. 962).

¹⁸ Badanie termowizyjne powinno być wykonane zgodnie z normą europejską PN-EN 13187 „Właściwości cieplne budynków - Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku - metoda podczerwieni”.

¹⁹ Powietrzne badania szczelności budynku powinny być wykonane zgodnie z normą PN-EN: 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora”.

3. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. wsparcie w zakresie budynków publicznych dla organów władzy publicznej (administracji rządowej), w tym państwowych jednostek budżetowych i administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, państwowych osób prawnych, a także podmiotów będących dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE,
5. wsparcie w zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkalnych realizowanych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru ROF oraz miast subregionalnych²⁰ kwalifikujących się do wsparcia w ramach PO IiŚ 2014-2020 (do momentu wyczerpania dostępnej alokacji w programie krajowym),
6. wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem warunków:
  - zwiększenia efektywności energetycznej (czyli zmniejszeniem obliczeniowego zapotrzebowania na energię) o co najmniej 25%,
  - wyboru optymalnego rozwiązania określonego w audycie energetycznym (efektywności energetycznej),
  - osiągnięciem wymaganych poziomów wskaźnika EP albo parametrów izolacyjności cieplnej przegród budowlanych, których dotyczą prace w projekcie, zgodnie z wymogami przewidzianymi na rok 2021²¹.
7. roboty, urządzenia i instalacje, których nie uwzględnia wariant optymalny modernizacji energetycznej budynku ustalony w audycie energetycznym ex-ante,
8. wymiana kabiny, napędu, układu sterowania dźwigu osobowego/towarowego (silnika, falownika, szafy sterowniczej),
9. instalacja monitoringu wizyjnego,
10. wydatki dot. termomodernizacji budynków jednorodzinnych oraz budynków posiadających 2 lokale mieszkalne,
11. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania tj. poprawę stanu i efektywności energetycznej, a poprawiają jedynie estetykę budynku. Dotyczy to w szczególności: elementów ozdobnych elewacji, okładzin ścian itp. Ograniczenie nie dotyczy budynków zabytkowych gdzie ich zastosowanie wynika z decyzji (uzgodnienia) konserwatora zabytków,
12. wymiana drzwi wewnętrznych budynku, innych niż wymienione w części dot. wydatków kwalifikowalnych,
13. zmiana konstrukcji dachu np. ze stropodachu na dach dwuspadowy, niekwalifikowalne są elementy konstrukcyjne i poszycie dachu. Dofinansowanie może obejmować warstwy izolacyjne,
14. modernizacja energetyczna obiektów służby zdrowia, których funkcjonowanie nie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych, o których mowa w działaniu 6.2.1 RPO WP 2014-2020,

²⁰ Zgodnie z zapisami Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Podkarpackiego, miastami subregionalnymi wskazanymi w KT są: Krosno, Mielec, Przemyśl, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

²¹ Wartość wskaźnika EP [kWh/(m² / rok)] określa roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, gospodarczych i magazynowych - również do oświetlenia wbudowanego. Wymagane jest uzyskanie poziomu wskaźnika przewidzianego od 2021 r. Wymagania te, uznaje się również za spełnione, jeżeli objęte projektem przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku objęte projektem odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej na 2021 r. określonym według § 328 ust. 1a Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1422).

15. instalacja OZE, która jest jedynym elementem modernizacji energetycznej budynku,
16. wymiana źródeł ciepła na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.2. RPO WP 2014-2020,
17. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach, jako jedyny element projektu,
18. oświetlenie dekoracyjne, oraz oświetlenie, które nie jest związane na stałe z budynkiem,
19. oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zasilane z przyłącza energetycznego budynku (ze względu na brak ograniczenia zużycia energii dla modernizowanego budynku),
20. wymiana sprzętu technicznego, komputerowego, RTV, kuchennego, urządzeń AGD itd., nawet jeżeli skutkuje zmniejszeniem zużycia energii,
21. nasadzenie zieleni (np. drzew, krzewów), nawet jeżeli są uzasadnione funkcjami izolacyjnymi i zacieniającymi w porze letniej,
22. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
23. jeżeli w regulaminie danego konkursu nie przewiduje się dofinansowania np. powierzchni wykorzystywanej do działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej, powierzchni zajmowanej przez lokale mieszkalne lub wyłączonej z dofinansowania z innych przyczyn, to nie są kwalifikowalne wydatki związane z modernizacją energetyczną odnoszącą się do tych pomieszczeń.
Wydzielenie ww. wydatków z całkowitych kosztów projektu powinno nastąpić:
  - a) według danych kosztorysowych (jeżeli wnioskodawca dysponuje obiektywnymi danymi),
  - b) lub według udziału powierzchni użytkowej ogrzewanej tych pomieszczeń w całkowitej powierzchni użytkowej ogrzewanej danego budynku.
24. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
25. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
26. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
27. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
28. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
29. amortyzacja jednorazowa,
30. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

31. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
32. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
33. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
34. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
35. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
36. odpisy dokonywane na ZFŚS,
37. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
38. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
39. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ - BUDYNKI OCHRONY ZDROWIA

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej – budynków ochrony zdrowia (w rozumieniu SZOOP oraz w Regulaminu danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla działania 3.2.), tj.:
  - ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych oraz instalacyjnych,
  - wykonanie izolacji oraz ocieplenie fundamentów modernizowanego budynku, w tym wykonanie nowej opaski odbojowej. W przypadku, gdy istnieje stara opaska odbojowa, która uniemożliwia wykonanie zaplanowanych prac - demontaż i ponowny montaż wraz z uzupełnieniem ubytków tej opaski jest kosztem kwalifikowalnym. Wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć wyłącznie opaski zlokalizowanej bezpośrednio przy ścianach, schodach do budynku. Na tych samych zasadach kwalifikowalne jest również wykonanie drenażu opaskowego przy budynku,

- ocieplenie ścian modernizowanego budynku (prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich, malowanie docieplanych ścian),
- ocieplenie, remont, wykonanie nowych kominów i kanałów wentylacyjnych, zastosowanie filtrów, które zmniejszają emisję zanieczyszczeń do powietrza,
- demontaż oraz ponowny montaż orygnowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami połączeniowymi. Kosztem kwalifikowalnym będzie również wykonanie nowego orygnowania wynikającego z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych budynku, służące ochronie warstw izolacyjnych ścian,
- modernizacja lub wymiana: okien, oszkleń, drzwi zewnętrznych (wraz z futrynami, kołnierzami, ościeżnicami, ramami montażowymi, daszkami nad wejściem) na efektywne energetycznie oraz ocieplenie szpalet wokół okien, oszkleń oraz drzwi,
- demontaż oraz ponowny montaż parapetów zewnętrznych i wewnętrznych budynku. Wymiana parapetów na nowe jest kwalifikowalna, jeżeli służy zwiększeniu parametrów izolacji okien i ochronie warstw izolacyjnych ścian. Wymiana parapetów wewnętrznych jest kwalifikowalna tylko jeśli jest powiązana z wymianą okien,
- montaż urządzeń zacięniających okna (rolety zewnętrzne, żaluzje, markizy),
- wymiana drzwi wewnętrznych w budynku, wyłącznie jeżeli dotyczy pomieszczenia, w którym znajduje się kotłownia (na drzwi przeciwpożarowe), a także drzwi pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi a nieogrzewanymi,
- wymiana, montaż oraz izolacja włazów na nieogrzewane poddasza, strychy, piwnice,
- demontaż oraz powtórny montaż urządzeń, w tym krat itp., które uniemożliwiłyby wykonanie zaplanowanych prac w celu realizacji projektu wraz z naprawą powstałych w trakcie prac ubytków, a także wymiana na nowy element, jeżeli zdemontowany nie nadaje się już do ponownego montażu,
- likwidacja liniowych i punktowych mostków cieplnych (wraz z np. ułożeniem płytek na balkonach, schodach wejściowych, podjazdach jako zamknięcie powierzchni izolacyjnej),
- montaż, przebudowa daszków nad wejściem wyłącznie w sytuacji, jeżeli służy likwidacji mostka cieplnego i osłonie stolarki okiennej i drzwiowej,
- ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej),
- wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, okien dachowych - związane z ociepleniem. Kwalifikowalne może być wykonanie izolacji z papy w przypadku ocieplenia dachu (np. wraz z ociepleniem dachu płaskiego). Nie są kwalifikowalne wydatki dotyczące wymiany całego dachu na budynku oraz elementów konstrukcyjnych dachu (np. zmiana geometrii, belki konstrukcyjne itd.),
- wykonanie podbicia okapu dachu,
- demontaż oraz powtórny montaż instalacji odgromowej, a jeżeli wykonanie nowej instalacji wynika z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych również nowa instalacja jest kosztem kwalifikowalnym,
- wydatki dot. wszelkiego rodzaju elementów ozdobnych znajdujących się na zewnętrznej elewacji budynków – jedynie w przypadku budynków zabytkowych, gdy ich wykonanie wynika z wymogów określonych przez konserwatora zabytków oraz zgodności projektu z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie

- prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1265),
- izolacja cieplna, równoważenie hydrauliczne (np.: zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), kompleksowa modernizacja instalacji ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródła ciepła (zgodnie z limitami określonymi w SZOOP dla działania 3.2). W przypadku kotłów na biomasę, kwalifikowalne jest zastosowanie kotłów klasy 5 według normy PN EN 303—5:2012, spełniających wymogi Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (data wejścia w życie Rozporządzenia 1 października 2017 r.),
  - urządzenia ogrzewania elektrycznego mogą być kwalifikowalne tylko w sytuacji, gdy udowodnione zostanie, że nie jest efektywne energetycznie i ekonomicznie zastosowanie innego źródła ogrzewania (c.o., c.w.u. np. ze źródła centralnego) albo gdy będą zasilane wyłącznie z OZE,
  - instalacja c.w.u.: w tym izolacja rurociągów, montaż i izolacja zbiorników, zastosowanie nowych źródeł ciepła dla c.w.u., zastosowanie perlatorów. Nie jest kwalifikowalna wymiana urządzeń sanitarnych (spłuczek, muszli klozetowych, umywalek, itd.),
  - wymiana grzejników, płukanie instalacji, izolacja rurociągów c.o., wymiana rurociągów i armatury c.o. uzasadniona np. zmianami natężenia przepływu lub wymogiem zmiany przekrojów itd., montaż zaworów termostatycznych, zastosowanie automatyki pogodowej, równoważenie hydrauliczne (np. zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), urządzenia do uzdatniania wody w instalacji c.o.,
  - instalacja zimnej wody – tylko w zakresie związanym z zasilaniem instalacji c.o. i źródła ciepła w czynnik grzewczy,
  - budowa i/lub przebudowa klimatyzacji i systemów chłodzących,
  - modernizacja systemu wentylacji poprzez montaż układu odzysku ciepła (rekuperacja), wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku,
  - modernizacja instalacji elektrycznych budynku wynikająca z audytu energetycznego, która skutkować będzie ograniczeniem strat energii,
  - wykonanie przyłącza gazowego lub ciepłego w przypadku zmiany źródła ciepła na gazowe lub ciepło sieciowe,
  - instalacja gazowa, która jest niezbędna do zasilania źródła ciepła dla budynku,
  - remont, przebudowa kotłowni towarzysząca zmianie źródła energii,
  - inne roboty, instalacje, urządzenia, które służą poprawie efektywności energetycznej i nie są sprzeczne z SZOOP, Regulaminem konkursu albo wydatkami wymienionymi wśród wydatków niekwalifikowalnych.
2. instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. W zakresie instalacji OZE zastosowane instalacje będą musiały zapewniać przynajmniej częściowe pokrycie zapotrzebowania na energię w budynkach. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE

budowana na/przy budynkach musi dotyczyć potrzeb energetycznych obiektu. Instalacja OZE nie może być jedynym elementem projektu w działaniu 3.2. RPO WP 2014-2020. Projekty, które przewidują wyłącznie instalację OZE powinny być realizowane w ramach działania 3.1. RPO WP 2014-2020.

3. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku.
4. modernizacja lub wymiana oświetlenia obiektów na energooszczędne, wyłącznie jako element projektu kompleksowej modernizacji energetycznej budynku, obejmująca takie elementy jak:
  - wymiana oświetlenia zewnętrznego zamontowanego na budynku na stałe, wyłącznie w przypadku oświetlenia zasilanego z przyłącza energetycznego budynku (zmiana powinna wpłynąć na ograniczenie zużycia energii dla modernizowanego budynku). Zakres prac obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne,
  - wymiana oświetlenia wewnętrznego (zamontowanego na stałe) w budynkach użyteczności publicznej, Zakres wydatków kwalifikowalnych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmierzchu oraz ruchu, modernizacja rozdzielni, układy pomiarowe).
5. systemy monitorowania i zarządzania energią w budynku, których zastosowanie skutkować będzie zmniejszeniem jej zużycia.
6. specyficzna dokumentacja, która jest związana z realizacją projektów modernizacji energetycznej, obejmującą takie elementy jak:
  - opracowanie audytu (energetycznego, efektywności energetycznej) dla budynków objętych projektem. Audyt określa zakres parametrów technicznych, ekonomicznych i ekologicznych przedsięwzięcia. Audyt powinien być aktualny (opisywać stan obecny budynku) i opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie,
  - opracowanie analizy efektów ekologicznych przedsięwzięcia w zakresie zmniejszenia emisji ekwiwalentu CO₂ i pyłów PM₁₀, która powinna odpowiadać metodologii opisanej w kryteriach oceny merytorycznej jakościowej do działania 3.2. Analiza może być częścią audytu,
  - analizy i badania realizowane po zakończeniu prac modernizacyjnych: opracowanie audytu „powykonawczego”²², termowizyjne badanie ciągłości warstw izolacji termicznej budynku²³ i powietrzne badanie szczelności budynku²⁴. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane w czasie sezonu grzewczego po zakończeniu robót modernizacyjnych, gdyż są

---

²² „Audyt powykonawczy” – oznacza dokument sporządzony przez audytora energetycznego, w którym dokonana zostanie analiza efektów zrealizowanego przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej. Analiza powinna uwzględniać porównanie parametrów zużycia energii budynku przed realizacją projektu z parametrami obiektu po faktycznie wykonanej modernizacji, w tym badań termowizyjnych i szczelności. Analiza powinna być wykonana zgodnie z metodologią wykorzystywaną do opracowania audytów opisaną w dokumentacji konkursowej.

²³ Badanie termowizyjne powinno być wykonane zgodnie z normą europejską PN-EN 13187 „Właściwości cieplne budynków - Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku - metoda podczerwieni”.

²⁴ Powietrzne badanie szczelności budynku powinno być wykonane zgodnie z normą PN-EN: 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora”.

- podstawą do monitorowania efektów projektu. Nie są kwalifikowalne wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu,
- opracowanie świadectwa energetycznego po wykonaniu modernizacji energetycznej budynku.
7. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

W konkursie dot. modernizacji energetycznej budynków z zakresu ochrony zdrowia promocja nie jest kwalifikowalna.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

- 1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
- 2. środki transportu,
- 3. promocja,
- 4. wsparcie w zakresie budynków publicznych dla organów władzy publicznej (administracji rządowej), w tym państwowych jednostek budżetowych i administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, państwowych osób prawnych, a także podmiotów będących dostawcami usług energetycznych w rozumieniu Dyrektywy 2012/27/UE,
- 5. wsparcie w zakresie modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej:

- w których prowadzona jest działalność lecznicza w zakresie leczenia szpitalnego w przypadku braku zgodności z właściwymi mapami potrzeb zdrowotnych opracowanymi przez Ministerstwo Zdrowia,
  - w których prowadzona jest działalność lecznicza w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej lub ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, które nie są uzasadnione z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych w regionie,
6. wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem warunków:
- zwiększenia efektywności energetycznej (czyli zmniejszeniem obliczeniowego zapotrzebowania na energię) o co najmniej 25%,
  - wyboru optymalnego rozwiązania określonego w audycie energetycznym (efektywności energetycznej),
  - osiągnięciem wymaganych poziomów wskaźnika EP albo parametrów izolacyjności cieplnej przegród budowlanych, których dotyczą prace w projekcie, zgodnie z wymogami przewidzianymi na rok 2021²⁵,
7. roboty, urządzenia i instalacje, których nie uwzględnia wariant optymalny modernizacji energetycznej budynku ustalony w audycie energetycznym ex-ante. Warunek dotyczy głównych kategorii robót w projekcie: izolacji przegród budowlanych (np. ścian, fundamentów, piwnic, podłóg, stropów, dachów, okien, drzwi), źródeł ciepła, urządzeń OZE, instalacji c.o., c.w.u., wentylacji, instalacji elektrycznej, oświetlenia,
8. wymiana kabiny, napędu, układu sterowania dźwigu osobowego/towarowego (silnika, falownika, szafy sterowniczej),
9. zastosowanie źródeł ciepła, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.2. RPO WP 2014-2020 oraz określonych w części dotyczącej wydatków kwalifikowalnych,
10. instalacja monitoringu wizyjnego,
11. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania tj. poprawę stanu i efektywności energetycznej, a poprawiają jedynie estetykę budynku. Dotyczy to w szczególności: elementów ozdobnych elewacji, okładzin ścian, malowanie balustrad balkonowych itp. Ograniczenie nie dotyczy budynków zabytkowych, gdy ich zastosowanie wynika z decyzji (uzgodnienia) konserwatora zabytków,
12. w przypadku modernizacji instalacji niekwalifikowalne jest malowanie powierzchni ścian, sufitów, na których nie były prowadzone prace dot. instalacji,
13. wymiana drzwi wewnętrznych budynku, innych niż wymienione w części dot. wydatków kwalifikowalnych,
14. zmiana konstrukcji dachu np. ze stropodachu na dach dwuspadowy, w takiej sytuacji niekwalifikowalne są elementy konstrukcyjne i poszycie dachu. Dofinansowanie może obejmować warstwy izolacyjne,
15. instalacja OZE, która jest jedynym elementem modernizacji energetycznej budynku,
16. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach, jako jedyny element projektu,

---

²⁵ Wartość wskaźnika EP [kWh/(m² / rok)] określa roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, gospodarczych i magazynowych - również do oświetlenia wbudowanego. Wymagane jest uzyskanie poziomu wskaźnika przewidzianego od 2021 r. Wymagania te, uznaje się również za spełnione, jeżeli objęte projektem przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku objęte projektem odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej na 2021 r. określonym według § 328 ust. 1a Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1422 z późn. zm.).

17. oświetlenie dekoracyjne, oraz oświetlenie, które nie jest związane na stałe z budynkiem,
18. oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zasilane z przyłącza energetycznego budynku (ze względu na brak ograniczenia zużycia energii dla modernizowanego budynku),
19. wymiana sprzętu technicznego, medycznego, komputerowego, RTV, kuchennego, urządzeń AGD itd., nawet jeżeli skutkuje zmniejszeniem zużycia energii,
20. odłączenie budynku od sieci ciepłowniczej,
21. budowa innych źródeł ciepła, której towarzyszy odłączenie od sieci ciepłowniczej,
22. nasadzenie zieleni (np. drzew, krzewów), nawet jeżeli jest to uzasadnione funkcjami izolacyjnymi i zacieniającymi w porze letniej,
23. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
24. jeżeli w regulaminie danego konkursu nie przewiduje się dofinansowania np. powierzchni wykorzystywanej do działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej, powierzchni zajmowanej przez lokale wynajmowane do innych celów niż działalność lecznicza lub wyłączonej z dofinansowania z innych przyczyn, to nie są kwalifikowalne wydatki związane z modernizacją energetyczną odnoszącą się do tych pomieszczeń.

Wydzielenie ww. wydatków z całkowitych kosztów projektu powinno nastąpić:

- a) według danych kosztorysowych (jeżeli wnioskodawca dysponuje obiektywnymi danymi),
  - b) lub według udziału powierzchni użytkowej ogrzewanej tych pomieszczeń w całkowitej powierzchni użytkowej ogrzewanej danego budynku.
25. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
  26. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
  27. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  28. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
  29. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  30. amortyzacja jednorazowa,
  31. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  32. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego

zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

33. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
34. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu (finansowego, bezpieczeństwa itd.) i księgowości,
35. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
36. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
37. odpisy dokonywane na ZFŚS,
38. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
39. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
40. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

MODERNIZACJA ENERGETYCZNA WIELORODZINNYCH BUDYNKÓW MIESZKALNYCH

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych (w rozumieniu SZOOP oraz w Regulaminie danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla działania 3.2.), tj.:
  - ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych oraz instalacyjnych,
  - wykonanie izolacji oraz ocieplenie fundamentów modernizowanego budynku, w tym wykonanie nowej opaski odbojowej. W przypadku, gdy istnieje stara opaska odbojowa, która uniemożliwia wykonanie zaplanowanych prac - demontaż i ponowny montaż wraz z uzupełnieniem ubytków tej opaski jest kosztem kwalifikowalnym. Wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć wyłącznie opaski zlokalizowanej bezpośrednio przy ścianach, schodach do budynku. Na tych samych zasadach kwalifikowalne jest również wykonanie drenażu opaskowego przy budynku,
  - ocieplenie ścian modernizowanego budynku (prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich, malowanie docieplanych ścian),
  - ocieplenie, remont, wykonanie nowych kominów i kanałów wentylacyjnych,

- demontaż oraz ponowny montaż orygnowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami połączeniowymi. Kosztem kwalifikowalnym będzie również wykonanie nowego orygnowania wynikającego z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych budynku, służące ochronie warstw izolacyjnych ścian,
- wymiana, montaż nowych: okien, oszkleń, drzwi zewnętrznych (wraz z futrynami, kołnierzami, ościeżnicami, ramami montażowymi, daszkami nad wejściem) na efektywne energetycznie oraz ocieplenie szpalet wokół okien, oszkleń oraz drzwi,
- demontaż oraz ponowny montaż parapetów zewnętrznych i wewnętrznych budynku. Wymiana parapetów na nowe jest kwalifikowalna, jeżeli służy zwiększeniu parametrów izolacji okien i ochronie warstw izolacyjnych ścian. Wymiana parapetów wewnętrznych jest kwalifikowalna tylko jeśli jest powiązana z wymianą okien.
- montaż zewnętrznych urządzeń zacinających okna (zewnętrzne żaluzje, rolety, markizy),
- wymiana drzwi wewnętrznych w budynku, wyłącznie jeżeli dotyczy pomieszczenia, w którym znajduje się kotłownia (na drzwi przeciwpożarowe), a także drzwi pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi a nieogrzewanymi (np. drzwi do nieogrzewanych piwnic),
- wymiana, montaż oraz izolacja włazów na nieogrzewane poddasza, strychy, piwnice,
- demontaż oraz powtórny montaż urządzeń, w tym krat itp., które uniemożliwiłyby wykonanie zaplanowanych prac w celu realizacji projektu wraz z naprawą powstałych w trakcie prac ubytków, a także wymianę na nowy element, jeżeli zdemontowany nie nadaje się już do ponownego montażu,
- likwidacja liniowych i punktowych mostków cieplnych (wraz z np. ułożeniem płytek na balkonach, schodach wejściowych jako zamknięcie powierzchni izolacyjnej),
- ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej),
- w zakresie pokrycia dachowego: wykonanie niezbędnych obróbek blacharskich dachu, kominów, rynien, okien dachowych. Nie są kwalifikowalne wydatki dotyczące wymiany całego dachu na budynku oraz elementów konstrukcyjnych dachu (np. zmiana geometrii, pokrycia na całym dachu, belki konstrukcyjne, itd.),
- wykonanie podbicia okapu dachu,
- demontaż oraz powtórny montaż instalacji odgromowej, a jeżeli wykonanie nowej instalacji wynika z realizacji ogólnych prac modernizacyjnych również nowa instalacja jest kosztem kwalifikowalnym,
- wydatki dot. wszelkiego rodzaju elementów ozdobnych znajdujących się na zewnętrznej elewacji budynków – jedynie w przypadku budynków zabytkowych, gdy ich wykonanie wynika z wymogów określonych przez konserwatora zabytków oraz zgodności projektu z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. *w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1789), ,
- budowa, modernizacja instalacji ogrzewania, przygotowania ciepłej wody użytkowej wraz z podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródła ciepła

- (zgodnie z limitami określonymi w SZOOP dla działania 3.2). W przypadku kotłów na biomasę instalowanych na obszarach przekroczeń pyłu PM-10 24h, kwalifikowalne jest zastosowanie kotłów klasy 5 normy produktowej PNEN 303-5:2012 Kotły grzewcze Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW;
- wymiana grzejników, płukanie instalacji, izolację rurociągów c.o., wymianę rurociągów i armatury c.o. uzasadnioną np. zmianami natężenia przepływu lub wymogiem zmiany przekrojów itd., montaż zaworów termostatycznych, zastosowanie automatyki pogodowej, izolację cieplną rurociągów, równoważenie hydrauliczne (np.: zawory równoważące, regulacja hydrauliczna), urządzenia do uzdatniania wody w instalacji c.o.,
  - ogrzewanie elektryczne – wyłącznie zasilane z OZE,
  - instalacja c.w.u.: w tym izolacja rurociągów, montaż i izolacja zbiorników, zastosowanie nowych źródeł ciepła dla c.w.u., zastosowanie baterii z perlatorami. Nie jest kwalifikowalna wymiana urządzeń sanitarnych (spłuczek, muszli klozetowych, umywalek),
  - modernizacja instalacji elektrycznych budynku wynikającą z audytu energetycznego, która skutkować będzie ograniczeniem strat energii,
  - w budynkach wielorodzinnych mieszkalnych w zakresie instalacji wewnętrznych (np. c.o, c.w.u, elektrycznej) wyżej wymienionych kwalifikowalne są wydatki dotyczące tylko elementów wspólnych instalacji dla całego budynku,
  - instalacja zimnej wody – tylko w zakresie związanym z zasilaniem instalacji c.o. i źródła ciepła w czynnik grzewczy,
  - modernizacja systemu wentylacji poprzez montaż układu odzysku ciepła (rekuperacja),
  - instalacja gazową, która jest niezbędna do zasilania źródła ciepła dla budynku,
  - remont, przebudowę kotłowni towarzyszącą zmianie źródła energii,
  - inne roboty, instalacje, urządzenia, które służą poprawie efektywności energetycznej i nie są sprzeczne z SZOOP, Regulaminem konkursu albo wydatkami wymienionymi wśród wydatków niekwalifikowalnych.
2. instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. W zakresie instalacji OZE zastosowane instalacje będą musiały zapewniać przynajmniej częściowe pokrycie zapotrzebowania na energię w budynkach. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi dotyczyć potrzeb energetycznych obiektu. Instalacja OZE nie może być jedynym elementem projektu w działaniu 3.2. RPO WP 2014-2020. Projekty, które przewidują wyłącznie instalację OZE powinny być realizowane w ramach działania 3.1. RPO WP 2014-2020.
3. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach – o ile wynika to z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku.
4. modernizacja lub wymiana oświetlenia obiektów na energooszczędne obejmującą takie elementy jak:
- wymiana oświetlenia zewnętrznego zamontowanego na budynku na stałe, wyłącznie w przypadku oświetlenia zasilanego z przyłącza energetycznego budynku (zmiana powinna wpłynąć na ograniczenie zużycia energii dla modernizowanego budynku). Zakres prac obejmuje: wymianę źródeł światła na

- energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
- wymiana oświetlenia w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych wyłącznie w częściach wspólnych budynku, w tym: na klatkach schodowych, korytarzach, windach, piwnicach, strychach – wyłącznie jako element kompleksowej modernizacji energetycznej budynku. Zakres wydatków kwalifikowalnych obejmuje: wymianę źródeł światła na energooszczędne oraz wymianę opraw oświetleniowych wraz z osprzętem na energooszczędne;
  - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmierzchu oraz ruchu).
5. systemy monitorowania i zarządzania energią w budynku, których zastosowanie skutkować będzie zmniejszeniem jej zużycia.
6. specyficzna dokumentację, która jest związana z realizacją projektów modernizacji energetycznej, obejmująca takie elementy jak:
- opracowanie audytu energetycznego lub efektywności energetycznej dla budynków objętych projektem. Audyt powinien być aktualny (opisywać stan obecny i docelowy budynku) i opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami,
  - opracowanie analizy efektów ekologicznych przedsięwzięcia w zakresie zmniejszenia emisji ekwiwalentu CO₂ i pyłów PM10, która powinna odpowiadać metodologii opisanej w kryteriach oceny merytorycznej jakościowej do działania 3.2. Analiza może być częścią audytu,
  - analizy i badania realizowane po zakończeniu prac modernizacyjnych: opracowanie audytu „powykonawczego”²⁶, termowizyjne badanie ciągłości warstw izolacji termicznej budynku²⁷ i powietrzne badanie szczelności budynku²⁸. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane w czasie sezonu grzewczego po zakończeniu robót modernizacyjnych. Nie są kwalifikowalne wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu,
  - opracowanie świadectwa energetycznego po wykonaniu modernizacji energetycznej budynku.
7. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach

²⁶ „Audyt powykonawczy” – oznacza dokument sporządzony przez audytora energetycznego, w których dokonana zostanie analiza efektów zrealizowanego przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej. Analiza powinna uwzględniać porównanie parametrów zużycia energii budynku przed realizacją projektu z parametrami obiektu po faktycznie wykonanej modernizacji, w tym badań termowizyjnych i szczelności. Analiza powinna być wykonana zgodnie z metodologią wykorzystywaną do opracowania audytów energetycznych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 10 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 962).

²⁷ Badanie termowizyjne powinno być wykonane zgodnie z normą europejską PN-EN 13187 „Właściwości cieplne budynków - Jakościowa detekcja wad cieplnych w obudowie budynku - metoda podczerwieni”.

²⁸ Powietrzne badania szczelności budynku powinno być wykonane zgodnie z normą PN-EN: 13829 „Właściwości cieplne budynków. Określanie przepuszczalności powietrznej budynków. Metoda pomiaru ciśnieniowego z użyciem wentylatora”.

wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  9. promocja projektu:
    - a. trwałe plakaty (w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR), nie więcej niż **1 plakat na budynek**,
    - b. tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
      - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
      - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. środki transportu,
3. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. wsparcie w zakresie projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkalnych realizowanych przez spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe z obszaru ROF oraz miast subregionalnych²⁹ kwalifikujących się do wsparcia w ramach PO LIŚ 2014-2020 (do momentu wyczerpania dostępnej alokacji w programie krajowym),
5. wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem warunków:
  - zwiększenia efektywności energetycznej (czyli zmniejszeniem obliczeniowego zapotrzebowania na energię) o co najmniej 25%,
  - wyboru optymalnego rozwiązania określonego w audycie energetycznym (efektywności energetycznej),
  - osiągnięciem wymaganych poziomów wskaźnika EP albo parametrów izolacyjności cieplnej przegród budowlanych, których dotyczą prace w projekcie, zgodnie z wymogami przewidzianymi na rok 2021³⁰.

²⁹ Zgodnie z zapisami Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Podkarpackiego, miastami subregionalnymi wskazanymi w KT są: Krosno, Mielec, Przemyśl, Stalowa Wola, Tarnobrzeg.

³⁰ Wartość wskaźnika EP [kWh/(m² / rok)] określa roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, a w przypadku budynków użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, gospodarczych i magazynowych - również do oświetlenia wbudowanego. Wymagane

6. roboty, urządzenia i instalacje, których nie uwzględnia wariant optymalny modernizacji energetycznej budynku ustalony w audycie. Warunek dotyczy głównych kategorii robót w projekcie: izolacji przegród budowlanych (np. ścian, fundamentów, piwnic, podłóg, stropów, dachów, okien, drzwi), źródeł ciepła, urządzeń OZE, instalacji c.o., c.w.u., wentylacji, instalacji elektrycznej, oświetlenia.
7. wymiana kabiny, napędu, układu sterowania dźwigu osobowego/towarowego (silnika, falownika, szafy sterowniczej),
8. zastosowanie źródeł ciepła, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP. Ogrzewanie elektryczne (np. elektryczne grzejniki c.o., promienniki, maty grzejne elektryczne) stanowią wydatek niekwalifikowalny. Wyłączenie nie dotyczy instalacji zasilanych z OZE.
9. instalacja monitoringu wizyjnego,
10. termomodernizacja budynków jednorodzinnych oraz budynków posiadających 2 lokale mieszkalne,
11. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania tj. poprawę stanu i efektywności energetycznej, a na przykład poprawiają jedynie estetykę budynku. Dotyczy to w szczególności: schodów, podjazdów, elementów ozdobnych elewacji, okładzin ścian, itp. Ograniczenie nie dotyczy budynków zabytkowych, jeżeli zastosowanie elementów ozdobnych wynika z decyzji (uzgodnienia) konserwatora zabytków,
12. wymiana drzwi wewnętrznych budynku, innych niż wymienione w części dot. wydatków kwalifikowalnych,
13. zmiana konstrukcji dachu np. ze stropodachu na dach dwuspadowy, niekwalifikowalne są elementy konstrukcyjne i poszycie dachu. Dofinansowanie może obejmować warstwy izolacyjne,
14. instalacja OZE, która jest jedynym elementem modernizacji energetycznej budynku,
15. wymiana źródeł ciepła na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.2. RPO WP 2014-2020,
16. instalacja urządzeń wysokosprawnej kogeneracji w budynkach, jako jedyny element projektu,
17. oświetlenie: dekoracyjne, wewnętrzne w mieszkaniach oraz oświetlenie, które nie jest związane na stałe z budynkiem,
18. oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zasilane z przyłącza energetycznego budynku (ze względu na brak ograniczenia zużycia energii dla modernizowanego budynku),
19. wymiana sprzętu technicznego, komputerowego, RTV, kuchennego, urządzeń AGD itd., nawet jeżeli skutkuje zmniejszeniem zużycia energii,
20. odłączenie budynku od sieci ciepłowniczej,
21. budowa innych źródeł ciepła, której towarzyszy odłączenie od sieci ciepłowniczej,
22. nasadzenie zieleni (np. drzew, krzewów), nawet jeżeli są uzasadnione funkcjami izolacyjnymi i zacieniającymi w porze letniej,
23. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
24. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,

---

jest uzyskanie poziomu wskaźnika przewidzianego od 2021 r. Wymagania te, uznaje się również za spełnione, jeżeli objęte projektem przegrody oraz wyposażenie techniczne budynku objęte projektem odpowiadają przynajmniej wymaganiom izolacyjności cieplnej na 2021 r. określonym według § 328 ust. 1a Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1422).

25. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
26. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
27. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
28. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
29. amortyzacja jednorazowa,
30. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
31. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
32. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
33. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
34. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
35. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
36. odpisy dokonywane na ZFŚS,
37. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
38. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

39. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 3.3 POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA

Poddziałanie 3.3.1 Realizacja planów niskoemisyjnych

SIECI CIEPŁOWNICZE, WĘZŁY CIEPLNE (typ 1 projektów zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie przedsięwzięć dotyczących **budowy, rozbudowy, przebudowy** sieci ciepłowniczych, przyłączy ciepłowniczych i węzłów cieplnych, zgodnie z definicjami zawartymi w SZOOP,
2. systemy sterowania i monitorowania sieci ciepłej i węzłów cieplnych,
3. przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją,
4. odtworzenie nawierzchni na trasie sieci (drogi, chodnika, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją sieci ciepłowniczej, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego,
5. przedsięwzięcia polegające na zmniejszeniu strat sieciowych na rurociągach dystrybucyjnych, wymianie odcinków na rurociągi preizolowane, automatyzacji węzłów cieplnych, itp.,
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. roboty budowlane dotyczące kotłowni, źródeł ciepła dla sieci ciepłowniczej, systemy sterowania pracą kotłowni, itd.,
4. sieci ciepłowniczych należących do przedsiębiorstw ciepłowniczych z obszaru ROF,
5. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,

18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  22. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).
- **BUDOWA, ROZBUDOWA, PRZEBUDOWA PRZYŁĄCZY CIEPŁOWNICZYCH DO BUDYNKÓW, WĘZŁÓW CIEPLNYCH ORAZ INSTALACJI ODBIORCZYCH (WEWNĘTRZNYCH INSTALACJI CO I CWU) – typ 2 projektów zgodnie z SZOOP,**
  - **ROBOTY BUDOWLANE I/LUB WYPOSAŻENIE W ZAKRESIE WYMIANY DOTYCHCZASOWYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA (PIECÓW, KOTŁÓW NA PALIWA STAŁE) – typ 3 projektów zgodnie z SZOOP**

PROJEKTY SKIEROWANE DO JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO, ICH ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ, PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WIĘKSZOŚĆ UDZIAŁÓW LUB AKCJI POSIADAJĄ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO LUB ICH ZWIĄZKI I STOWARZYSZENIA I REALIZOWANE W FORMIE PROJEKTÓW SKIEROWANYCH DO MIESZKAŃCÓW GMINY (OSÓB/PODMIOTÓW POSIADAJĄCYCH TYTUŁ PRAWNY DO LOKALU W BUDYNKU)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty/dostawy realizowane na rzecz odbiorców ostatecznych:
  - budowa, rozbudowa, przebudowa przyłączy ciepłowniczych do budynków, węzłów cieplnych,
  - wymienniki ciepła, w tym indywidualne mieszkaniowe węzły cieplne,
  - likwidacja, demontaż dotychczasowego źródła ciepła,
  - wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń nowych źródeł ciepła – w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu, między innymi: rurociągi / przewody przyłączeniowe, izolacja rurociągów, armatura instalacyjna, pompy, zasobniki, itd.,
  - systemy sterowania i monitorowania przyłącza cieplnego, węzłów cieplnych wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające, automatyczna instalacja sterująca pogodowa,

- urządzenia pomiarowe i sterujące źródłem ciepła, które jest objęte projektem wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające,
- roboty związane z adaptacją, przebudową kotłowni na pomieszczenie wymiennikowni instalowanej w ramach projektu,
- adaptacja/przebudowa pomieszczenia na kotłownię z nowym źródłem ciepła,
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z nowego źródła ciepła (np. zbiorniki na c.w.u., zasobniki),
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi nowych źródeł energii,
- dokumentacja techniczna niezbędna do realizacji projektu (w tym np. projekty budowlane i branżowe dot. realizacji robót wymagających pozwolenia na budowę u ostatecznych odbiorców),
- w zakresie przyłączy ciepłowniczych: przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, odtworzenie nawierzchni na trasie przyłącza (drogi, chodnika, ogrodzenia, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją przyłącza, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego,
- indywidualne wymienniki ciepła (sieciowego) – w przypadku wykonania w ramach projektu kotłowni dla budynku, o ile ich zastosowanie jest uzasadnione w celu uzyskania większej sprawności systemu ogrzewania,
- kotły gazowe (w tym na gaz płynny LPG), które:
  - charakteryzują się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wymóg dotyczy wszystkich paliw dopuszczonych do stosowania w instrukcji użytkowania urządzenia;
Spełnienie ww. wymogów musi być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);
  - podlegają etykietowaniu, muszą spełniać wymogi efektywności energetycznej dla klasy co najmniej A w rozumieniu rozporządzeń wykonawczych KE do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla ogrzewaczy pomieszczeń, ogrzewaczy wielofunkcyjnych (...) lub normy równoważnej.
- kotły na biomase, które:
  - charakteryzują się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wymóg dotyczy wszystkich paliw dopuszczonych do stosowania w instrukcji użytkowania urządzenia;
  - spełniają wymogi klasy 5 zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1690);

Spełnienie ww. wymogów musi być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);

- o będą wyposażone w automatyczny podajnik paliwa (nie dotyczy kotłów zgazowujących) i nie będą posiadały rusztu awaryjnego ani elementów umożliwiających jego zamontowanie.

Kotły gazowe (w tym na gaz płynny LPG) i na biomasę mogą być zastosowane tylko pod warunkiem (łącznie):

- braku ekonomicznego uzasadnienia podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej,
  - zwiększenia efektywności energetycznej,
  - zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza - wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalane paliwa,
  - mocy maksymalnej 500 kW,
- koszty wykonania przyłącza gazu, opłata przyłączeniowa,
  - systemy podawania paliwa do zasilania kotłów na biomasę (np. podajnik, zasobnik przykotelowy, adaptacja pomieszczenia połączonego z podajnikiem z kotłem),
  - instalacja kominowa i wentylacyjna, wkłady kominowe, czepnie powietrza, zastosowanie filtrów, które zmniejszają emisję zanieczyszczeń do powietrza, itd.,
  - przyłączy do sieci ciepłowniczej, nowe kotły - mogą być wykonane wyłącznie w budynkach, w których w okresie ostatnich 10 lat wykonano inwestycje zwiększające efektywność energetyczną i ograniczające zapotrzebowanie na energię w budynku.
- Kwalifikowane mogą być również wydatki w przypadku budynków spełniających n/w poziomy wskaźnika EPh+w:
- o budynki jednorodzinne - EPh+w = 150 kWh/(m²xrok),
  - o budynki wielorodzinne - EPh+w = 135 kWh/(m²xrok).

Do 25% wydatków kwalifikowalnych w projekcie mogą stanowić wydatki poniesione na:

- o termomodernizację przegród budowlanych,
- o wykonanie (budowę, przebudowę, rozbudowę) wewnętrznych instalacji c.o. i c.w.u. w budynku (przewody, armatura instalacyjna, zawory regulacyjne, podpionowe, urządzenia zabezpieczające, grzejniki, odpowietrzniki, zbiorniki itd.),
- o montaż zaworów termostatycznych przygrzejnikowych, zaworów podpionowych, podzielników ciepła,
- o prace remontowe (np. naprawa ścian po likwidacji pieców, wykuć pod przewody instalacji c.o., c.w.u.), związane z przywróceniem podstawowego standardu lokali po wykonaniu zmiany źródła ciepła (np. wygładzenie ściany i pomalowanie na biało).

Wydatki te są kwalifikowane, jeżeli ich wykonanie towarzyszy zmianie źródła zasilania w ciepło (c.o., c.w.u.).

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):

- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne

- zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
- b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. podatek VAT,
4. sieci ciepłownicze (kwalifikowane są tylko przyłącza),
5. urządzenia grzewcze, kotły, piece, dla których instrukcja użytkowania urządzenia dopuszcza stosowanie węgla jako dodatkowego paliwa np. kotły na biomasę z możliwością palenia również węglem,
6. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją nowego źródła energii. Niekwalifikowany jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi nowej instalacji (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnego zużycia energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
8. wykonanie odrębnego magazynu na biomasę w przypadku zastosowania kotłów na to paliwo (wiaty, szopy itd.),
9. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego / ciepłowniczego,
10. zastosowanie źródeł ciepła, które nie spełniają wymogów określonych w SZOOP dla działania 3.3 oraz określonych w części dotyczącej wydatków kwalifikowanych,
11. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,

12. promocja projektu,
13. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, wsparciem przyłączania do sieci, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
14. tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
15. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
16. wydatki na urządzenia grzewcze u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączą się od sieci ciepłowniczej,
17. urządzenia i armatura sanitarna (np. krany, baterie umywalkowe, perlatory, umywalki itd.),
18. kotły (na biomasę, gazowe) o mocy ponad 500 kW,
19. kotły na paliwa inne niż biomasa lub gaz,
20. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
21. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
22. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
23. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
24. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
25. amortyzacja jednorazowa,
26. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
27. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
28. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,

29. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu (finansowego, bezpieczeństwa itd.) i księgowości,
30. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
31. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
32. odpisy dokonywane na ZFŚS,
33. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

BUDOWA LUB MODERNIZACJA BUDYNKÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ, KTÓRE BĘDĄ SPEŁNIAĆ STANDARDY BUDOWNICTWA PASYWNEGO

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie budowy lub modernizacji budynków użyteczności publicznej, które będą spełniać standardy budownictwa pasywnego (w rozumieniu SZOOP oraz Regulaminu danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla poddziałania 3.3.1), tj.:
  - ogólny zakres prac przygotowawczych, budowlanych, instalacyjnych i wykończeniowych,
  - przygotowanie terenu pod prace budowlane, wykonanie odbojówek,
  - roboty konstrukcyjne i budowlane – pod warunkiem zastosowania rozwiązań i materiałów pozwalających osiągnąć parametry budynku pasywnego określone m.in. w SZOOP,
  - podłączenie i montaż niezbędnych instalacji (c.o., c.w.u., instalacje elektryczne, wodociągowe, kanalizacyjne itp.),
  - wykonanie przyłączy i opłaty przyłączeniowe,
  - zakup i montaż źródła energii do ogrzewania, chłodzenia, źródła ciepłej wody użytkowej, energii elektrycznej (odnawialnego, sieć ciepłownicza, gaz ziemny, rozwiązania alternatywne). Instalacja ciepłej wody powinna być wyposażona w instalację cyrkulacyjną.

Wymagane parametry dla kotła gazowego (w tym na gaz płynny LPG):

- o charakteryzuje się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Spełnienie ww. wymogów musi być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);
- o podlega etykietowaniu, musi spełniać wymogi efektywności energetycznej dla klasy co najmniej A w rozumieniu rozporządzeń wykonawczych KE do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla ogrzewaczy pomieszczeń, ogrzewaczy wielofunkcyjnych (...) lub normy równoważnej.

Wymagane parametry dla kotła na biomasę:

- o charakteryzuje się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały

określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wymóg dotyczy wszystkich paliw dopuszczonych do stosowania w instrukcji użytkowania urządzenia;

- spełnia wymogi klasy 5 zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1690);
Spełnienie ww. wymogów musi być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);
  - będzie wyposażony w automatyczny podajnik paliwa (nie dotyczy kotłów zgazowujących) i nie będzie posiadał rusztu awaryjnego ani elementów umożliwiających jego zamontowanie.
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń nowych źródeł ciepła – w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu, między innymi: rurociągi / przewody przyłączeniowe, izolacja rurociągów, armatura instalacyjna, pompy, zasobniki, itd.,
  - systemy sterowania i monitorowania przyłącza ciepłego, węzłów cieplnych wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające,
  - automatyczna instalacja sterująca pogodowa,
  - urządzenia pomiarowe i sterujące źródłem ciepła, które jest objęte projektem wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające,
  - urządzenia służące do magazynowania energii (np. zbiorniki na c.w.u., zasobniki c.o., akumulatory),
  - instalacja kominowa i wentylacyjna, wkłady kominowe, czerpnie powietrza, zastosowanie filtrów, które zmniejszają emisję zanieczyszczeń do powietrza, itd.,
  - instalacja zimnej wody,
  - montaż urządzeń sanitarnych (perlatory, krany, baterie umywalkowe, umywalki itd.), urządzenia do uzdatniania wody w instalacji c.o.,
  - źródło energii elektrycznej (sieć elektroenergetyczna, odnawialne źródło energii, gaz ziemny – w kogeneracji lub trigeneracji, rozwiązania alternatywne),
  - prace zapewniające odzysk ciepła w budynku, w tym zakup i montaż wymiennika ciepła, wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
  - prace wykończeniowe (np. tynki, posadzki, malowanie ścian, wykładziny itd. – montowane na stałe),
  - zakup i montaż wyposażenia stałego budynku (np. drzwi zewnętrzne i wewnętrzne, schody, windy),
  - montaż urządzeń zaciemniających okna (rolety zewnętrzne, żaluzje, markizy),
  - nasadzenie zieleni tzw. izolacyjnej (np. drzew, krzewów),
  - wykonanie chodników, parkingów, dróg dojazdowych i wewnętrznych niezbędnych do funkcjonowania budynku,
  - prace dociepleniowe przegród budowlanych, wymiana stolarki, likwidacja mostków cieplnych itd. przy zachowaniu wymaganych w SZOOP parametrów izolacyjności cieplnej,
  - montaż instalacji odgromowej, orywnowania, drenażu przy budynku,

- zakup i montaż elementów specyficznych dla budynków pasywnych (np. okapy, świetliki, kominy świetlne, zacienienia, magazyny ciepła). Nie dotyczy wyposażenia, które nie jest na stałe związane z budynkiem,
  - budowa i/lub przebudowa klimatyzacji i systemów chłodzących,
  - wykonanie przyłącza gazowego lub ciepłego w przypadku zmiany źródła ciepła na gazowe lub ciepło sieciowe,
  - remont, przebudowa kotłowni towarzysząca zmianie źródła energii,
  - inne roboty, instalacje, urządzenia, niezbędne do dostosowania budynku do standardów budynku pasywnego, które nie są sprzeczne z SZOOP, Regulaminem konkursu albo wydatkami wymienionymi wśród wydatków niekwalifikowalnych.
2. zastosowanie odnawialnych źródeł energii pokrywających min. 30% zapotrzebowania budynku na energię końcową,
3. zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji lub trigeneracji,
4. zakup i montaż oświetlenia o niskim zużyciu energii:
- oświetlenie wewnętrzne - zamontowane na budynku na stałe, kwalifikowane są źródła światła, oprawy i osprzęt,
  - oświetlenie zewnętrzne - zamontowane na budynku na stałe, kwalifikowane są źródła światła, oprawy i osprzęt,
  - zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmierzchu oraz ruchu, rozdzielnie, układy pomiarowe).
5. systemy monitorowania i zarządzania energią w budynku (także automatyka, systemy pogodowe, kamery, sygnalizacja otwarcia okien / drzwi) – w zakresie niezbędnym do kontroli i monitoringu zużycia energii w budynku,
6. specyficzna dokumentacja, która jest związana z realizacją projektu, obejmująca takie elementy jak:
- opracowanie wstępnego audytu efektywności energetycznej dla budynku objętego projektem. Audyt musi określać zakres parametrów technicznych, ekonomicznych i ekologicznych przedsięwzięcia i zawierać efekt ekologiczny. Audyt powinien być aktualny i opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie,
  - analizy i badania realizowane po realizacji projektu - audyt „powykonawczy”, termowizyjne badanie ciągłości warstw izolacji i powietrzne badanie szczelności budynku. Audyt powykonawczy i przeprowadzone badania muszą zostać wykonane w czasie sezonu grzewczego w terminie wskazanym w kryteriach wyboru projektu (zał. 3 a do SZOOP) po zakończeniu rzeczowej realizacji projektu, gdyż są podstawą do monitorowania efektów projektu. Nie są kwalifikowalne wydatki poniesione na ww. dokumentację poniesione po zakończeniu realizacji projektu.
- Limit wydatków na ww. kategorii wynosi 15 000 zł (łącznie).
- dokumentacja projektowo – budowlana,
  - koszty certyfikacji budynku jako pasywnego (certyfikat nie jest wymagany do rozliczenia prac budowlanych) – maksymalny kwalifikowalny koszt – 10 000 zł.
7. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,

- b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

- 1. podatek VAT,
- 2. zakup nieruchomości,
- 3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów, prace porządkowe,
- 4. obiekty małej architektury,
- 5. oświetlenie zewnętrzne, które nie jest zamontowane na elewacji budynku, bez względu na źródło zasilania,
- 6. środki transportu,
- 7. promocja,
- 8. wydatki dotyczące budynków, w których realizacja projektu nie będzie skutkować spełnieniem standardów budownictwa pasywnego (w rozumieniu SZOOP oraz Regulaminu danego konkursu zgodnie z warunkami i limitami przedstawionymi w tych dokumentach dla poddziałania 3.3.),
- 9. wydatki dot. budynków innych niż budynki użyteczności publicznej przeznaczone na potrzeby administracji publicznej, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, wychowania, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, sportu, bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej.
- 10. zakup sprzętu i wyposażenia, które nie jest trwale połączone z budynkiem lub jego instalacjami w tym m.in. mebli, sprzętu agd, rtv, elementów ozdobnych itd.
Niekwalifikowany jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi nowej instalacji (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnego zużycia energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach).
- 11. oświetlenie dekoracyjne oraz oświetlenie wewnętrzne i zewnętrzne, które nie jest związane na stałe z budynkiem,

12. urządzenia grzewcze, kotły, piece, dla których instrukcja użytkownika urządzenia dopuszcza stosowanie węgla jako dodatkowego paliwa np. kotły na biomasę z możliwością palenia również węglem,
13. odłączenie budynku od sieci ciepłowniczej,
14. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
15. koszty przekraczające limit kosztów kwalifikowalnych,
16. całość wydatków w przypadku niepotwierdzenia w audycie powykonawczym i w próbie szczelności spełnienia standardu pasywnego przez budynek, którego dotyczyły wydatki,
17. jeżeli w regulaminie danego konkursu nie przewiduje się dofinansowania np. powierzchni wykorzystywanej do działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej lub wyłączonej z dofinansowania z innych przyczyn, to nie są kwalifikowalne wydatki odnoszące się do tych pomieszczeń.
Wydzielenie ww. wydatków z całkowitych kosztów projektu powinno nastąpić:
  - a) według danych kosztorysowych (jeżeli wnioskodawca dysponuje obiektywnymi danymi),
  - b) lub według udziału powierzchni użytkowej ogrzewanej tych pomieszczeń w całkowitej powierzchni użytkowej ogrzewanej danego budynku.
18. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
19. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
20. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
21. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
22. amortyzacja jednorazowa,
23. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
24. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

25. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
26. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu (finansowego, bezpieczeństwa itd.) i księgowości,
27. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
28. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
29. odpisy dokonywane na ZFŚS,
30. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
31. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
32. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 3.3.2 Redukcja emisji

ROBOTY BUDOWLANE I/LUB WYPOSAŻENIE W ZAKRESIE WYMIANY DOTYCHCZASOWYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA (PIECÓW, KOTŁÓW NA PALIWA STAŁE), OBEJMUJĄCE INSTALACJĘ KOTŁA NA PALIWA STAŁE (INNE NIŻ BIOMASA)

PROJEKTY SKIEROWANE DO JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO, ICH ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ I REALIZOWANE W FORMIE PROJEKTÓW SKIEROWANYCH DO MIESZKAŃCÓW GMINY (OSÓB/PODMIOTÓW POSIADAJĄCYCH TYTUŁ PRAWNY DO LOKALU W BUDYNKU)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty/dostawy realizowane na rzecz odbiorców ostatecznych:
  - likwidacja, demontaż dotychczasowego źródła ciepła,
  - wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń nowych kotłów – w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu, między innymi: rurociągi / przewody przyłączeniowe, izolacja rurociągów, armatura instalacyjna, pompy, zasobniki, itd.,
  - urządzenia pomiarowe i sterujące źródłem ciepła, które jest objęte projektem wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające,
  - adaptacja/przebudowa pomieszczenia na kotłownię z nowym źródłem ciepła,
  - urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z nowego źródła ciepła (np. zbiorniki na c.w.u.),
  - rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi nowych źródeł energii,

- dokumentacja techniczna niezbędna do realizacji projektu (w tym np. projekty budowlane i branżowe dot. realizacji robót wymagających pozwolenia na budowę u ostatecznych odbiorców),
- indywidualne wymienniki ciepła (sieciowego) – w przypadku wykonania w ramach projektu kotłowni dla budynku, o ile ich zastosowanie jest uzasadnione w celu uzyskania większej sprawności systemu ogrzewania,
- kotły na paliwa stałe, inne niż biomasa, które:
  - o charakteryzują się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wymóg dotyczy wszystkich paliw dopuszczonych do stosowania w instrukcji użytkowania urządzenia;
  - o spełniają wymogi klasy 5 zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1690);
Spełnienie ww. wymogów musi być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);
  - o będą wyposażone w automatyczny podajnik paliwa i nie będą posiadały rusztu awaryjnego ani elementów umożliwiających jego zamontowanie.

Kotły mogą być zastosowane tylko pod warunkiem (łącznie):

- braku ekonomicznego uzasadnienia podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej lub braku dostępności sieci gazowej. Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym jest jego podłączenie do ww. sieci;
  - zwiększenia efektywności energetycznej;
  - zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza;
  - mocy maksymalnej 500 kW;
-
- systemy podawania paliwa do zasilania kotłów (np. podajnik, zasobnik przykotłowy, adaptacja pomieszczenia połączonego z podajnikiem z kotłem),
  - instalacja kominowa i wentylacyjna, wkłady kominowe, czerpnie powietrza, zastosowanie filtrów, które zmniejszają emisję zanieczyszczeń do powietrza, itd.,
  - nowe kotły mogą być wykonane wyłącznie w budynkach, w których w okresie ostatnich 10 lat wykonano inwestycje zwiększające efektywność energetyczną i ograniczające zapotrzebowanie na energię w budynku.
Kwalifikowane mogą być również wydatki w przypadku budynków spełniających n/w poziomy wskaźnika EPh+w:
    - o budynki jednorodzinne - $E_{Ph+w} = 150 \text{ kWh}/(\text{m}^2 \times \text{rok})$,
    - o budynki wielorodzinne - $E_{Ph+w} = 135 \text{ kWh}/(\text{m}^2 \times \text{rok})$.

Do 25 % wydatków kwalifikowalnych w projekcie mogą stanowić wydatki poniesione na:

- o termomodernizację przegród budowlanych,

- wykonanie (budowę, przebudowę, rozbudowę) wewnętrznych instalacji c.o. i c.w.u. w budynku (przewody, armatura instalacyjna, zawory regulacyjne, podpionowe, urządzenia zabezpieczające, grzejniki, odpowietrzniki, zbiorniki itd.),
- montaż zaworów termostatycznych przygrzejnikowych, zaworów podpionowych, podzielników ciepła,
- prace remontowe (np. naprawa ścian po likwidacji pieców, wykuć pod przewody instalacji c.o., c.w.u.), związane z przywróceniem podstawowego standardu lokali po wykonaniu zmiany źródła ciepła (np. wygładzenie ściany i pomalowanie na biało).

Wydatki te są kwalifikowane, jeżeli ich wykonanie towarzyszy zmianie źródła zasilania w ciepło (c.o., c.w.u.).

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):

- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. podatek VAT,
4. sieci, przyłącza ciepłownicze,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),

6. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją nowego źródła energii. Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi nowej instalacji (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnego zużycia energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
7. wykonanie odrębnego magazynu na paliwa (budynki, wiaty itd.),
8. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego / ciepłowniczego,
9. zastosowanie źródeł ciepła, które nie spełniają wymogów określonych w SZOOP dla działania 3.3 oraz określonych w części dotyczącej wydatków kwalifikowanych,
10. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
11. promocja projektu,
12. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
13. tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
14. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
15. wydatki na urządzenia grzewcze u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączają się od sieci ciepłowniczej,
16. urządzenia i armatura sanitarna (np. krany, baterie umywalkowe, perlatory, umywalki itd.),
17. kotły zgazowujące,
18. kotły o mocy ponad 500 kW,
19. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
20. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
21. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
22. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
23. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
24. amortyzacja jednorazowa,
25. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów

(tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

26. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
27. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
28. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu (finansowego, bezpieczeństwa itd.) i księgowości,
29. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
30. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
31. odpisy dokonywane na ZFŚS,
32. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Poddziałanie 3.3.3 Realizacja planów niskoemisyjnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

- **BUDOWA, ROZBUDOWA, PRZEBUDOWA PRZYŁĄCZY CIEPŁOWNICZYCH DO BUDYNKÓW, WĘZŁÓW CIEPLNYCH ORAZ INSTALACJI ODBIORCZYCH (WEWNĘTRZNYCH INSTALACJI CO I CWU) (1 TYP PROJEKTU ZGODNIE Z SZOOP)**
- **ROBOTY BUDOWLANE I/LUB WYPOSAŻENIE W ZAKRESIE WYMIANY DOTYCHCZASOWYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA (PIECÓW, KOTŁÓW NA PALIWA STAŁE) (2 TYP PROJEKTU ZGODNIE Z SZOOP)**

PROJEKTY SKIEROWANE DO STOWARZYSZENIA RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO I REALIZOWANE W FORMIE PROJEKTÓW SKIEROWANYCH DO MIESZKAŃCÓW GMINY (OSÓB/PODMIOTÓW POSIADAJĄCYCH TYTUŁ PRAWNY DO LOKALU W BUDYNKU)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty/dostawy realizowane na rzecz odbiorców ostatecznych:
  - budowa, rozbudowa, przebudowa przyłączy ciepłowniczych do budynków, węzłów cieplnych,
  - wymienniki ciepła, w tym indywidualne mieszkaniowe węzły cieplne,
  - likwidacja, demontaż dotychczasowego źródła ciepła,
  - wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń nowych źródeł ciepła – w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu, między innymi: rurociągi / przewody przyłączeniowe, izolacja rurociągów, armatura instalacyjna, pompy, zasobniki, itd.,

- systemy sterowania i monitorowania przyłącza ciepłego, węzłów ciepłych wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające, automatyczna instalacja sterująca pogodowa,
- urządzenia pomiarowe i sterujące źródłem ciepła, które jest objęte projektem wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające,
- roboty związane z adaptacją, przebudową kotłowni na pomieszczenie wymiennikowni instalowanej w ramach projektu,
- adaptacja/przebudowa pomieszczenia na kotłownię z nowym źródłem ciepła,
- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z nowego źródła ciepła (np. zbiorniki na c.w.u., zasobniki),
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi nowych źródeł energii,
- dokumentacja techniczna niezbędna do realizacji projektu (w tym np. projekty budowlane i branżowe dot. realizacji robót wymagających pozwolenia na budowę u ostatecznych odbiorców),
- w zakresie przyłączy ciepłowniczych: przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, odtworzenie nawierzchni na trasie przyłącza (drogi, chodnika, ogrodzenia, terenów zielonych i in. infrastruktury towarzyszącej) w zakresie związanym z realizacją przyłącza, celem doprowadzenia do stanu pierwotnego,
- indywidualne wymienniki ciepła (sieciowego) – w przypadku wykonania w ramach projektu kotłowni dla budynku, o ile ich zastosowanie jest uzasadnione w celu uzyskania większej sprawności systemu ogrzewania,
- kotły gazowe (w tym na gaz płynny LPG), które:
  - o charakteryzują się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wymóg dotyczy wszystkich paliw dopuszczonych do stosowania w instrukcji użytkowania urządzenia;
Spełnienie ww. wymogów musi być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);
  - o podlegają etykietowaniu, muszą spełniać wymogi efektywności energetycznej dla klasy co najmniej A w rozumieniu rozporządzeń wykonawczych KE do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/30/UE w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla ogrzewaczy pomieszczeń, ogrzewaczy wielofunkcyjnych (...) lub normy równoważnej.
- kotły na biomasę, które:
  - o charakteryzują się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Wymóg dotyczy wszystkich paliw dopuszczonych do stosowania w instrukcji użytkowania urządzenia;

- o spełniają wymogi klasy 5 zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r., poz. 1690);

Spełnienie ww. wymogów musi być potwierdzone certyfikatem wydanym przez uprawnioną jednostkę certyfikującą (certyfikat nie jest wymagany na etapie ubiegania się o dofinansowanie);

- o będą wyposażone w automatyczny podajnik paliwa (nie dotyczy kotłów zgazowujących) i nie będą posiadały rusztu awaryjnego ani elementów umożliwiających jego zamontowanie.

Kotły gazowe (w tym na gaz płynny LPG) i na biomasę mogą być zastosowane tylko pod warunkiem (łącznie):

- braku ekonomicznego uzasadnienia podłączenia budynku do sieci ciepłowniczej,
- zwiększenia efektywności energetycznej,
- zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza - wsparte projekty muszą skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalanego paliwa,
- mocy maksymalnej 500 kW,
- koszty wykonania przyłącza gazu, opłata przyłączeniowa,
- systemy podawania paliwa do zasilania kotłów na biomasę (np. podajnik, zasobnik przykotelowy, adaptacja pomieszczenia połączonego z podajnikiem z kotłem),
- instalacja kominowa i wentylacyjna, wkłady kominowe, czerpnie powietrza, zastosowanie filtrów, które zmniejszają emisję zanieczyszczeń do powietrza, itd.,
- przyłącze do sieci ciepłowniczej, nowe kotły - mogą być wykonane wyłącznie w budynkach, w których w okresie ostatnich 10 lat wykonano inwestycje zwiększające efektywność energetyczną i ograniczające zapotrzebowanie na energię w budynku.

Kwalifikowane mogą być również wydatki w przypadku budynków spełniających n/w poziomy wskaźnika EPh+w:

- o budynki jednorodzinne - EPh+w = 150 kWh/(m²xrok),
- o budynki wielorodzinne - EPh+w = 135 kWh/(m²xrok).

Do 25% wydatków kwalifikowalnych w projekcie mogą stanowić wydatki poniesione na:

- o termomodernizację przegród budowlanych,
- o wykonanie (budowę, przebudowę, rozbudowę) wewnętrznych instalacji c.o. i c.w.u. w budynku (przewody, armatura instalacyjna, zawory regulacyjne, podpionowe, urządzenia zabezpieczające, grzejniki, odpowietrzniki, zbiorniki itd.),
- o montaż zaworów termostatycznych przygrzejnikowych, zaworów podpionowych, podzielników ciepła,
- o prace remontowe (np. naprawa ścian po likwidacji pieców, wykuć pod przewody instalacji c.o., c.w.u.), związane z przywróceniem podstawowego standardu lokali po wykonaniu zmiany źródła ciepła (np. wygładzenie ściany i pomalowanie na biało).

Wydatki te są kwalifikowane, jeżeli ich wykonanie towarzyszy zmianie źródła zasilania w ciepło (c.o., c.w.u.).

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inwestor zastępczy, inżynier kontraktu):

- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
- b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. podatek VAT,
4. sieci ciepłownicze (kwalifikowane są tylko przyłącza),
5. przyłącza ciepłownicze należące do przedsiębiorstw ciepłowniczych z terenu ROF,
6. urządzenia grzewcze, kotły, piece, dla których instrukcja użytkownika urządzenia dopuszcza stosowanie węgla jako dodatkowego paliwa np. kotły na biomasę z możliwością palenia również węglem,
7. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
8. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją nowego źródła energii. Niekwalifikowany jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi nowej instalacji (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnego zużycia energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),

9. wykonanie odrębnego magazynu na biomasę w przypadku zastosowania kotłów na to paliwo (wiaty, szopy itd.),
10. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego / ciepłowniczego,
11. zastosowanie źródeł ciepła, które nie spełniają wymogów określonych w SZOOP dla działania 3.3 oraz określonych w części dotyczącej wydatków kwalifikowanych,
12. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
13. promocja projektu,
14. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, wsparciem przyłączania do sieci, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
15. tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
16. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
17. wydatki na urządzenia grzewcze u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączają się od sieci ciepłowniczej,
18. urządzenia i armatura sanitarna (np. krany, baterie umywalkowe, perlatory, umywalki itd.),
19. kotły (na biomasę, gazowe) o mocy ponad 500 kW,
20. kotły na paliwa inne niż biomasa lub gaz,
21. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
22. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
23. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
24. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
25. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
26. amortyzacja jednorazowa,
27. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
28. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć

uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

29. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
30. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu (finansowego, bezpieczeństwa itd.) i księgowości,
31. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
32. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
33. odpisy dokonywane na ZFŚS,
34. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Działanie 3.4 ROZWÓJ OZE – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

PROJEKTY SKIEROWANE DO JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO, ICH ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ I REALIZOWANE W FORMIE PROJEKTÓW SKIEROWANYCH DO MIESZKAŃCÓW GMINY³¹

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

- 1) Roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię słońca, geotermii, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP.
Wydatki kwalifikowalne dotyczą instalacji montowanych u odbiorców ostatecznych projektu określonych w SZOOP.
Wydatki kwalifikowalne obejmują:
  - roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
  - roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
  - roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
  - instalacje i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające),
  - urządzenia i instalacje niezbędne do podłączenia jednostki wytwarzającej energię w oparciu o OZE do instalacji odbiorczej (elektrycznej, ogrzewania, c.w.u.); wydatki kwalifikowalne nie obejmują pozostałych elementów instalacji w budynku,
  - urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zbiorniki na c.w.u., itd.),
  - wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
  - w przypadku kotłów na biomasę - systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
  - rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie odbiorców ostatecznych w zakresie obsługi urządzeń OZE,
  - przebudowa instalacji odgromowej kolidującej z montażem urządzeń OZE na dachu budynku.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

---

³¹ Zmiana nazewnictwa z „projekt parasolowy” na „projekt skierowany do mieszkańców gminy” nie dotyczy naborów, które zostały już ogłoszone lub rozstrzygnięte.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności

z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

Ponadto w zakresie podłączenia do sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej.

W przypadku pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa, zgodnie z zapisami SZOOP, kwalifikowalne są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszonego PM₁₀ (24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012. Ponadto montowane kotły powinny uniemożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. środki transportu,
3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.4 RPO WP 2014-2020,
5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
6. wykonanie magazynu na biomasę w przypadku zastosowania kotłów na to paliwo (pomieszczenia, budynki, wiaty itd.),
7. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
8. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
9. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
10. podatek VAT,
11. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ oraz odbiorców ostatecznych, w tym np. wydatki związane z działaniami informacyjnymi, wyborem odbiorców ostatecznych, wsparciem przyłączania do sieci elektroenergetycznych, bieżącą obsługą projektu, rozliczenia i monitorowanie efektów projektu, itd.),
12. tzw. weryfikacja techniczna, ekspertyza stanu technicznego budynku i instalacji w związku z procesem wyboru ostatecznych odbiorców,
13. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej,
14. wydatki na OZE u odbiorców ostatecznych, którzy w wyniku realizacji projektu odłączyli się od sieci ciepłowniczej,
15. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot

- zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  18. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
  19. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  20. amortyzacja jednorazowa,
  21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  23. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  24. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  25. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  26. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  27. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

PROJEKTY Z ZAKRESU PRODUKCJI ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (INNE NIŻ SKIEROWANE BEZPOŚREDNIO DO MIESZKAŃCÓW GMINY)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

- 1) roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie jednostek wytwarzających energię w oparciu o energię słońca, geotermii, aerotermalną, biogazu i biomasy, z zastrzeżeniem limitów określonych dla projektu w SZOOP, w tym:
  - roboty budowlane, zakup i montaż jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
  - roboty przygotowawcze bezpośrednio związane z montażem jednostek wytwarzających energię w oparciu o OZE,
  - roboty rozbiórkowe związane z demontażem dotychczasowego źródła energii,
  - instalacje, urządzenia i obiekty niezbędne do prawidłowego funkcjonowania danej instalacji (armatura, okablowanie, urządzenia pomiarowe i sterujące wraz z oprogramowaniem, urządzenia zabezpieczające, budowa i przebudowa instalacji

odgromowej, obiekty techniczne, niezbędne ogrodzenie i zagospodarowanie terenu),

- urządzenia służące do magazynowania energii wytworzonej z ww. urządzeń OZE (akumulatory, zasobniki, zbiorniki, itd.),
- wydatki na elementy montażowe instalacji i urządzeń OZE – tylko w zakresie niezbędnym do realizacji celów projektu,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z podłączeniem ww. instalacji do sieci dystrybucyjnych elektroenergetycznych / ciepłowniczych. Kwalifikowalne są wydatki poniesione na wykonanie przyłącza, w tym opłaty za przyłączenie na rzecz operatora sieci, których koszt ponosi wnioskodawca/partner projektu.
W przypadku sieci elektroenergetycznych wydatki kwalifikowalne mogą dotyczyć tylko sieci niskiego i średniego napięcia oraz urządzeń transformatorowych niezbędnych w celu przyłączenia OZE do sieci dystrybucyjnej,
- rozruch, regulacja instalacji, przeszkolenie w zakresie obsługi urządzeń OZE,
- wykonanie nowej, przebudowa, rozbudowa instalacji odgromowej.

Urządzenia wchodzące w skład instalacji muszą być fabrycznie nowe oraz spełniać wymagania wynikające z obowiązujących norm.

W przypadku kolektorów słonecznych do pozyskiwania energii cieplnej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą:

- w zakresie zgodności z normą PN-EN 12975-1 wraz ze sprawozdaniem z badań przeprowadzonym zgodnie z normą PN-EN 12975-2 lub PN-EN ISO 9806,
- albo europejski znak jakości „Solar Keymark”.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, muszą one posiadać certyfikat wydany przez uprawnioną jednostkę certyfikującą w zakresie zgodności z normą:

- PN-EN 61215,
- lub PN-EN 61646,
- lub normami równoważnymi.

Certyfikat nie może być wydany przed 2012 r.

W przypadku pomp ciepła urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE.

W przypadku instalacji OZE spalających biomasę lub biopaliwa kwalifikowalne są ponadto:

- wydatki związane z budową linii produkcyjnej do przetwarzania biomasy w paliwo (zrębki, brykiet, pelet, biogaz itd.), pod warunkiem że będzie ono w ponad 80 % wykorzystywane do zasilania źródła OZE objętego projektem,
- systemy podawania paliwa do zasilania kotłów z załadunkiem automatycznym,
- zakup maszyn służących ładowaniu biomasy do instalacji (np. ładowarki, wózki, koparki), wykorzystywane jedynie w procesie technologicznym wytwarzania energii z OZE w obrębie zakładu (biogazowni, kotłowni),
- stosowane urządzenia powinny posiadać europejskie oznakowanie CE i być zgodne z obowiązującymi normami technicznymi,
- zgodnie z zapisami SZOOP kwalifikowalne są urządzenia (kotły) na biomasę zlokalizowane poza obszarami przekroczeń poziomu pyłu zawieszanego PM10

(24h) wskazanymi w Programie Ochrony Powietrza. Wyłączenie nie dotyczy urządzeń (kotłów) na biomasę klasy 5 z automatycznym zasypem paliwa według normy PN EN 303-5:2012 o mocy nominalnej do 500 kW lub kotłów na biomasę o mocy ponad 500 kW przy zapewnieniu wartości emisji zanieczyszczeń na poziomie nie większym niż wynikający z normy PN EN 303-5:2012,

- montowane kotły powinny uniemożliwiać stosowanie paliwa innego niż przewidziane przez producenta, na przykład: powinny być wyposażone w automatyczne podajniki biomasy (np. ślimakowe) i palnik retortowy. Nie powinny posiadać drugiego tzw. awaryjnego paleniska, które mogłoby być wykorzystane do spalania niewłaściwego paliwa.

Uwaga!

W przypadku ubiegania się o pomoc publiczną na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych lub na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji, wydatki kwalifikowalne do dofinansowania muszą być zgodne z postanowieniami art. 40 ust. 4 lit b-c) lub art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014.

Uwaga nie dotyczy pomocy de minimis.

2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i instalacji (w tym np. przeglądy techniczne i koszty bieżącej obsługi instalacji, wydatki na ubezpieczenia),
2. zakup środków transportu,
3. promocja projektu bez względu na jej formę i wartość wydatków,
4. wymiana źródeł energii na takie, które nie spełniają warunków określonych w SZOOP dla działania 3.4 RPO WP 2014-2020,
5. tzw. prace towarzyszące, które nie wpływają w bezpośredni sposób na realizację celu działania, w tym roboty budowlane związane z remontem, przebudową, rozbudową, nadbudową budynków i ich elementów, które nie są bezpośrednio związane z instalacją OZE (np. wymiana pokrycia dachu). Niekwalifikowalny jest również zakup sprzętu i wyposażenia, który nie służy wyłącznie do obsługi instalacji OZE (np. komputer przenośny, którego jedną z funkcji jest podgląd aktualnej produkcji energii, ale który może być wykorzystywany w innych celach),
6. wydatki związane z uruchomieniem i prowadzeniem plantacji roślin służących do produkcji biomasy i biopaliw,
7. montaż urządzeń OZE na dachach pokrytych wyrobami zawierającymi azbest,
8. liczniki energii, które należą do zakładu energetycznego,
9. zakup nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych,
10. podatek VAT,
11. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
12. audyty energetyczne, audyty efektywności energetycznej, świadectwa efektywności energetycznej, plany gospodarki niskoemisyjnej, opracowania o charakterze koncepcji technicznej/technologicznej,
13. wydatki na projekty, które prowadzą do odłączenia budynku od sieci ciepłowniczej.
14. wydatki niekwalifikowalne zgodnie z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej (art. 41 ust. 6 Rozporządzenia KE nr 651/2014),
15. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
18. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
19. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
20. amortyzacja jednorazowa,
21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów

(tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
23. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
24. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
25. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
26. odpisy dokonywane na ZFŚS,
27. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Oś priorytetowa IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Działanie 4.1 ZAPOBIEGANIE I ZWALCZANIE ZAGROŻEŃ

ROZWÓJ FORM MAŁEJ RETENCJI (typ 1 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa obiektów małej retencji w szczególności: posiadających retencję powodziową wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie, zbiorników wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych,
2. budowa suchych zbiorników przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie,
3. budowa polderów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie,
4. odtwarzanie naturalnych obszarów zalewowych wraz z wykupem niezbędnych terenów, w tym:
  - a) przywracanie funkcji obszarom wodno-błotnym poprzez m.in. budowę/modernizację zastawek, budowę przetamowań ziemnych na rowach odwadniających, odtwarzanie rowów nawadniających i obszarów stanowiących lokalne rezerwuary wody,
  - b) renaturyzacja cieków poprzez przywracanie naturalnego kształtu cieku, (np. odtwarzanie naturalnego przebiegu cieku (meandrowanie, likwidacja zbędnych rowów odwadniających),
5. zakup sprzętu, wyposażenia oraz instalacji w zakresie form małej retencji - jako element większego projektu,
6. budowa retencji kanałowej ograniczającej szybki odpływ wód z wyłączeniem kanalizacji deszczowej,
7. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny,

konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
9. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakres prac kwalifikowalny w typie 2 projektu „Realizacja inwestycji mających na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym”,
2. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
3. środki transportu,
4. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
13. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego

zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
16. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
17. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
18. odpisy dokonywane na ZFŚS,
19. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
21. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

REALIZACJA INWESTYCJI MAJĄCYCH NA CELU OCHRONĘ OBSZARÓW ZE ŚREDNIM RYZYKIEM POWODZIOWYM (typ 2 projektu zgodnie z SZOOP)

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. rozbudowa, przebudowa, kompleksowe remonty i/lub wyposażenie w zakresie zabezpieczenia budowli przeciwpowodziowych już istniejących i dostosowania ich do obowiązujących standardów:
  - wałów przeciwpowodziowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
  - kanałów ulgi,
  - wrót przeciwpowodziowych,
2. budowa nowych budowli przeciwpowodziowych, stanowiących uzupełnienie istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej:
  - a) wałów przeciwpowodziowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
  - b) kanałów ulgi,
  - c) wrót przeciwpowodziowych,
3. rozbiórka obiektów budowlanych (w tym budowli przeciwpowodziowych), których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu lub społecznemu np. mogą spowodować spiętrzenie fali powodziowej,
4. odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego:

Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych, w sytuacji, gdy dotychczasowy właściciel albo

użytkownik wieczysty nieruchomości objętej decyzją o pozwoleniu na realizację inwestycji odpowiednio wyda tę nieruchomość lub wyda nieruchomość i opróżni lokal oraz pomieszczenia niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia:

- a) doręczenia zawiadomienia o wydaniu decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji,
  - b) doręczenia postanowienia o nadaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji rygoru natychmiastowej wykonalności, albo
  - c) w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna:
- wysokość odszkodowania powiększa się o kwotę równą 5% wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego.

W takim przypadku wydatek poniesiony na podwyższenie odszkodowania o dodatkowe 5% jest również wydatkiem kwalifikowalnym.

W przypadku projektów własnych kwalifikowalna jest także zaliczka wypłacona z tytułu odszkodowania. Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych osoba, której wypłacono zaliczkę lub jej spadkobiercy są obowiązani do zwrotu zaliczki po jej waloryzacji na dzień zwrotu, jeżeli decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej została zmieniona, uchylona w całości lub w części dotyczącej tej osoby, lub stwierdzono jej nieważność. W takim przypadku, w sytuacji gdy beneficjent otrzymał w ramach projektu dofinansowanie za wypłacone zaliczki, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania IZ RPO WP o zaistnieniu powyższej sytuacji i zwrotu części dofinansowania odpowiadającej kwocie wypłaconej zaliczki, niezależnie od faktu jej odzyskania od danej osoby,

5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,

7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz poniesione na:

1. zakres prac kwalifikowalny w typie 1 „Rozwój form małej retencji”,
2. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
3. środki transportu,
4. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
13. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

14. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
15. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
16. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
17. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
18. odpisy dokonywane na ZFŚS,
19. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
20. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
21. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

ROZBUDOWA ISTNIEJĄCEGO REGIONALNEGO SYSTEMU WCZESNEGO OSTRZEGANIA I PROGNOZOWANIA ZAGROŻEŃ, W SZCZEGÓLNOŚCI POWODZI (typ 3 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. rozbudowa istniejących systemów do prognozowania, monitorowania i ostrzegania mieszkańców przed klęskami żywiołowymi mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa ludności województwa w sytuacji wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii, w tym:
  - a) zakup i montaż urządzeń sterowania i kontroli,
  - b) zakup i montaż urządzeń do budowy zintegrowanego systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach dla województwa podkarpackiego,
  - c) zakup urządzeń nagłaśniających (do wyposażenia punktów alarmowych),
  - d) prace instalacyjne, w tym prace związane z zapewnieniem dostępu do internetu (okablowanie, podłączenie do łączy szerokopasmowych),
2. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
3. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata*

2014-2020 oraz:

1. zakup lokalu lub nieruchomości,
2. modernizacja i remont pomieszczeń,
3. koszty związane z angażowaniem personelu,
4. zakup środków trwałych innych niż wyżej wymienionych w ramach kosztów kwalifikowalnych,
5. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą

- stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
18. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

ZAKUP POJAZDÓW SPECJALNYCH OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ, SPRZĘTU I/LUB WYPOSAŻENIA DO PROWADZENIA AKCJI RATOWNICZYCH I USUWANIA SKUTKÓW KATASTROF LUB POWAŻNYCH AWARII – WYŁĄCZNIE DLA POTRZEB OSP (typ 4 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup nowych pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych wraz z nowym wyposażeniem montowanym na stałe.
2. zakup nowego sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo – ratowniczych, w tym:
  - a) pomp pożarniczych;
  - b) zestawów ratownictwa technicznego;
  - c) zestawów ratownictwa medycznego;
  - d) agregatów prądotwórczych.
3. zakup sprzętu dla jednostek OSP realizujących zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej,
4. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
5. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. zakup innych jak nowe, np. używanych, składanych pojazdów ratowniczo-gaśniczych lub innych pojazdów specjalistycznych wraz z innym jak nowe wyposażeniem montowanym na stałe,
2. zakup innego jak nowy, np. używanego sprzętu stanowiącego wyposażenie specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, grup poszukiwawczo- ratowniczych,
3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. koszty związane z angażowaniem personelu,
5. zakup środków trwałych innych niż wyżej wymienione w ramach kosztów kwalifikowalnych,

6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
18. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

BUDOWA, PRZEBUDOWA, ROZBUDOWA, REMONT BUDOWLI I URZĄDZEŃ DLA CELÓW OCHRONY PRZED POŻARAMI LASÓW W ZAKRESIE (typ 5 projektu zgodnie z SZOOP).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, rozbudowa, remont budowli i urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów w zakresie:
  - a) sieci stałej obserwacji naziemnej (systemów wykrywania i sygnalizacji pożarów: maszty, detektory, urządzenia przesyłu i obróbki danych, urządzenia alarmowe, systemy i wyposażenie monitoringowe),
  - b) zakupu systemów łączności alarmowo-dyspozycyjnej, przenośnych środków i sprzętu gaśniczego dla służb Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasów Państwowych, parków narodowych i krajobrazowych,
  - c) wyposażenia punktów alarmowo-dyspozycyjnych,
  - d) oznakowania dróg stanowiących dojazdy pożarowe na obszarach lasów (bez budowy, przebudowy, rozbudowy i/lub remontu dróg),
  - e) zakupu sprzętu do baz sprzętu przeciwpożarowego (z wyłączeniem pojazdów),
  - f) budowy, przebudowy, remontu punktów czerpania wody do ochrony przeciwpożarowej lasów.
2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
4. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,

- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
2. środki transportu,
3. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
4. środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
6. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
7. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
8. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
9. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
10. amortyzacja jednorazowa,
11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
16. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,

17. odpisy dokonywane na ZFŚS,
18. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
20. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 4.2 GOSPODARKA ODPADAMI

KOMPLEKSOWE PROJEKTY SKIEROWANE NA POPRAWĘ GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI ZGODNIE Z PLANEM INWESTYCYJNYM W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM:

- a) budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie instalacji przetwarzania odpadów komunalnych, w tym składowisk odpadów komunalnych,
- c) zakup pojazdów specjalistycznych na potrzeby gospodarki odpadami komunalnymi wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem przedsięwzięć wymienionych w lit. a),
- d) działania informacyjno-promocyjne, których celem będzie ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem przedsięwzięć wymienionych w lit. a).

Kwalifikowane są następujące wydatki:

1. Budowa, rozbudowa i przebudowa *instalacji przetwarzania odpadów komunalnych*, w tym:
  - a) instalacje do odzysku i recyklingu odpadów (m.in. kompostowanie odpadów organicznych),
  - b) instalacje do odzysku energii lub mechaniczno – biologicznych instalacji do przetwarzania dla pozostałych odpadów (z wyłączeniem budowy nowych zakładów mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i instalacji energetycznego zagospodarowania odpadów oraz inwestycji dotyczących zwiększenia zdolności przetwarzania w w/w zakresie).
  - c) hermetyzacja procesów,
  - d) przygotowanie terenu, prace geodezyjne, prace ziemne, prace budowlane odpowiadające zakresowi przedmiotowej inwestycji, prace montażowe, prace instalacyjne, w tym:
    - zakup urządzeń,
    - rozbudowę/przebudowę ciągów technologicznych,
    - doposażenie w pojemniki/ zakup sprzętu i maszyn niezbędnych do obsługi instalacji,
    - utwardzenie nawierzchni,
    - wyposażenie w dodatkowe obiekty budowlane, w tym do magazynowania odpadów,
    - ogrodzenie terenu,
    - nasadzenia zieleni ochronnej,
    - wyposażenie w monitoring wizyjny oraz instalację alarmową.
2. Budowa, rozbudowa i przebudowa *składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne* (dotyczy tylko i wyłącznie składowisk planowanych **jako RIPOK /Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych/**) zgodne z **Planem inwestycyjnym do WPGO**, w tym przygotowanie terenu, prace geodezyjne, prace ziemne, prace budowlane odpowiadające zakresowi przedmiotowej inwestycji, prace montażowe, prace instalacyjne.
3. **Wyposażenie instalacji** przetwarzania odpadów komunalnych oraz **składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne**, w tym zakup urządzeń wchodzących

- w skład systemu zbiórki ze strumienia odpadów komunalnych mających na celu zwiększenie zasięgu oddziaływania istniejących systemów segregacji odpadów.
4. Budowa, rozbudowa, dostosowanie istniejących **składowisk** (np. budowa kwater przy istniejących składowiskach) do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.
  5. Zakup **sprzętu i wyposażenia** (stanowiącego środek trwały) integralnie związanego z projektem, w tym zakup specjalistycznych kontenerów np. do prawidłowego magazynowania odpadów niebezpiecznych.
  6. **Działania informacyjno – promocyjne**, których celem będzie organicznie powstawania odpadów komunalnych, jako część projektu infrastrukturalnego. Koszty kwalifikowalne przeznaczone na w/w działania nie mogą przekroczyć kwoty 50 000 PLN.
  7. **Zakup pojazdów specjalistycznych** na potrzeby gospodarki odpadami komunalnymi wyłącznie jako element projektu dotyczącego gospodarki odpadami (środki transportu służące wyłącznie do załadunku i/lub przeładunku odpadów na terenie zakładu przetwarzania odpadów).
  8. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
    - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
    - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
    - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
    - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.
  9. Opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.
  10. Promocja projektu³²: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - a) maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - b) maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

---

³² Zgodnie z Podręcznikiem Wnioskodawcy i Beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. Wydatki na projekty obejmujące przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi niezgodne z *Planem inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim*,
2. Wydatki na przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych zakładów mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, jak również inwestycje mające na celu zwiększenie zdolności przetwarzania istniejących zakładów tego typu,
3. Wydatki na przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych instalacji energetycznego zagospodarowania odpadów, jak również inwestycje mające na celu zwiększenie zdolności przetwarzania istniejących instalacji tego typu,
4. Wydatki na przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych instalacji do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
5. Wydatki na zakup pojazdów specjalistycznych przekraczające 30% wydatków kwalifikowanych projektu,
6. Bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
7. Zakup środków transportu, np. pojazdów asenizacyjnych, beczkowozów itp.,
8. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
9. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
10. Podatek VAT,
11. Zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
12. Zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
13. Zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia,
14. Zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
15. Wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/ partnera,
16. Zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
17. Amortyzacja jednorazowa,
18. Koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/ usług/ dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

19. Koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
20. Wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
21. Wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
22. Wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
23. Wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
24. Odpisy dokonywane na ZFŚS,
25. Koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

KOMPLEKSOWE PROJEKTY SKIEROWANE NA POPRAWĘ GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI ZGODNIE Z PLANEM INWESTYCYJNYM W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM:

- b) budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- d) działania informacyjno-promocyjne, których celem będzie ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem przedsięwzięć wymienionych w lit. b).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. Budowa, przebudowa punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym:
  - a) przygotowanie terenu pod budowę w zakresie niezbędnym do prawidłowej realizacji projektu (prace geodezyjne, prace rozbiórkowe, prace ziemne, przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją),
  - b) budowa i przebudowa budynków dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów,
  - c) budowa i przebudowa placów, dróg wewnętrznych, chodników, ogrodzenia, zieleni ochronnej, oświetlenia terenu,
  - d) budowa i przebudowa przyłączy oraz sieci zewnętrznych (wyłącznie niezbędnych dla projektu),
  - e) wykonanie instalacji ppoż. i monitoringu,
2. Zakup sprzętu i wyposażenia (stanowiącego środek trwały) integralnie związanego z projektem, w tym zakup specjalistycznych kontenerów np. do prawidłowego magazynowania odpadów niebezpiecznych.
3. Działania informacyjno – promocyjne, których celem będzie organicznie powstawania odpadów. Koszt ww. działań nie może przekroczyć kwoty 50 000 zł wydatków kwalifikowalnych w projekcie.
4. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne

- zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
- b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.
5. Opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.
6. Promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. Wydatki na projekty obejmujące przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi niezgodne z *Planem inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim*,
2. Projekty dotyczące punktów selektywnej zbiórki odpadów obsługujących powyżej 20 000 mieszkańców,
3. Bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. Zakup środków transportu,
5. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
5. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. Podatek VAT,
7. Zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
8. Zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,

9. Zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. Zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. Wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
12. Zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. Amortyzacja jednorazowa,
14. Koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. Koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
16. Wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
17. Wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
18. Wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
19. Wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
20. Odpisy dokonywane na ZFŚS,
21. Koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

KOMPLEKSOWE PROJEKTY SKIEROWANE NA POPRAWĘ GOSPODAROWANIA ODPADAMI INNYMI NIŻ KOMUNALNE, Z UWZGLĘDNIENIEM OSADÓW ŚCIEKOWYCH, ZGODNE Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO (WPGO):

- a) budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie infrastruktury gospodarowania odpadami innymi niż komunalne,
- b) zakup pojazdów specjalistycznych na potrzeby gospodarki odpadami innymi niż komunalne wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem przedsięwzięcia wymienionego w lit. a).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. **Budowa, rozbudowa, przebudowa infrastruktury** gospodarowania odpadami innymi niż komunalne, w tym inwestycje dotyczące odzysku odpadów niebezpiecznych oraz inwestycje dotyczące unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (tym przygotowanie terenu, prace geodezyjne, prace ziemne, prace budowlane odpowiadające zakresowi przedmiotowej inwestycji, prace montażowe, prace instalacyjne). *Nie kwalifikują się do dofinansowania inwestycje dotyczące budowy nowych zakładów mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i instalacji energetycznego zagospodarowania odpadów oraz inwestycje dotyczące zwiększenia zdolności przetwarzania w w/w zakresie,*
2. **Budowa, rozbudowa, przebudowa instalacji** gospodarowania osadami ściekowymi, w tym: przygotowanie terenu, prace geodezyjne, prace ziemne, prace budowlane odpowiadające zakresowi przedmiotowej inwestycji, prace montażowe, prace instalacyjne,
3. **Hermetyzacja** procesów,
4. **Wyposażenie infrastruktury** gospodarowania odpadami innymi niż komunalne,
5. **Zakup pojazdów specjalistycznych** na potrzeby gospodarki odpadami innymi niż komunalne wyłącznie jako element projektu dotyczącego gospodarki odpadami (środki transportu służące wyłącznie do załadunku i/lub przeładunku odpadów na terenie zakładu przetwarzania odpadów),
6. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.
7. Opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,

8. Promocja³³ projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- a) maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - b) maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. Wydatki na projekty obejmujące przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi niezgodne/ nieujęte w Planie Gospodarki Odpadami dla województwa podkarpackiego 2022,
2. Wydatki na przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych zakładów mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, jak również inwestycje mające na celu zwiększenie zdolności przetwarzania istniejących zakładów tego typu,
3. Wydatki na przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych instalacji energetycznego zagospodarowania odpadów oraz mające na celu zwiększenie zdolności przetwarzania już istniejących instalacji tego typu,
4. Wydatki na przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych instalacji do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
5. Wydatki na zakup pojazdów specjalistycznych przekraczające 30% wydatków kwalifikowanych projektu,
6. Bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
7. Zakup środków transportu, np. pojazdów asenizacyjnych, beczkowozów itp.,
8. Wydatki poniesione na nowe instalacje do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
9. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. Środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
11. Podatek VAT,
12. Zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
13. Zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
14. Zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia,

---

³³ Zgodnie z Podręcznikiem Wnioskodawcy i Beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji.

15. Zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
16. Wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/ partnera,
17. Zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
18. Amortyzacja jednorazowa,
19. Koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/ usług/ dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
20. Koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
21. Wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
22. Wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
23. Wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
24. Wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
25. Odpisy dokonywane na ZFŚS,
26. Koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

REKULTYWACJA SKŁADOWISK ODPADÓW, ZGODNIE Z PLANEM INWESTYCYJNYM W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. Sporządzenie dokumentacji geodezyjnej wymaganej dla projektu rekultywacji,
2. Opracowanie dokumentacji projektowej (z zachowaniem wymogów prawa budowlanego, górniczego, geologicznego itp.),
3. Dla etapu rekultywacji technicznej, w szczególności:
  - a) prace ziemne związane z ukształtowaniem bryły składowanych odpadów, niwelowaniu powierzchni wierzchołków zwałów, łagodzeniu stromych skarp/ zboczy itp., aby zachować bezpieczeństwo geotechniczne (właściwe ukształtowanie rzeźby terenu),
  - b) prace dotyczące regulacji cieków wodnych, budowy kanałów, rowów odwadniających itp., aby ograniczona została możliwość infiltracji wód opadowych w rekultywowane złoża składowiska (właściwe uregulowanie warunków wodnych umożliwiających należyłą gospodarkę wodami powierzchniowymi zarówno na terenie rekultywowanym, jak i w jego otoczeniu),

- c) prace związane z odtworzeniem gleb (całkowite lub częściowe) metodami technicznymi,
  - d) prace związane z całkowitym lub częściowym odkwaszeniem gleb oraz, jeśli to konieczne, izolacja gruntów toksycznych lub jałowych,
4. Dla etapu rekultywacji biologicznej, w szczególności:
- a) prace związane z zabezpieczeniem stateczności zboczy lub skarp obudową biologiczną,
  - b) prace związane z przeciwoerozyjną obudową roślinną zboczy, wierzchowin oraz skarp,
  - c) prace związane z wprowadzeniem odpowiedniej zabudowy biologicznej spełniającej zadanie sanitacji rekultywowanego terenu,
  - d) zabiegi agrotechniczne, np. uprawa mechaniczna gruntu, nawożenie mineralne, wprowadzenie mieszanek próchnicznych itp.,
  - e) prace związane z zadarnianiem, zakrzewianiem, zadrzewieniem lub realizacją płodozmianu rekultywacyjnego dla wzmożenia procesów glebotwórczych i wytwarzania gleby,
  - f) prace związane z rozbiórką zbędnej infrastruktury technicznej,
5. Roboty budowlane oraz wyposażenie dla prowadzenia monitoringu poeksploatacyjnego w zakresie wpływu na środowisko.
6. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.
7. Opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.
8. Promocja projektu³⁴: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- a) maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,

³⁴ Zgodnie z Podręcznikiem Wnioskodawcy i Beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji.

b) maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. Wydatki na projekty niezgodne z Planem inwestycyjnym w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w województwie podkarpackim,
2. Wydatki poniesione na wykonanie tylko części etapów rekultywacji, w wyniku których nie zrealizowano wszystkich zadań określonych w Decyzji o wyrażeniu zgody na zamknięcie składowiska odpadów (proces rekultywacji nie został zakończony),
3. Bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. Zakup środków transportu,
5. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. Podatek VAT,
8. Zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
9. Zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
10. Zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. Zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. Wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/ partnera,
13. Zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. Amortyzacja jednorazowa,
15. Koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/ usług/ dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. Koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć

uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

17. Wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. Wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. Wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. Wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. Odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. Koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Działanie 4.3 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Poddziałanie 4.3.1 Gospodarka ściekowa

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury oczyszczalni ścieków - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM,
2. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2 - 10 tys. RLM,
3. urządzenia i aparatura pomiarowa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe) – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
4. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie inteligentnych systemów zarządzania sieciami kanalizacyjnymi – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
5. zastosowanie lub zwiększenie efektywności instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej.
Ujęta w ramach projektu instalacja musi być tak zaprojektowana, aby energia w niej wyprodukowana była wykorzystywana wyłącznie na potrzeby własne operatora systemu kanalizacyjnego.
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,

- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. podatek VAT,
2. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. prace remontowe i bieżące utrzymanie,
5. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
6. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,

16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Kwalifikowalność przyłączy kanalizacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków:

Za wydatki kwalifikowalne na wykonanie przyłączy mogą być uznane wydatki:

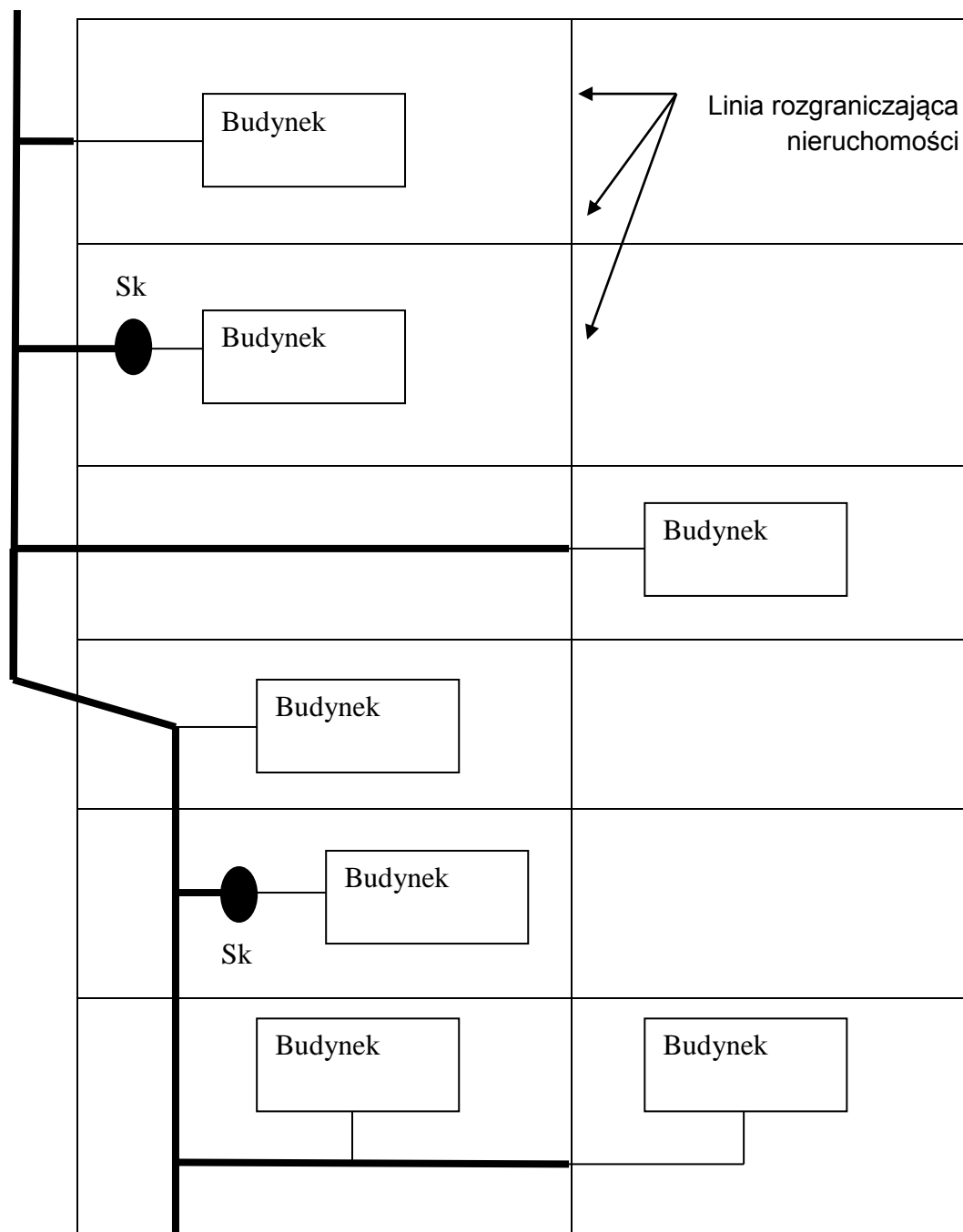
- w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej - wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza granicami tej nieruchomości,
- w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączanej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie) - wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości,
- w granicach nieruchomości przyłączanej - tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Na poniższym rysunku zaznaczono, który zakres budowy przewodów kanalizacyjnych może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

Oznaczenia:

Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sk - studzienka kanalizacyjna.

Poddziałanie 4.3.2 Zaopatrzenie w wodę

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub zakup wyposażenia w zakresie sieci wodociągowych, ujęć, stacji uzdatniania wody,
2. zakup urządzeń i aparatury pomiarowej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolnopomiarowe) – jako element projektu dotyczącego zaopatrzenia w wodę,
3. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
4. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
5. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. podatek VAT,
2. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),

3. środki transportu (z wyjątkiem mobilnych laboratoriów),
4. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
5. prace remontowe i bieżące utrzymanie,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).
8. przyłącza wodociągowe w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r., o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
9. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki:

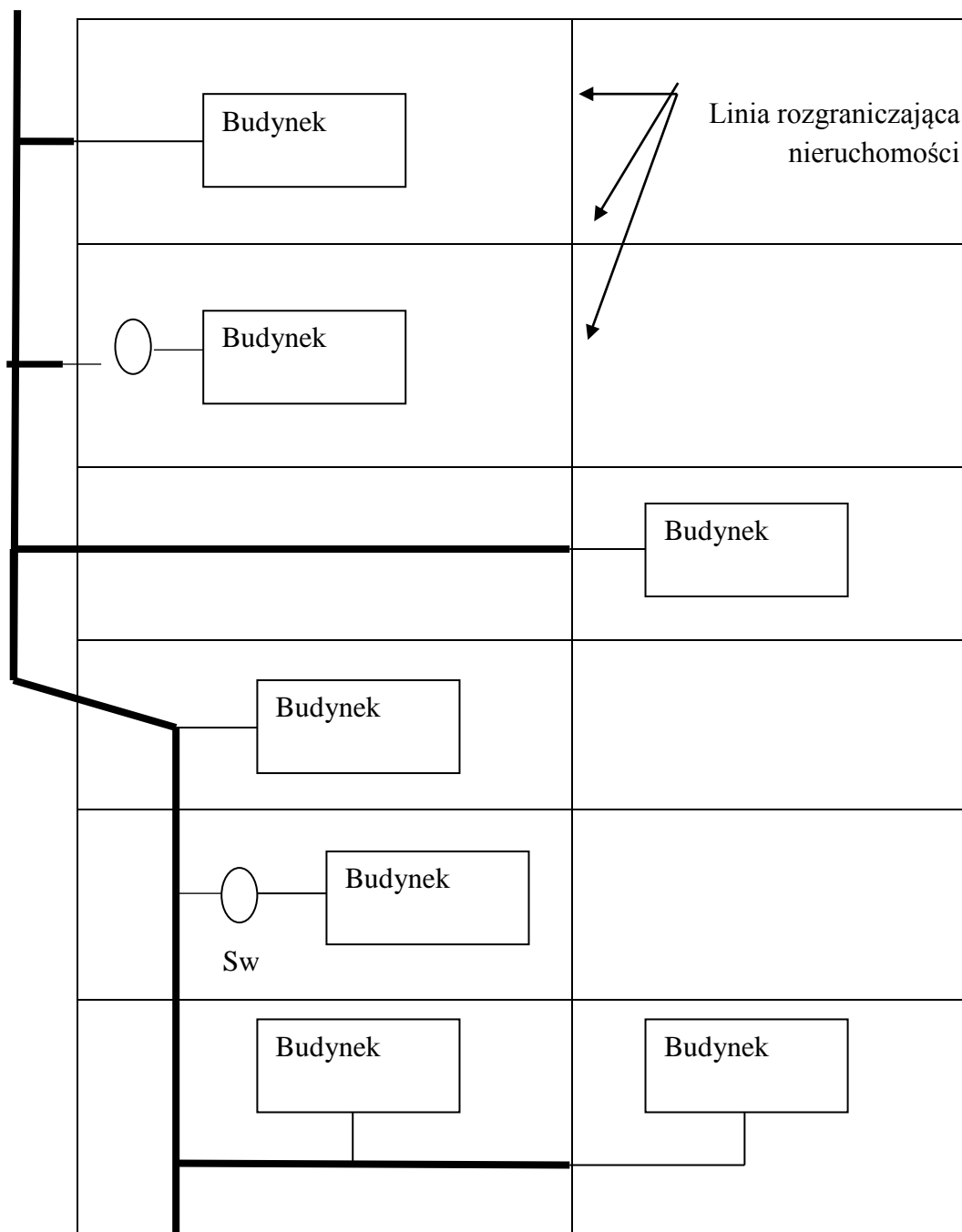
- poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych poza granicami nieruchomości przyłączanej,
- w granicach nieruchomości przyłączanej - tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Na poniższym rysunku zaznaczono, który zakres budowy przewodów może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

Oznaczenia:

Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sw – studnia wodomierzowa.

Poddziałanie 4.3.3 Gospodarka ściekowa – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury oczyszczalni ścieków lub przepompowni sieciowych - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM, w tym niezbędne roboty związane z drogami wewnętrznymi oraz drogami dojazdowymi do oczyszczalni ścieków lub przepompowni sieciowych,
2. budowa, rozbudowa, przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej - projekty w obrębie aglomeracji z przedziału 2 - 10 tys. RLM,
3. urządzenia i aparatura pomiarowa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe) – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
4. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie inteligentnych systemów zarządzania sieciami kanalizacyjnymi – jako element projektu dotyczącego gospodarki ściekowej,
5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. podatek VAT,
2. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.),
3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
4. prace remontowe i bieżące utrzymanie,
5. pojazdy, za wyjątkiem mobilnych laboratoriów,
6. instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii,
7. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,

20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru).

Kwalifikowalność przyłączy kanalizacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków:

Za wydatki kwalifikowalne na wykonanie przyłączy mogą być uznane wydatki:

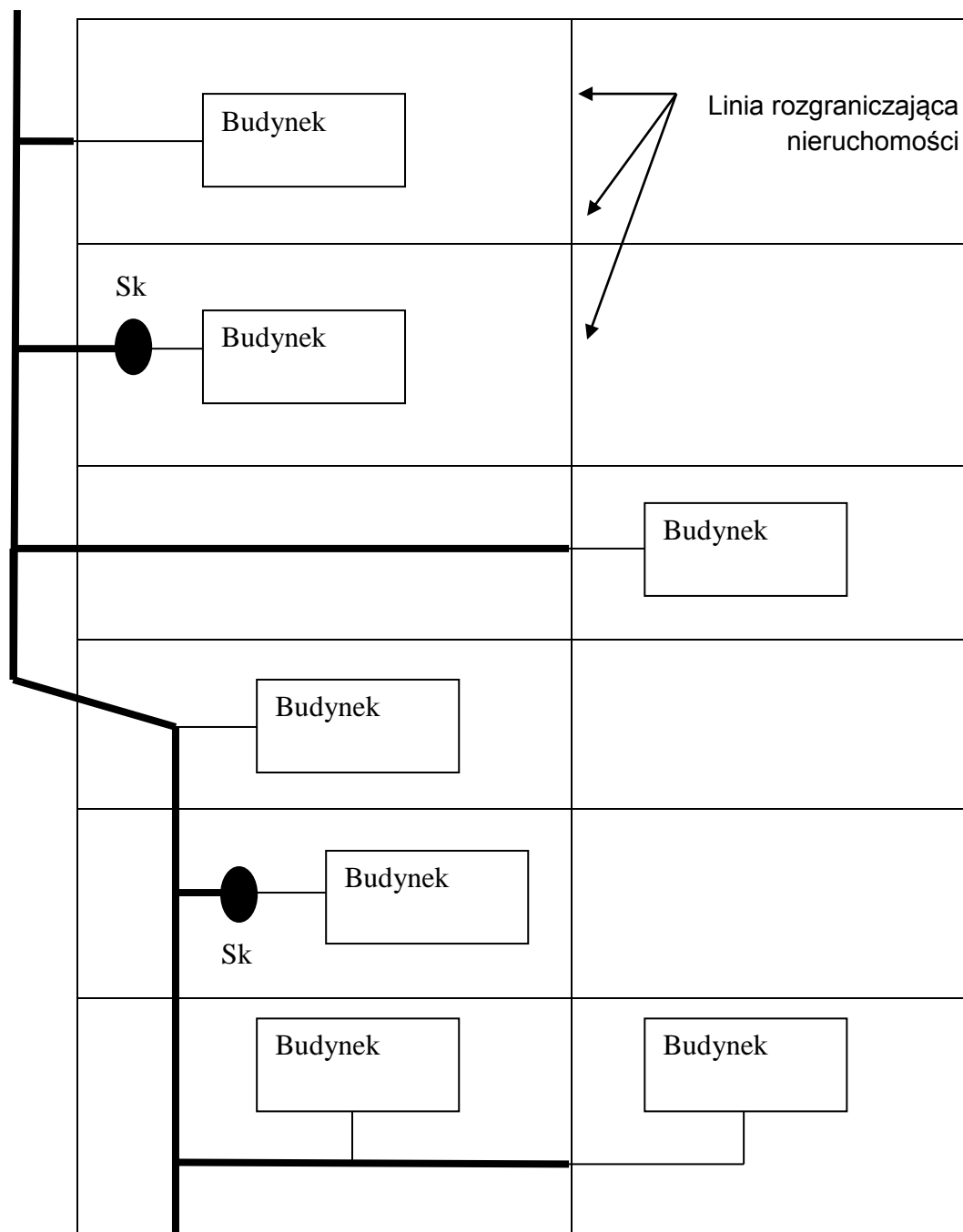
- w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej - wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza granicami tej nieruchomości,
- w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączanej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie) - wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości,
- w granicach nieruchomości przyłączanej - tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Na poniższym rysunku zaznaczono, który zakres budowy przewodów kanalizacyjnych może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

Oznaczenia:

Pogrube odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sk - studzienka kanalizacyjna.

Działanie 4.4 KULTURA

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub pozyskanie wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem³⁵ w celu udostępnienia ich jako atrakcje kulturalne regionu. Jednocześnie w indywidualnych przypadkach dopuszcza się logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające np. na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek,
2. prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych, w celu ich udostępnienia jako atrakcje kulturalne regionu i zabezpieczenia przed zagrożeniami,
3. pozyskanie wyposażenia na potrzeby ekspozycji zabytków ruchomych,
4. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury służącej udostępnianiu zabytków, znajdującej się wyłącznie w bezpośrednim ich otoczeniu wyłącznie jako element większego projektu,
5. rozbudowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacji kulturalnej wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
6. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia związanego z dostosowaniem istniejących obiektów, które nie pełnią funkcji kulturalnych, do nowych funkcji kulturalnych wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązaniem z funkcjonowaniem tych obiektów,
7. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu monitoringu i zabezpieczenia zabytków oraz instytucji kultury wraz z otoczeniem na wypadek zagrożeń wyłącznie jako element większego projektu,
8. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu udostępniania zabytków oraz instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych wyłącznie jako element większego projektu,
9. rewitalizacja, odnowa, przebudowa zabytkowych parków i innych form zaprojektowanej zieleni oraz zabytkowych cmentarzy wyłącznie jako element większego projektu,
10. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach

---

³⁵ Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
11. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  12. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Definicja budowy, rozbudowy i przebudowy zgodnie z definicją w ustawie Prawo budowlane.

Wydatki na prace w otoczeniu obiektu / obiektów mogą stanowić nie więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu, ale:

- a) w przypadku projektu złożonego w ramach konkursu ogólnego nie więcej niż 200 000 PLN,
- b) w przypadku projektu złożonego w ramach konkursu dedykowanym dla MOF nie więcej niż 800 000 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz poniesione na:

1. budowa od podstaw nowej infrastruktury (wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu) z wyjątkiem budowy wykonywanej na istniejącym obiekcie (np. kontynuowanie zaniechanej inwestycji, zmiana funkcji obiektu),
2. organizacja wystaw, festiwali i imprez kulturalnych,
3. pozyskanie eksponatów i dzieł sztuki oraz księgozbiorów do bibliotek,
4. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub zakup wyposażenia, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
5. prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
6. roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury, w której po zakończeniu realizacji projektu nie będzie prowadzona działalność kulturalna

w oparciu o ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – warunek nie dotyczy obiektów zabytkowych,

7. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
8. pozyskanie środków transportu,
9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
11. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
12. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
13. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
14. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
15. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
16. amortyzacja jednorazowa,
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
18. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
19. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
20. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
21. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
22. wydatki na roboty zamiennie o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
23. odpisy dokonywane na ZFŚS,
24. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT –

- niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
26. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 4.5 RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA I OCHRONA PRZYRODY

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych i/lub usług w zakresie niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną in-situ i ex-situ zagrożonych i cennych przyrodniczo gatunków (zwierząt, roślin, grzybów) i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000), a także ochrony siedlisk i gatunków w parkach miejskich i ekoparkach z zastosowaniem gatunków rodzimych, zanikających, wypieranych charakterystycznych dla danego terenu,
2. koszty pozyskania/zakupu gatunków realizowane na cele ochrony lub reintrodukcji gatunków uwzględnionych w rozporządzeniach Ministra Środowiska: z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., poz. 1348); z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U., poz. 1409); z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U., poz. 1408),
3. roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych i/lub zakup usług w zakresie przywrócenia właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, odtworzenie siedlisk i gatunków tam, gdzie zostały zdegradowane,
4. działania realizowane w celu ograniczenia (kontroli lub odizolowania populacji) i eliminacji gatunków inwazyjnych ze względu na potrzebę ochrony gatunków chronionych, ich siedlisk i obszarowych form ochrony przyrody. Środki chemiczne mogą być stosowane tylko w uzasadnionych przypadkach, w sytuacji braku skuteczności innych metod (np. mechanicznych, biologicznych), z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych),
5. zabiegi agrotechniczne i/lub leśne (koszenie, karczowanie, wycinanie, dosiewanie, dosadzanie, pielęgnacja itp.), które są niezbędne do realizacji celów ochrony i zapewnienia jej trwałości,
6. sprzęt i systemy teleinformatyczne służące wyłącznie do monitorowania i ochrony gatunków i siedlisk lub działalności związanej z edukacją ekologiczną,
7. inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych na potrzeby realizacji projektów,
8. roboty budowlane i/lub zakup środków trwałych w zakresie infrastruktury turystycznej w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze oraz edukacyjne (celem ograniczenia negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz promowanie form ochrony przyrody):
  - ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, szlaki (budowa, przebudowa, remont ścieżek, szlaków oraz kładek w ich ciągach, w tym: tablice, mapy, makiety, modele, stelaże, przyrodnicze gry terenowe),
  - parkingi, stojaki na rowery,
  - punkty i wieże widokowe, montaż lunet,
  - miejsca odpoczynku (mała architektura, ławki, stoły, zadaszenia miejsca wypoczynku, kosze na odpadki),
  - zabezpieczenia mające na celu ochronę wartości przyrodniczych w związku ze wzmożonym ruchem turystycznym (wytyczenia i oznakowania szlaku turystycznego, który będzie omijał obszar wymagający ochrony (np. siedlisko),

ogrodzeń i bram, poręczy, łańcuchów, krat i osłon na drzewa schodów terenowych, kładek i pomostów, tablic informacyjnych),
o ile stanowią nierozdzielalną część szerszego projektu w zakresie różnorodności biologicznej (nie dotyczy projektów realizowanych na terenie parków narodowych).

Wydatki kwalifikowalne w projekcie muszą być przeznaczone na ochronę różnorodności biologicznej w nie mniej niż 70%. Maksymalnie 30% może być przeznaczone na infrastrukturę turystyczną ściśle związaną z pozostałą częścią projektu dotyczącego bioróżnorodności.

Powyższe ograniczenie nie dotyczy projektów realizowanych na terenie parków narodowych.

9. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu* 6.15 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
10. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
11. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,

3. są zgodne z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
4. nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, SZOOP i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. elementy mogące być źródłem hałasu, zanieczyszczeń oraz inne mogące negatywnie wpływać na zagrożone lub cenne przyrodniczo gatunki np. instalacja sztucznego oświetlenia,
2. elementy sportowo-rekreacyjne (np. baza noclegowa, baza gastronomiczna, obiekty sportowe, obiekty kultury),
3. infrastrukturę dróg publicznych (np. drogi dojazdowe, obiekty mostowe, węzły komunikacyjne) na skrzyżowaniach tras turystycznych z drogami, parkingi nie związane z ochroną obszarów cennych przyrodniczo,
4. infrastrukturę niezwiązaną z ochroną, poprawą lub odtwarzaniem stanu siedlisk,
5. środki ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych gatunków inwazyjnych,
6. zakup/pozyskanie gatunków na cele rolnicze,
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
22. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

OPRACOWYWANIE PLANÓW OCHRONY ORAZ DOKUMENTACJI DOTYCZĄCEJ ZASOBÓW I ZAGROZEŃ: TWORÓW I SKŁADNIKÓW PRZYRODY, WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH, WARTOŚCI KULTUROWYCH

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. plany ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
2. dokumentacja dotycząca zasobów i zagrożeń: tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych, wartości kulturowych, na potrzeby planów ochrony dla rezerwatów przyrody parków krajobrazowych oraz dokumentów waloryzujących obszary chronionego krajobrazu,
3. inwentaryzacja nieleśnych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 położonych w granicach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu,
4. audyt krajobrazowy dla województwa podkarpackiego,
5. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,

6. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
2. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
3. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
4. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
5. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
6. amortyzacja jednorazowa,
7. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
8. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
9. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
10. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
11. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
12. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
13. odpisy dokonywane na ZFŚS,

14. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
15. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
16. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

TWORZENIE I WYPOSAŻENIE CENTRÓW OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące centrów ochrony różnorodności biologicznej, w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone, w tym: banków genowych, ogrodów botanicznych, lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych,
2. zakup środków trwałych (wyposażenia) dla centrów ochrony różnorodności biologicznej, w tym zakup sprzętu weterynaryjnego na potrzeby lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych,
3. zakup specjalistycznych pojazdów na potrzeby lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt dzikich i chronionych, jeżeli ich zakup jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania i wynika z zakresu działań lecznicy/ośrodka,
4. zakup/pozyskanie gatunków realizowany na cele ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, ginące, wypierane lub zagrożone,
5. sprzęt i systemy teleinformatyczne służące wyłącznie centrom ochrony różnorodności biologicznej i niezbędne do prowadzenia działalności statutowej,
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego*

Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. są zgodne z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,*
4. nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,* SZOOP i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. zakup samochodów osobowych,
2. zakup sprzętu teleinformatycznego i oprogramowania na cele inne niż związane z ochroną różnorodności biologicznej,
3. wydatki objęte wsparciem w ramach PROW,
4. wydatki, które dotyczą lecznic i ośrodków rehabilitacji dla zwierząt innych niż dzikie i chronione,
5. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
6. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiot zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga

- zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
7. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  8. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
  9. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  10. amortyzacja jednorazowa,
  11. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  16. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  17. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  18. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  20. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

OŚRODKI PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ BEZPOŚREDNIO ZWIĄZANĄ Z EDUKACJĄ EKOLOGICZNĄ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące infrastruktury **istniejących** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej,
2. zakup środków trwałych (wyposażenia) dla **istniejących** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej i niezbędnych do prowadzenia działalności edukacyjnej (np.: sprzętu badawczego, modeli, makiet lub innych rekwizytów, tablic interaktywnych oraz innych technologii i urządzeń informatycznych),
3. zakup pojazdów z grupy KŚT nr 743 na potrzeby realizacji działań związanych bezpośrednio z edukacją ekologiczną (mobilne centra edukacji ekologicznej służące do przewozu ekspozycji i mobilnych wystaw.),
4. zakup/pozyskanie gatunków i/lub eksponatów realizowany na cele edukacji ekologicznej,
5. nabycie wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu,
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Za kwalifikowalne mogą zostać uznane również inne wydatki, jeżeli:

1. są niezbędne do osiągnięcia celów projektu (zgodnych z celem działania 4.5),
2. zostały ujęte we wniosku o dofinansowanie projektu,
3. są zgodne z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
4. nie zostały wymienione jako wydatki niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, SZOOP i wniosku o dofinansowanie.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. roboty budowlane i zakup środków trwałych dla **nowych** ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej,
2. zakup samochodów osobowych,
3. zakup sprzętu teleinformatycznego i oprogramowania tylko i wyłącznie do celów administracyjnych innych niż związane z działalnością dotyczącą edukacji ekologicznej,
4. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
5. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
6. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
7. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
8. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
9. amortyzacja jednorazowa,
10. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
11. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W

uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

12. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
13. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
14. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
15. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
16. odpisy dokonywane na ZFŚS,
17. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
18. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
19. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

MINIMALIZACJA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD I GLEB NA OBSZARACH NATURA 2000 W CELU OGRANICZENIA ZAGROŻEŃ DLA BIORÓŻNORODNOŚCI

- a) inwestycje w infrastrukturę związaną z oczyszczaniem ścieków bytowych poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków realizowanych na obszarach Natura 2000,
- b) działania informacyjno-promocyjne na rzecz postaw proekologicznych, których celem będzie wykształcenie świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej oraz turystów i upowszechnienie przekonania o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju jako nieodzowny element przedsięwzięć wymienionych w lit. a).

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. Zakup i montaż kompletnych przydomowych oczyszczalni ścieków wraz z podłączeniem ich do budynków mieszkalnych, mieszkalno – usługowych lub z miejscami noclegowymi posiadających deklarację zgodności z normą zharmonizowaną PN-EN 12566-3+A2:2013-10 lub nowszą oraz raporty z badań wyrobu wystawione przez laboratoria notyfikowane przez Komisję Europejską, potwierdzające informacje przedstawione w deklaracjach właściwości użytkowych możliwych do zastosowania na obszarach Natura 2000;

2. Roboty przygotowawcze (ziemne i budowlano-montażowe) bezpośrednio związane z montażem przydomowej oczyszczalni ścieków;
3. Rozruch instalacji i urządzeń;
4. Obsługa geodezyjna i hydrogeologiczna;
5. Działania informacyjno-promocyjne na rzecz postaw proekologicznych, jako nieodzowny element przedsięwzięć wymienionych w lit. a), w tym np. wykłady lub seminaria dla mieszkańców dotyczące skutków zanieczyszczenia gruntu i wód dla ochrony Natura 2000; spotkania edukacyjne dotyczące zasad funkcjonowania, prawidłowej obsługi i eksploatacji przydomowych urządzeń oczyszczających ścieki na obszarze Natura 2000; broszury, filmy oraz strony internetowe, tablice edukacyjne przedstawiające działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Koszty kwalifikowalne przeznaczone na w/w działania nie mogą przekroczyć kwoty 50 000 PLN.
6. Usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.
7. Opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN;
8. Promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. Zakup i montaż przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach zlokalizowanych poza obszarem Natura 2000 oraz na terenach gmin nie objętych Programem Strategicznego Rozwoju Bieszczad i Programem Strategicznym „Błękitny San”;
2. Wydatki na przydomowe oczyszczalnie ścieków niespełniające normy PN-EN 12566-3+A2:2013-10;
3. Wydatki na przystosowanie instalacji wewnątrz budynku do podłączenia przydomowej oczyszczalni ścieków;
4. Bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury;
5. Zakup środków transportu;
6. Wykup gruntów;
7. Odszkodowania;
8. Tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR;
9. Środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu);
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego;
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu);
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera;
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS;
14. amortyzacja jednorazowa;
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne);
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia

wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności);

17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego;
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości;
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe;
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie;
21. odpisy dokonywane na ZFŚS;
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru);
23. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a;
24. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 4.6 KULTURA – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub pozyskanie wyposażenia służące zachowaniu zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem³⁶ w celu udostępnienia ich jako atrakcje kulturalne regionu. Jednocześnie w indywidualnych przypadkach dopuszcza się logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające np. na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek,
2. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury służącej udostępnianiu zabytków, znajdującej się wyłącznie w bezpośrednim ich otoczeniu wyłącznie jako element większego projektu,
3. rozbudowa, przebudowa, nadbudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w zakresie infrastruktury instytucji kultury na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacji kulturalnej wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązanim z funkcjonowaniem tych obiektów,
4. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia związanego z dostosowaniem istniejących obiektów, które nie pełnią funkcji kulturalnych, do nowych funkcji kulturalnych wraz z bezpośrednim otoczeniem powiązanim z funkcjonowaniem tych obiektów,
5. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu monitoringu i zabezpieczenia zabytków oraz instytucji kultury wraz z otoczeniem na wypadek zagrożeń wyłącznie jako element większego projektu,
6. budowa, przebudowa i/lub pozyskanie wyposażenia w celu udostępniania zabytków oraz instytucji kultury dla osób niepełnosprawnych wyłącznie jako element większego projektu,
7. rewitalizacja, odnowa, przebudowa zabytkowych parków i innych form zaprojektowanej zieleni oraz zabytkowych cmentarzy wyłącznie jako element większego projektu,
8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

---

³⁶ Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
9. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
  10. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN, przy czym, w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie tablice mogą zostać zakupione przez każdego z partnerów.
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN,

Definicja budowy, rozbudowy i przebudowy zgodnie z definicją w ustawie Prawo budowlane.

Wydatki na prace w otoczeniu obiektu / obiektów mogą stanowić nie więcej niż 20% wydatków kwalifikowalnych projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. budowa od podstaw nowej infrastruktury (wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu) z wyjątkiem budowy wykonywanej na istniejącym obiekcie (np. kontynuowanie zaniechanej inwestycji, zmiana funkcji obiektu),
2. organizacja wystaw, festiwali i imprez kulturalnych,
3. pozyskanie eksponatów i dzieł sztuki oraz księgozbiorów do bibliotek,
4. prace konserwatorskie, prace restauratorskie i roboty budowlane w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i/lub zakup wyposażenia, na które nie uzyskano zgody konserwatora zabytków,
5. prace konserwatorskie, prace restauratorskie zabytkowych muzealiów, starodruków, zabytkowych archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych,
6. roboty budowlane i/lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury, w której po zakończeniu realizacji projektu nie będzie prowadzona działalność kulturalna w oparciu o ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej – warunek nie dotyczy obiektów zabytkowych,
7. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
8. pozyskanie środków transportu,
9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),

11. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
12. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
13. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
14. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
15. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
16. amortyzacja jednorazowa,
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
18. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
19. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
20. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
21. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
22. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
23. odpisy dokonywane na ZFŚS,
24. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

26. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Oś priorytetowa V Infrastruktura komunikacyjna

Działanie 5.1 INFRASTRUKTURA DROGOWA

DROGI WOJEWÓDZKIE

Kwalifikowalne są następujące:

1. roboty budowlane dotyczące dróg wojewódzkich spełniających warunki określone w SZOOP (m.in. obejmujące podłoże gruntowe, podbudowy, jezdnię, nawierzchnie, pobocza, mijanki, zatoki autobusowe i postojowe, skrzyżowania, ronda, wysepki drogowe, chodniki, ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe, umocnienia zlokalizowane w pasie drogowym),
2. roboty budowlane dotyczące zjazdów³⁷ publicznych i indywidualnych, o ile zarządca drogi jest zobowiązany do wykonania takich robót zgodnie z obowiązującymi przepisami,
3. roboty budowlane dotyczące obiektów inżynierskich (m.in. mosty, wiadukty, estakady, tunele drogowe, przepusty, kładki dla pieszych, przejścia podziemne i inne obiekty inżynierskie np. mury oporowe zlokalizowane w ciągach dróg),
4. budowa dróg serwisowych zlokalizowanych w pasie budowanej / przebudowywanej drogi,
5. roboty budowlane dotyczące prostych włączeń³⁸ dróg wojewódzkich w drogi krajowe, polegające na ściśle niezbędnej przebudowie istniejącej drogi krajowej w miejscu połączenia z drogą wojewódzką,
6. roboty budowlane dotyczące urządzeń odwadniających i odprowadzających wodę (m.in. kanalizacja deszczowa, rowy odwadniające),
7. infrastruktura towarzysząca, w tym m.in. znaki drogowe, sygnały drogowe, drogowskazy, osłony, bariery, ekrany, sygnalizację świetlną i inne obiekty/urządzenia poprawiające bezpieczeństwo ruchu, ochronę środowiska (np. przepusty i wygrodenia dla zwierząt) oraz ochronę przed hałasem itp.,
8. przebudowa i/lub instalacja oświetlenia ulicznego/drogowego,
9. przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in. linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi,
10. wyposażenie nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem inwestycji,
11. pozyskanie i wdrożenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) – wyłącznie, jako element projektu dotyczącego dróg wojewódzkich (*inteligentny system transportowy (ITS)* oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE³⁹),

³⁷ Parametry zjazdów muszą być zgodne z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 124).

³⁸ Przez proste włączenie drogi wojewódzkiej w drogę krajową należy rozumieć skrzyżowanie jednopoziomowe.

³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1).

12. prace wykończeniowe związane z zagospodarowaniem terenu, w tym wykonanie umocnień i zieleni przy drodze będącej przedmiotem projektu,
13. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
14. odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego:
Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, w sytuacji, gdy dotychczasowy właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości objętej decyzją o pozwoleniu na realizację inwestycji odpowiednio wyda tę nieruchomość lub wyda nieruchomość i opróżni lokal oraz pomieszczenia niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia:
  - a) doręczenia zawiadomienia o wydaniu decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji,
  - b) doręczenia postanowienia o nadaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji rygору natychmiastowej wykonalności, albo
  - c) w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna:- wysokość odszkodowania powiększa się o kwotę równą 5% wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego.
W takim przypadku wydatek poniesiony na podwyższenie odszkodowania o dodatkowe 5% jest również wydatkiem kwalifikowalnym.
W przypadku projektów własnych (realizowanych przez PZDW) kwalifikowalna jest także zaliczka wypłacona z tytułu odszkodowania. Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych osoba, której wypłacono zaliczkę lub jej spadkobiercy są obowiązani do zwrotu zaliczki po jej waloryzacji na dzień zwrotu, jeżeli decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej została zmieniona, uchylona w całości lub w części dotyczącej tej osoby, lub stwierdzono jej nieważność. W takim przypadku, w sytuacji gdy beneficjent otrzymał w ramach projektu dofinansowanie za wypłacone zaliczki, zobowiązany jest do niezwłocznego poinformowania IZ RPO WP o zaistnieniu powyższej sytuacji i zwrotu części dofinansowania odpowiadającej kwocie wypłaconej zaliczki, niezależnie od faktu jej odzyskania od danej osoby,
15. obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania,
16. opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
17. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
18. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
19. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. środki transportu,
4. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. środki trwałe służące do bieżącego utrzymania dróg,
6. wiaty przystankowe,
7. budowa/przebudowa parkingów generujących dochód,
8. roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące dróg wewnętrznych, dojazdów do posesji, dróg serwisowych znajdujących się poza pasem drogowym,
9. roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności, co do ich realizacji w perspektywie 2014-2020. Za drogę w sieci TEN-T będącą w trakcie realizacji należy rozumieć autostradę lub drogę ekspresową leżącą w sieci TEN-T, na realizację której co najmniej zostało wszczęte postępowanie o udzielenie zamówienia. Wskazany warunek musi być spełniony na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie (tryb pozakonkursowy),
10. roboty budowlane dotyczące dróg dojazdowych stanowiących jedynie połączenie z terenami inwestycyjnymi,
11. roboty budowlane dotyczące połączeń wykraczających poza proste włączenie drogi wojewódzkiej w drogę krajową,
12. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
13. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
14. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

15. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
16. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
17. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
18. amortyzacja jednorazowa,
19. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
20. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
21. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
22. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
23. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
24. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
25. odpisy dokonywane na ZFŚS,
26. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
27. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
28. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

DROGI LOKALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące dróg lokalnych spełniających warunki określone w SZOOP (m.in. obejmujące podłoże gruntowe, podbudowy, jezdnię, nawierzchnie, pobocza, mijanki, zatoki autobusowe i postojowe, skrzyżowania i zjazdy publiczne i indywidualne, ronda, wysepki drogowe, chodniki, ścieżki rowerowe, ciągi pieszorowerowe, umocnienia zlokalizowane w pasie drogowym),
2. roboty budowlane dotyczące obiektów inżynierskich (m.in. mosty, wiadukty, estakady, tunele drogowe, przepusty, kładki dla pieszych, przejścia podziemne i inne obiekty inżynierskie np. mury oporowe, zlokalizowane w ciągach dróg),
3. budowa dróg serwisowych zlokalizowanych w pasie budowanej / przebudowywanej drogi,
4. roboty budowlane dotyczące prostych włączeń⁴⁰ dróg lokalnych w drogi krajowe/wojewódzkie, polegające na ściśle niezbędnej przebudowie istniejącej drogi krajowej/wojewódzkiej w miejscu połączenia z drogą lokalną,
5. roboty budowlane dotyczące urządzeń odwadniających i odprowadzających wodę (m.in. kanalizacja deszczowa, rowy odwadniające),
6. infrastruktura towarzysząca, w tym m.in. znaki drogowe, sygnały drogowe, drogowaskazy, osłony, bariery, ekrany, sygnalizację świetlną i inne obiekty/urządzenia poprawiające bezpieczeństwo ruchu, ochronę środowiska (np. przepusty i wygrozdenia dla zwierząt) oraz ochronę przed hałasem itp.,
7. przebudowa i/lub instalacja oświetlenia ulicznego/drogowego,
8. przebudowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in. linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi,
9. wyposażenie nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem inwestycji,
10. pozyskanie i wdrożenie inteligentnych systemów transportowych (ITS) – wyłącznie, jako element projektu dotyczącego dróg lokalnych, (*inteligentny system transportowy (ITS)* oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE⁴¹),
11. prace wykończeniowe związane z zagospodarowaniem terenu, w tym wykonanie umocnień i zieleni przy drodze będącej przedmiotem projektu,
12. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
20. odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego:
Zgodnie z ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, w sytuacji, gdy dotychczasowy właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości objętej decyzją o pozwoleniu na realizację inwestycji odpowiednio wyda tę nieruchomość lub wyda nieruchomość i opróżni lokal oraz pomieszczenia niezwłocznie lecz nie później niż w terminie 30 dni od dnia:

⁴⁰ Przez proste włączenie drogi lokalnej w drogę krajową należy rozumieć skrzyżowanie jednopoziomowe.

⁴¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1).

- a) doręczenia zawiadomienia o wydaniu decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji,
  - b) doręczenia postanowienia o nadaniu decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji rygoru natychmiastowej wykonalności, albo
  - c) w którym decyzja o pozwoleniu na realizację inwestycji stała się ostateczna:
    - wysokość odszkodowania powiększa się o kwotę równą 5% wartości nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego.
- W takim przypadku wydatek poniesiony na podwyższenie odszkodowania o dodatkowe 5% jest również wydatkiem kwalifikowalnym,
13. obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania,
14. opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
15. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane kwalifikowalne,
16. roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących bezpośrednie połączenie/dojazd do zintegrowanego centrum przesiadkowego lub kolejowego dworca pasażerskiego leżącego na sieci TEN-T (jako infrastruktury dostępowej), przy czym:
- przez *zintegrowane centrum przesiadkowe* należy rozumieć miejsce umożliwiające dogodną zmianę środka transportu obejmujące m.in.: miejsca postojowe, przystanki komunikacyjne, punkty sprzedaży biletów, systemy informacyjne umożliwiające zapoznanie się zwłaszcza z rozkładem jazdy, linią komunikacyjną lub siecią komunikacyjną,
  - przez *dworzec kolejowy* należy rozumieć usytuowany na obszarze kolejowym obiekt budowlany lub zespół obiektów budowlanych do obsługi podróży lub usług towarzyszących tej obsłudze, który może również obejmować urządzenia do wykonywania czynności związanych z prowadzeniem ruchu pociągów⁴².

⁴² Zgodnie z art. 4 pkt 8a ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1297, z późn. zm.).

17. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
18. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. środki transportu,
4. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. środki trwałe służące do bieżącego utrzymania dróg,
6. wiaty przystankowe,
7. budowa/przebudowa parkingów generujących dochód,
8. roboty budowlane i modernizacyjne dotyczące dróg wewnętrznych, dojazdów do posesji, dróg serwisowych znajdujących się poza pasem drogowym,
9. roboty budowlane dotyczące dróg stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności, co do ich realizacji w perspektywie 2014-2020. Za drogę w sieci TEN-T będącą w trakcie realizacji należy rozumieć autostradę lub drogę ekspresową leżącą w sieci TEN-T, na realizację której co najmniej zostało wszczęte postępowanie o udzielenie zamówienia. Wskazany warunek musi być spełniony na dzień zakończenia naboru wniosków o dofinansowanie (tryb konkursowy),
10. roboty budowlane dotyczące wewnętrznej infrastruktury komunikacyjnej⁴³ w ramach terenu inwestycyjnego,
11. roboty budowlane dotyczące dróg lokalnych jedynie przecinających się z siecią kolejową TEN-T,
12. roboty budowlane dotyczące połączeń wykraczających poza proste włączenie drogi lokalnej w drogę krajową,
13. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
14. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
15. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

⁴³ Przez wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną należy rozumieć:

- drogi, które zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o drogach publicznych określa się jako „budowę wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym”,
- drogowy obiekt inżynierski, który zgodnie z art. 4 ust. 12 ustawy o drogach publicznych określa się jako „obiekt mostowy, tunel, przepust i konstrukcję oporową”,

Pojęcie „wewnętrzna” w rozumieniu potocznym oznacza usytuowaną w granicach działek w ramach terenu inwestycyjnego.

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

16. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
17. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
18. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
19. amortyzacja jednorazowa,
20. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
21. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
22. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
23. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
24. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
25. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
26. odpisy dokonywane na ZFŚS,
27. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
28. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
29. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.2 INFRASTRUKTURA TERMINALI PRZEŁADUNKOWYCH

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dotyczące budowy, przebudowy lub modernizacji i/lub wyposażenie w zakresie:
  - a) terminali przeładunkowych wraz z niezbędną do realizacji projektu infrastrukturą towarzyszącą, w tym zaplecza administracyjno-socjalnego,
  - b) infrastruktury technicznej lub operacyjnej, w tym placów składowych i przeładunkowych, magazynów, parkingów, dróg wewnętrznych,
  - c) urządzeń wykorzystywanych wyłącznie przy świadczeniu usług przewozowych/przeładunkowych,
  - d) środków transportu służących do przeładunku towarów (ciągniki, wózki, inne),
  - e) systemów teleinformatycznych wykorzystywanych przy świadczeniu usług przewozowych/przeładunkowych.
2. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
3. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
4. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury po zakończeniu etapu realizacji projektu,
2. utrzymanie utworzonej infrastruktury i wydatki bieżące po okresie realizacji projektu,
3. środki transportu z wyjątkiem służących do przeladunku towarów,
4. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. wydatki na remonty,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
8. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
9. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
10. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
11. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
12. amortyzacja jednorazowa,
13. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
14. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,

20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
22. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.3 INFRASTRUKTURA KOLEJOWA

INFRASTRUKTURA LINII KOLEJOWYCH INFRASTRUKTURA DWORCOWA TABOR KOLEJOWY

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące modernizacji/rehabilitacji⁴⁴/rewitalizacji⁴⁵ infrastruktury kolejowej o znaczeniu regionalnym (linie kolejowe, w tym wąskotorowe), w tym m.in.:
  - przygotowanie terenu pod budowę (zagospodarowanie terenu budowy wraz z budową tymczasowych obiektów infrastruktury kolejowej),
  - przebudowa/budowa infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją: przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych, telekomunikacyjnych lub włókien światłowodowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy infrastruktury kolejowej,
  - prace budowlano-montażowe, instalacyjne i rozbiórkowe,
  - budowa, przebudowa, rozbudowa kolejowych obiektów inżynierskich, w tym mostów i wiaduktów,
  - przystosowanie infrastruktury kolejowej do wymogów ochrony środowiska (np. urządzenia odwadniające w tym kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, przepusty, sączki, zbiorniki odparowujące, separatory dla wód opadowych itp.),
  - modernizacja systemów sterowania ruchem kolejowym, w tym m.in. urządzeń sygnalizacyjnych, systemu blokad liniowych (PBL, SBL) itp.,
  - przebudowa przejazdów kolejowych, budowa i przebudowa bezkolizyjnych przejść dla pieszych,
  - budowa zintegrowanych systemów zarządzania ruchem wraz z niezbędną infrastrukturą obejmujących m.in. systemy sterowania ruchem pojazdów, systemy monitoringu środków transportu, przystanków i urządzeń wchodzących w skład systemu sterowania ruchem kolejowym, systemy informacji dla pasażerów transportu zbiorowego,
  - budowa, rozbudowa i przebudowa obiektów obsługi podróżnych na stacjach i przystankach osobowych, wraz z zagospodarowaniem bezpośredniego otoczenia, w tym perony, wiaty, bezkolizyjne przejścia przez tory, urządzenia dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się.
2. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące kolejowej infrastruktury dworcowej wyłącznie jako element projektu związanego z liniami kolejowymi, w tym m.in.:
  - dostosowanie obiektu do potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się,
  - informacja pasażerska (w tym nagłośnienie) i zegarowa,

⁴⁴ Rehabilitację należy rozumieć, zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. UE Nr L 348 z 20.12.2013 z późn. zm.), jako proces prowadzący do osiągnięcia przez istniejącą infrastrukturę transportową pierwotnych parametrów konstrukcyjnych połączony z długoterminową poprawą jakości tej infrastruktury w porównaniu ze stanem obecnym zgodnie z wymogami i przepisami ustanowionymi niniejszym rozporządzeniem.

⁴⁵ Zgodnie z zapisami UP przewidziane w ramach rewitalizacji działania będą kompleksowe, skutkujące długotrwałą poprawą stanu technicznego oraz dostosowujące infrastrukturę do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych).

- tablice informujące o odjazdach/przyjazdach/opóźnieniach pociągów,
  - monitoring bezpieczeństwa podróży,
  - biletomaty,
  - zaplecze sanitarne dla podróży,
  - zakup i montaż elementów małej architektury typu ławki, rowerowe stanowiska postojowe, śmietniki,
  - wykorzystanie OZE na potrzeby dworca,
  - budowa miejsc postojowych, koszty związane z przystosowaniem infrastruktury dworcowej do potrzeb działalności komercyjnej.
3. zakup/modernizacja taboru kolejowego na potrzeby wojewódzkich przewozów pasażerskich w transporcie kolejowym, w tym m.in.:
- zakup nowych pojazdów szynowych (elektrycznych lub spalinowych),
  - modernizacja taboru kolejowego zgodna z definicją modernizacji zawartą w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 października 2005 r. w sprawie ogólnych warunków technicznych eksploatacji pojazdów kolejowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 212, poz. 1771 z późn. zm.).
4. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje.
- b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu* Wytucznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.
5. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowany koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN.
6. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu to 50 PLN.

Wspierane inwestycje będą uwzględniały dostosowanie infrastruktury, wyposażenia oraz zakupionych lub zmodernizowanych pojazdów do potrzeb osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. infrastruktura kolejowa nie ujęta w punkcie 1 wydatków kwalifikowanych,
2. prace remontowe, bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury kolejowej,
3. infrastruktura poza obszarem dworca lub przystanku kolejowego, która nie służy bezpośrednio podróży korzystającym z połączeń kolejowych na linii, którą obsługuje dworzec lub przystanek kolejowy,
4. zakup używanego taboru kolejowego,
5. prace sprawdzające i naprawcze taboru kolejowego wynikające z dokumentacji systemu utrzymania zgodnej z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 października 2005 r. w sprawie ogólnych warunków technicznych eksploatacji pojazdów kolejowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 212, poz. 1771 z późn. zm.),
6. pojazdy kolejowe inne niż służące wojewódzkim przewozom pasażerskim, m.in. lokomotywy manewrowe, drezyny itp.,
7. zakup taboru kolejowego nie posiadającego świadectwa/certyfikatu dopuszczenia do eksploatacji na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, wydanego przez Urząd Transportu Kolejowego,
8. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
9. środki trwale wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu).
10. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym.
11. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
12. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
13. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
14. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
15. amortyzacja jednorazowa,
16. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
17. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego

zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

18. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
19. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
20. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
21. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
22. odpisy dokonywane na ZFŚS,
23. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
24. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
25. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

DOKUMENTACJA PRZEDPROJEKTOWA I PROJEKTOWA KOLEJOWEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. opracowanie lub aktualizacja kompletnej dokumentacji przedprojektowej i projektowej, która będzie stanowić podstawę do realizacji docelowego projektu infrastrukturalnego, w tym m.in.:
  - a) studium wykonalności, wraz z analizą finansowo – ekonomiczną lub ich elementów,
  - b) szczegółowego opisu projektu (maksymalny kwalifikowalny koszt opracowania lub aktualizacji dokumentu to 5 000 PLN),
  - c) koncepcji programowo-przestrzennej,
  - d) dokumentacji projektowej, zgodnej z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz.U. z 2013 r. poz. 1129 t.j.),
  - e) specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych,
  - f) dokumentacji związanej z oceną oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
  - g) dokumentacji dotyczącej zagospodarowania przestrzennego,
  - h) dokumentacji geodezyjnej,

- i) dokumentacji geotechnicznej i geologiczno-inżynierskiej (w tym wszelkie usługi i badania niezbędne do opracowania tej dokumentacji),
  - j) dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw docelowego projektu infrastrukturalnego,
  - k) opinii, programów, badań, ekspertyz, analiz niezbędnych do przygotowania projektu, w szczególności: prac konserwatorskich, geologicznych, archeologicznych, urbanistycznych,
2. wydatki związane z uzyskaniem wszelkich niezbędnych decyzji administracyjnych, zgód i pozwoleń (w tym m.in. pozwolenia na budowę, decyzje lokalizacyjne, pozwolenia wodnoprawne) oraz pozyskaniem, na etapie opracowania dokumentacji, opinii, uzgodnień i warunków wymaganych do prawidłowej realizacji inwestycji,
  3. wydatki związane z procesem certyfikacji, które obejmują dostarczenie pośredniej deklaracji weryfikacji WE i całości dokumentacji przebiegu oceny zgodności wraz z odpowiednimi pośrednimi certyfikatami weryfikacji WE wydanymi przez jednostkę notyfikowaną na etapie projektowania oraz wymaganą dokumentację dotyczącą przeprowadzenia oceny znaczenia zmiany,
  4. promocja projektu: trwale plakaty zgodnie z następującym limitem:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu to 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące modernizacji/rehabilitacji/rewitalizacji infrastruktury kolejowej,
2. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące kolejowej infrastruktury dworcowej,
3. zakup/modernizacja taboru kolejowego,
4. usługi dotyczące nadzoru nad projektem infrastrukturalnym, (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy),
5. prace remontowe, bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury kolejowej,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe,
7. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
8. zakup wyposażenia,
9. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,

12. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszt opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt opracowania dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
15. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
16. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
17. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
18. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie
19. odpisy dokonywane na ZFŚS,
20. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników,
21. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
22. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.4 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup nowego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim wraz z niezbędnym wyposażeniem (dopuszcza się zakup taboru o alternatywnych systemach napędowych⁴⁶ i/lub napędzanych konwencjonalnymi paliwami (np. olej napędowy) spełniających normę emisji spalin co najmniej EURO VI⁴⁷),
2. modernizacja taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim pod kątem ograniczeń emisji CO₂ i innych substancji szkodliwych i/lub doposażenie posiadanego taboru autobusowego w niezbędne wyposażenie (np. biletomaty, kasowniki, itp.), pod warunkiem, że wydatek stanowić będzie element kompleksowego rozwiązania i będzie niezbędny do prawidłowego i efektywnego działania całego systemu transportu publicznego,
3. budowa/przebudowa linii komunikacji miejskiej (sieci autobusowych) realizowaną łącznie z wydatkami na zakup/modernizację taboru pasażerskiego (np. elementy drogowe przeznaczone wyłącznie dla transportu publicznego lub nadające priorytet transportowi publicznemu, w tym buspasy, obiekty przeznaczone dla transportu autobusowego (tunele, wiadukty), przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu, np. pasy skrętu dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach itp.),
4. budowa/przebudowa niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej (np. pętle, zatoki, wiaty przystankowe, dworce przesiadkowe⁴⁸, centra przesiadkowe, parkingi w systemie Park&Ride, Bike&Ride, ścieżki rowerowe, budowa/rozbudowa systemów miejskich wypożyczalni rowerów wraz z zakupem rowerów, infrastruktura do obsługi niskoemisyjnego taboru transportu publicznego jak np. zaplecze techniczne do obsługi taboru w zajezdni, instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii⁴⁹),
5. rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. inteligentne systemy transportowe⁵⁰, wyznaczenie pasów ruchu dla autobusów komunikacji zbiorowej),
Limit maksymalnej kwoty dofinansowania dla jednego projektu na wydatki ujęte w pozycjach 4 i 5 wynosi 10 000 000 PLN,
6. działania informacyjno-promocyjne mające na celu zachęcenie mieszkańców danego obszaru do wyboru transportu zbiorowego lub niezmotoryzowanego, wyłącznie jeżeli

⁴⁶ Przez **alternatywne systemy napędowe** należy rozumieć napędy zastępujące tradycyjne silniki spalinowe, tj. oparte na paliwach gazowych (CNG, LPG, LNG), węglowodorowych, alkoholach, czystym wodorze, a także napędy elektryczne i wykorzystujące ogniwa paliwowe. Napędy alternatywne mogą polegać na wykorzystaniu jednego źródła energii lub mogą mieć charakter mieszany (hybrydowy). Zakup pojazdów z alternatywnymi systemami napędowymi będzie premiowany na etapie oceny merytorycznej jakościowej.

⁴⁷ Od momentu wejścia w życie zmienionej Umowy Partnerstwa (tj. od 23 października 2017 r.) oraz zmienionego RPO WP 2014-2020 (tj. 12 października 2018 r.) nie jest możliwe ogłaszanie nowych naborów wniosków dopuszczających pojazdy zasilane dieslem EURO VI.

⁴⁸ Przez **dworzec przesiadkowy** należy rozumieć dworzec (tj. miejsce przeznaczone do odprawy pasażerów, w którym znajdują się w szczególności: przystanki komunikacyjne, punkt sprzedaży biletów oraz punkt informacji dla podróżnych - art. 4 ust.1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1440, z późn. zm.), łączący co najmniej 2 rodzaje transportu.

⁴⁹ Przez **instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii** należy rozumieć te instalacje, za pomocą których możliwe będzie dystrybuowanie gazu (CNG, LPG), energii elektrycznej, wodoru, biopaliw i innych ekologicznych nośników energii wykorzystywanych na cele transportu miejskiego.

⁵⁰ **ITS** oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1). Dofinansowaniem mogą zostać objęte zarówno wydatki związane z tworzeniem/rozbudową/modernizacją systemu ITS, jak również budową/modernizacją sieci teleinformatycznej wyłącznie w zakresie służącym obsłudze systemu ITS.

będą one nieodzownym elementem wydatków wymienionych w punktach 1-5 i przyczyniać się będą do realizacji celu szczegółowego działania – nie więcej niż 50 000 zł w ramach projektu (jako wydatki ogółem) - pozycja nie obejmuje wydatków związanych z promocją źródeł finansowania projektu (jako wydatki pośrednie),

7. budowa/przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury drogowej⁵¹ niezbędnej do rozwoju/odtworzenia systemu transportu publicznego (zmiany organizacji systemu transportu publicznego), która przyczynia się do osiągnięcia planowanych efektów (ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz/lub zatłoczenia w miastach) i poprawia jakość funkcjonowania systemu transportu publicznego, nie nadając priorytetu w ruchu transportowi publicznemu (np. odcinek drogi zapewniający dostęp do miejskich centrów przesiadkowych, pętli autobusowych, stacji kolejowych, P&R, itp. i łączący takie miejsca z siecią dróg miejskich, odcinek drogi służący uruchomieniu nowej linii autobusowej lub przebudowie linii autobusowej itp.).

Wydatki wskazane w pkt 7 nie mogą przekraczać 30% wydatków kwalifikowalnych projektu,

8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
9. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
10. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

---

⁵¹ Przez **infrastrukturę drogową** należy rozumieć budowle wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiące całość techniczno-użytkową, przeznaczone do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowane w pasie drogowym.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakup używanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim i/lub nowego taboru nie spełniającego wymogu obniżonej emisji zanieczyszczeń (poniżej normy EURO VI) lub taboru, który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych,
2. prace remontowe związane z infrastrukturą drogową i inną infrastrukturą związaną z komunikacją miejską,
3. infrastrukturę drogową nie spełniającą wymogów określonych w punkcie 7 wydatków kwalifikowalnych,
4. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
5. środki transportu inne niż służące transportowi publicznemu,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
8. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
9. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
12. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości

- wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  20. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  21. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  22. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  23. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 5.5 NISKOEMISYJNY TRANSPORT MIEJSKI – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. zakup nowego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim wraz z niezbędnym wyposażeniem (dopuszcza się zakup taboru o alternatywnych systemach napędowych⁵² i/lub napędzanych konwencjonalnymi paliwami (np. olej napędowy) spełniających normę emisji spalin co najmniej EURO VI⁵³),
2. modernizacja taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim pod kątem ograniczeń emisji CO₂ i innych substancji szkodliwych i/lub doposażenie posiadanego taboru autobusowego w niezbędne wyposażenie (np. biletomaty, kasowniki, itp.), pod warunkiem, że wydatek stanowić będzie element kompleksowego rozwiązania i będzie niezbędny do prawidłowego i efektywnego działania całego systemu transportu publicznego,
3. budowa/przebudowa linii komunikacji miejskiej (sieci autobusowych) realizowana łącznie z wydatkami na zakup/modernizację taboru pasażerskiego (np. elementy drogowe przeznaczone wyłącznie dla transportu publicznego lub nadające priorytet transportowi publicznemu, w tym buspasy, obiekty przeznaczone dla transportu autobusowego (tunele, wiadukty), przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu, np. pasy skrętu dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach itp.),
4. budowa/przebudowa niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej (np. pętle, zatoki, wiaty przystankowe, dworce przesiadkowe⁵⁴, centra przesiadkowe, parkingi w systemie Park&Ride, Bike&Ride, ścieżki rowerowe, budowa/rozbudowa systemów miejskich wypożyczalni rowerów wraz z zakupem rowerów, infrastruktura do obsługi niskoemisyjnego taboru transportu publicznego jak np. zaplecze techniczne do obsługi taboru w zajezdni, instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii⁵⁵),
5. rozwiązania z zakresu organizacji ruchu, ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. inteligentne systemy transportowe⁵⁶, wyznaczenie pasów ruchu dla autobusów komunikacji zbiorowej),
6. działania informacyjno-promocyjne mające na celu zachęcenie mieszkańców danego obszaru do wyboru transportu zbiorowego lub niezmotoryzowanego, wyłącznie jeżeli będą one nieodzownym elementem wydatków wymienionych w punktach

⁵² Przez **alternatywne systemy napędowe** należy rozumieć napędy zastępujące tradycyjne silniki spalinowe, tj. oparte na paliwach gazowych (CNG, LPG, LNG), węglowodorowych, alkoholach, czystym wodorze, a także napędy elektryczne i wykorzystujące ogniwa paliwowe. Napędy alternatywne mogą polegać na wykorzystaniu jednego źródła energii lub mogą mieć charakter mieszany (hybrydowy). Zakup pojazdów z alternatywnymi systemami napędowymi będzie premiowany na etapie oceny merytorycznej jakościowej.

⁵³ Od momentu wejścia w życie zmienionej Umowy Partnerstwa (tj. od 23 października 2017 r.) oraz zmienionego RPO WP 2014-2020 (tj. 12 października 2018 r.) nie jest możliwa identyfikacja nowych projektów w trybie pozakonkursowym, uwzględniających w swoim zakresie pojazdy zasilane dieslem EURO VI.

⁵⁴ Przez **dworzec przesiadkowy** należy rozumieć dworzec (tj. miejsce przeznaczone do odprawy pasażerów, w którym znajdują się w szczególności: przystanki komunikacyjne, punkt sprzedaży biletów oraz punkt informacji dla podróżnych - art. 4 ust.1 pkt 2 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1440, z późn. zm.), łączący co najmniej 2 rodzaje transportu.

⁵⁵ Przez **instalacje do dystrybucji ekologicznych nośników energii** należy rozumieć te instalacje, za pomocą których możliwe będzie dystrybuowanie gazu (CNG, LPG), energii elektrycznej, wodoru, biopaliw i innych ekologicznych nośników energii wykorzystywanych na cele transportu miejskiego.

⁵⁶ **ITS** oznacza system określony w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/40/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie ram wdrażania inteligentnych systemów transportowych w obszarze transportu drogowego oraz interfejsów z innymi rodzajami transportu (Dz. U. L 207 z 6.08.2010, s. 1). Dofinansowaniem mogą zostać objęte zarówno wydatki związane z tworzeniem/rozbudową/modernizacją systemu ITS, jak również budową/modernizacją sieci teleinformatycznej wyłącznie w zakresie służącym obsłudze systemu ITS.

1-5 i przyczyniać się będą do realizacji celu szczegółowego działania – nie więcej niż 150 000 zł w ramach projektu (jako wydatki ogółem) - pozycja nie obejmuje wydatków związanych z promocją źródeł finansowania projektu (jako wydatki pośrednie),

7. budowa/przebudowa i/lub wyposażenie w zakresie infrastruktury drogowej⁵⁷ niezbędnej do rozwoju/odtworzenia systemu transportu publicznego (zmiany organizacji systemu transportu publicznego), która przyczynia się do osiągnięcia planowanych efektów (ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz/lub zatłoczenia w miastach) i poprawia jakość funkcjonowania systemu transportu publicznego, nie nadając priorytetu w ruchu transportowi publicznemu (np. odcinek drogi zapewniający dostęp do miejskich centrów przesiadkowych, pętli autobusowych, stacji kolejowych, P&R, itp. i łączący takie miejsca z siecią dróg miejskich, odcinek drogi służący uruchomieniu nowej linii autobusowej lub przebudowie linii autobusowej itp.).

Wydatki wskazane w pkt. 7 nie mogą przekraczać 30% wydatków kwalifikowalnych projektu,

8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
- wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
9. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
10. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
- maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

---

⁵⁷ Przez **infrastrukturę drogową** należy rozumieć budowle wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiące całość techniczno-użytkową, przeznaczone do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowane w pasie drogowym.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. zakup używanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie miejskim i/lub nowego taboru nie spełniającego wymogu obniżonej emisji zanieczyszczeń (poniżej normy EURO VI) lub taboru, który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych,
2. prace remontowe związane z infrastrukturą drogową i inną infrastrukturą związaną z komunikacją miejską,
3. infrastruktura drogową nie spełniająca wymogów określonych w punkcie 7 wydatków kwalifikowalnych,
4. bieżąca eksploatacja i utrzymanie infrastruktury,
5. środki transportu inne niż służące transportowi publicznemu,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
8. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
9. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
10. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
11. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
12. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
13. amortyzacja jednorazowa,
14. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
15. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości

- wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
16. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  17. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  18. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  19. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  20. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  21. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  22. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  23. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Oś priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna

Działanie 6.1 ROZWÓJ POTENCJAŁU ENDOGENICZNEGO REGIONU

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

PROJEKTY W GMINACH UZDROWISKOWYCH (typ 1 projektów zgodnie z SZOOP)

1. roboty budowlane i związane z nimi trwale zainstalowane wyposażenie, dotyczące infrastruktury uzdrowskiej⁵⁸ niezbędne do świadczenia usług uzdrowskich oraz dot. infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
2. wyposażenie, sprzęt, urządzenia i instalacje niezbędne do wykonywania zabiegów leczniczych, w tym diagnostyki i rehabilitacji leczniczej,
3. wyposażenie zaplecza pobytowego zakładów lecznictwa uzdrowskiego, niezbędne do prowadzenia usług leczniczych, w tym wyposażenie:
  - a) zaplecza noclegowego i stołowego,
  - b) ogólnodostępnych pomieszczeń, np. holu, szatni, stref wypoczynkowo-rekreacyjnych,
  - c) gabinetów zabiegowych, lekarskich, pielęgniarskich i administracji medycznej, niezbędne do właściwej obsługi osób korzystających z obiektu, w tym sprzęt informatyczny, telekomunikacyjny i oprogramowanie niezbędne do właściwej obsługi osób korzystających z obiektu,
  - d) kuchni w meble, sprzęt, urządzenia niezbędne do prawidłowego jej funkcjonowania, zgodnie z potrzebami danego ośrodka (np. lodówki, zamrażarki, kuchenki, okapy, zmywarki, stoły kuchenne),
4. czajniki elektryczne i telewizory, suszarki do włosów (pod warunkiem niepobierania odrębnych opłat od pacjentów/kuracjuszy),

Budowa nowych zakładów lecznictwa uzdrowskiego możliwa będzie wyłącznie dla podmiotów, które na etapie składania wniosku o dofinansowanie posiadają operat uzdrowski lub status obszaru ochrony uzdrowskiej, a jej konieczność wynika ze Strategii Rozwoju Województwa i jest uzależniona od specyfiki podmiotu.

PROJEKTY W GMINACH INNYCH NIŻ UZDROWISKOWE (typ 2 projektów zgodnie z SZOOP)

5. roboty budowlane i/lub wyposażenie dotyczące infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze, przestrzenne i kulturowe, poza wskazanymi gminami uzdrowskimi na terenach, dla których sporządzono operat uzdrowski lub które posiadają status obszaru ochrony uzdrowskiej,

1 i 2 TYP PROJEKTÓW

6. opracowanie lokalnego planu działania,
7. inwestycje w zakresie urządzeń lecznictwa uzdrowskiego,

---

⁵⁸ Przez **infrastrukturę uzdrowską** rozumie się urządzenia lecznictwa uzdrowskiego oraz budynki zakładów lecznictwa uzdrowskiego, zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskich i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz o gminach uzdrowskich (Dz.U. 2016, poz. 879 t.j.).

8. wydatki dotyczące zabytków stanowiących infrastrukturę uzdrowiskową, pod warunkiem uzyskania pozwolenia konserwatora zabytków,
9. roboty budowlane w zakresie poprawy wydajności energetycznej budynków (termomodernizacja) powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczące tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane). Wydatki na poprawę efektywności energetycznej budynków mogą stanowić jedynie element szerszego projektu,
10. urządzenia OZE i ich instalacja, jako element szerszego projektu,
11. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
12. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
13. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

1. wydatki z zakresu infrastruktury sportowej, obiektów hotelarskich, gastronomicznych, parków rozrywki,
2. wydatki z zakresu infrastruktury kulturalnej,
3. budowa nowych obiektów szpitalnych za wyjątkiem infrastruktury podmiotów prowadzących leczenie uzdrowiskowe,

4. wydatki na zakup sprzętu i wyposażenia, niestanowiących środków trwałych,
5. wydatki na zakup środków jednorazowego użytku,
6. w typie projektów nr 2 - wydatki na roboty budowlane i/lub wyposażenie, które nie mają związku z publicznie dostępną infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną,
7. wydatki na zakup środków transportu,
8. wydatki na tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
9. wydatki na zakup używanego sprzętu i wyposażenia,
10. wydatki na bieżącą eksploatację i utrzymanie infrastruktury uzdrowiskowej i turystyczno-rekreacyjnej,
11. środki trwale wykorzystywane w celu wspomagania procesu realizacji i wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
12. wydatki na szkolenia pracowników,
13. telefony komórkowe,
14. sprzęt RTV oraz inne wyposażenie, za które pobierane są dodatkowe opłaty od pacjentów/kuracjuszy,
15. koszty reklam i promocji prowadzonej działalności, w tym strony internetowe, foldery, itd.,
16. naczynia i wyposażenie stołowe i kuchenne (np. sztućce, serwisy stołowe, kubki, szklanki, talerze, garnki, patelnie) inne akcesoria kuchenne (np. łopatki, tacki, rękawice kuchenne, obrusy),
17. wyposażenie administracji podmiotu, niezwiązane bezpośrednio ze świadczeniem usług sanatoryjnych (np. wyposażenie gabinetów i sekretariatów osób zarządzających obiektem, administracja księgowo-kadrowa, archiwum), wyposażenie serwerowni,
18. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
19. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
20. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
21. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
22. amortyzacja jednorazowa,
23. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
24. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego

zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),

25. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
26. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
27. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
28. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
29. odpisy dokonywane na ZFŚS,
30. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
31. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
32. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 6.2 INFRASTRUKTURA OCHRONY ZDROWIA I POMOCY SPOŁECZNEJ

Poddziałanie 6.2.1 Infrastruktura ochrony zdrowia

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa i remonty istniejącej infrastruktury podmiotów ochrony zdrowia, w tym służącej opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej w zakresie zgodności z zasadami deinstytucjonalizacji,
2. wyposażenie medyczne - wyroby medyczne (tj. narzędzia, przyrządy, urządzenia i oprogramowanie do celów diagnostycznych i terapeutycznych, z wyłączeniem materiałów o charakterze jednorazowego użytku) niezbędne do świadczenia usług medycznych, w tym służących opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej w zakresie zgodności z zasadami deinstytucjonalizacji

oraz, jako element uzupełniający ww. zakres, kwalifikowalne są wydatki poniesione na:

3. sprzęt komputerowy wraz z niezbędnym oprogramowaniem wyłącznie w przypadku, gdy sprzęt ten jest bezpośrednio związany z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
4. roboty budowlane i/lub wyposażenie związane z dostosowaniem infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych – zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania,
5. zakup karetek typu "N" (wraz z wyposażeniem) na potrzeby szpitali z trzecim poziomem referencyjnym z zakresu neonatologii,
6. niezbędne wyposażenie niemedyce związane z udzielaniem świadczeń opieki zdrowotnej, w szczególności przeznaczone dla:
  - a) pacjentów (np. szafki przyłóżkowe, krzesła, wieszaki),
  - b) personelu medycznego (np. wyposażenie dyżurek pielęgniarek),
7. zagospodarowanie terenu bezpośrednio przylegającego i zarządzanego przez podmiot leczniczy dot. np. miejsc parkingowych, a także wewnętrznych dróg, chodników oraz innej infrastruktury (w tym mała infrastruktura: ławki, lampy oświetleniowe, kosze na śmieci, stojaki na rowery), służące zwiększeniu dostępności i jakości udzielania świadczeń zdrowotnych,
8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- 9. opracowanie lub aktualizację opinii o celowości inwestycji,
  - 10. opracowanie lub aktualizację studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  - 11. promocję projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

- 1. wyposażenie pomieszczeń nie związanych bezpośrednio ze świadczeniem usług medycznych zlokalizowanych w budynku podmiotu leczniczego, np. apteki, bary, sklepy itp.,
- 2. budowa od podstaw nowej infrastruktury zdrowotnej⁵⁹,
- 3. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów i infrastruktury towarzyszącej,
- 4. wyposażenie administracyjno-biurowe nie związane bezpośrednio z udzielaniem świadczeń zdrowotnych (w tym np. sprzęt komputerowy),
- 5. rozwój platformy regionalnej, która objęta jest wsparciem w ramach działania 2.1 RPO WP 2014-2020,
- 6. wytworzenie i rozwój e-usług związanych z: systemami gabinetowymi, elektroniczną dokumentacją medyczną (EDM), AOS, POZ, telemedycyną, które możliwe są do realizacji w ramach działania 2.1 RPO WP 2014-2020,
- 7. wyroby i produkty medyczne jednorazowego użytku oraz produkty lecznicze⁶⁰,
- 8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu realizacji i wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
- 9. środki transportu, w tym transportu medycznego, inne niż wymienione w katalogu wydatków kwalifikowalnych,
- 10. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
- 11. sprzęt RTV oraz inne wyposażenie odpłatnie udostępniane pacjentom,
- 12. zakup wyposażenia niebędącego środkiem trwałym,
- 13. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

⁵⁹ Przez budowę nowej infrastruktury należy rozumieć budowę budynku nie będącą przebudową, rozbudową, nadbudową i remontem. Budowa budowli (infrastruktury technicznej) oraz elementów małej infrastruktury jest dopuszczalna wyłącznie jako element uzupełniający szerszego projektu.

⁶⁰ Zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2011 r. prawo farmaceutyczne.

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,

14. zamówienia uzupełniające nieuwjęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
15. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
16. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
17. amortyzacja jednorazowa,
18. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
19. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
20. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
21. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
22. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
23. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
24. odpisy dokonywane na ZFŚS,
25. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
26. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
27. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.2.2 Infrastruktura pomocy społecznej

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont i/lub wyposażenie istniejącej infrastruktury, a także budowa i/lub wyposażenie infrastruktury podmiotów świadczących usługi pomocy społecznej - bezpośrednio wykorzystywanej przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym,
2. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont, istniejącej bazy lokalowej, a także budowa nowej bazy i/lub wyposażenie - dla jednostek systemu podmiotów wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, związanej również z odejściem od opieki instytucjonalnej (tj. od opieki świadczonej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych powyżej 14 dzieci) do usług świadczonych w lokalnej społeczności poprzez tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 dzieci,
3. wydatki na :
  - przebudowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne, realizowane w oparciu o istniejącą infrastrukturę i/lub wyposażenie – powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno – zawodowej,
  - budowę nowej infrastruktury przeznaczonej na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne i/lub wyposażenie – powiązane z procesem integracji społecznej i aktywizacji społeczno – zawodowej,

Kwalifikowalne będą wydatki dotyczące mieszkań chronionych i wspomaganych, o ile liczba miejsc jest nie większa niż 30; limit 30 miejsc nie obowiązuje w przypadku, gdy przepisy prawa krajowego wskazują mniejszą maksymalną liczbę miejsc w mieszkaniu.

Wydatki dot. części wspólnych budynków są kwalifikowalne proporcjonalnie do powierzchni użytkowej mieszkań objętych projektem, o ile jest to niezbędne do realizacji celu projektu.

Dopuszczalne jest wsparcie wykraczające poza części wspólne budynków mieszkalnych, o ile jest to niezbędne do osiągnięcia celu projektu, oraz uzasadnione potrzebami użytkowników ww. mieszkań.

4. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont istniejących budynków, a także budowa nowych budynków wraz z wyposażeniem (jako środki trwałe), niezbędnym do świadczenia usług w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 np. żłobki, żłobki przyzakładowe, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe m.in.:
  - dostosowanie pomieszczeń, w tym dostosowanie do wymogów sanitarnych bezpieczeństwa przeciwpożarowego, organizacja kuchni, stołówek, sanitariatów, szatni, itp.,
  - modernizacja istniejącej bazy żłobkowej w celu utworzenia dodatkowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,
  - środki trwałe, niezbędne do świadczenia usług opieki nad dziećmi do lat 3 wraz z montażem (w tym wyposażenie, m.in. meble, wyposażenie wypoczynkowe dla dzieci),

- środki trwałe w postaci pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu oraz narzędzi do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci, wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- wyposażenie (wraz z montażem) placu zabaw.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- zapewnienie infrastruktury nie jest możliwe w inny sposób,
  - budowa infrastruktury na danym terytorium została potwierdzona analizą potrzeb oraz analizą trendów demograficznych w ujęciu terytorialnym.
5. wyposażenie i sprzęt (jako środki trwałe) obiektów (w tym placu zabaw) powinien być uzasadniony potrzebami użytkowników obiektów oraz niezbędny do prawidłowego ich funkcjonowania i korzystania z infrastruktury objętej wsparciem w ramach projektu oraz może stanowić element szerszego projektu,
  6. wydatki dot. części wspólnych budynków są kwalifikowalne proporcjonalnie do powierzchni użytkowej pomieszczeń przeznaczonych na żłobek objęty projektem, o ile jest to niezbędne do realizacji celu projektu,
  7. wydatki, wyłącznie jako element szerszego projektu, na zagospodarowanie najbliższego terenu/otoczenia (np. parking, chodnik prowadzący do budynku, mała architektura) funkcjonalnie bezpośrednio związanego z infrastrukturą objętą projektem, przeznaczoną dla osób - odbiorców usług pomocy społecznej korzystających z przedmiotu współfinansowanej inwestycji, o ile służyć będą realizacji celów projektu,
  8. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie (jako środki trwałe) i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
  9. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
    - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
    - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
    - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,

- d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
10. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  11. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  12. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.
  13. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia objętej wsparciem infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. infrastruktura opieki instytucjonalnej rozumianej, jako usługi świadczone:
  - w placówce opiekuńczo-pobytowej, czyli placówce wieloosobowego całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 30 osób lub w której spełniona jest co najmniej jedna z poniższych przesłanek:
    - usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby),
    - wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców,
    - mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki,
    - mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem,
  - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2018 r., poz. 998, z późn. zm.), w której przebywa powyżej 14 osób,
2. roboty budowlane w zakresie tworzenia nowych miejsc oraz wspierania dotychczas istniejących miejsc świadczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej (dotyczy projektów infrastruktury pomocy społecznej i infrastruktury pieczy zastępczej),
3. materiały jednorazowego użytku np. artykuły higieniczne,
4. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. materiały papiernicze, dekoracyjne, drobne wyposażenie, itd.),
5. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
6. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
7. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
8. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
9. środki transportu,

10. audyt energetyczny,
11. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
12. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
13. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
14. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
15. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
16. amortyzacja jednorazowa,
17. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
18. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
19. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
20. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
21. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
22. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
23. odpisy dokonywane na ZFŚS,
24. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
25. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany

- z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
26. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 6.3 REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont w celu przywrócenia i/lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych:
  - a) obiektów publicznych⁶¹, budynków użyteczności publicznej⁶² wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem/obiektem, zdegradowanych budynków/obiektów (w tym: przemysłowych, powojennych, popegeerowskich, pokolejowych) wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem/obiektem,
  - b) obszaru przestrzeni publicznej⁶³,
2. roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej - wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem (np. miejsca parkingowe, wewnętrzne drogi i chodniki, mała infrastruktura), pod warunkiem uzyskania pozwolenia konserwatora zabytków – tylko jako element 1 typu projektu zgodnie z SZOOP,
3. roboty budowlane dotyczące części wspólnych⁶⁴ wielorodzinnych budynków mieszkalnych⁶⁵ wraz z otoczeniem funkcjonalnie związanym z budynkiem mieszkalnym i niezbędnym do poprawy jakości życia mieszkańców – jako element szerszego projektu.,
4. budowa, przebudowa, rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów, w wysokości nie przekraczającej 30% kosztów kwalifikowalnych projektu - wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,
5. budowa, przebudowa, rozbudowa podstawowej infrastruktury komunalnej tj. przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i teletechnicznych na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu wszystkich obiektów i terenów rewitalizowanych do podstawowych usług komunalnych - wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,

⁶¹ Obiekt publiczny to budowla bądź obiekt małej architektury wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych, który przeznaczony jest dla ogółu społeczeństwa, powszechnie dostępny.

⁶² Budynek użyteczności publicznej oznacza:

- a) budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, wychowania, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, sportu, rekreacji, turystyki,
- b) budynek zamieszkania zbiorowego, rozumiany jako: internat, dom dziecka, dom pomocy społecznej, placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

⁶³ Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2015.199 z późn. zm.) przez obszar przestrzeni publicznej – należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

⁶⁴ Przez części wspólne należy rozumieć części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali np. klatka schodowa, winda, dach, zewnętrzna elewacja budynku.

⁶⁵ Wielorodzinny budynek mieszkalny oznacza budynek, w którym występują więcej niż 2 lokale mieszkalne (art. 2 pkt. 5 Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, Dz. U. 2017 poz. 130).

6. roboty budowlane, zakup i instalacja dotycząca systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego - wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,
7. zakup sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaka będzie pełniona przez obiekt/budynek/przestrzeń publiczną, w ramach realizacji programu rewitalizacji - wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,
8. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych,
9. roboty budowlane w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków (termomodernizacja) będących przedmiotem projektu (wydatki te muszą dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
10. urządzenia OZE i ich instalację,
11. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
12. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
13. promocja projektu – trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Wydatki od pkt. 3 do pkt. 10 mogą być realizowane jako element szerszego projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. projekty nieujęte w Lokalnych/Gminnych Programach Rewitalizacji,
2. budowa nowych obiektów, chyba że stanowi ona niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi, a w związku z tym przyczynia się do fizycznej, gospodarczej, społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów rewitalizowanych,
3. roboty budowlane dotyczące budynków oraz wyposażenie pomieszczeń w celach wyłącznie administracyjnych i zarządczych,
4. infrastruktura opieki instytucjonalnej,
5. uzbrojenie terenu pod budowę budynków mieszkaniowych, rozbiórkę budynków oraz budowa budynków mieszkaniowych,
6. roboty budowlane oraz wyposażenie dotyczące indywidualnych mieszkań,
7. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów, ich otoczenia i przestrzeni publicznej,
8. zakup wyposażenia i sprzętu niestanowiącego środków trwałych (np. drobnego wyposażenia, materiałów biurowych, materiałów dydaktycznych),
9. środki transportu,
10. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
11. informatyzację systemów zarządzania instytucji lokowanych w budynku będącym przedmiotem projektu,
12. szkolenia pracowników,
13. audyt energetyczny,
14. opracowanie/aktualizacja Lokalnych/Gminnych Programów Rewitalizacji,
15. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
18. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
19. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
20. amortyzacja jednorazowa,
21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),

22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
23. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
24. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
25. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
26. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
27. odpisy dokonywane na ZFŚS,
28. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
29. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
30. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 6.4 INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA

Poddziałanie 6.4.1 Przedszkola

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa, rozbudowa, nadbudowa dotycząca istniejących obiektów, a także budowa nowej infrastruktury - wyłącznie dotyczących przedszkoli,
2. środki trwałe dla przedszkoli - w postaci niezbędnego wyposażenia, w tym sprzęt ICT (ang. *ICT* - technologie informacyjne i komunikacyjne) wraz z oprogramowaniem i instalacją oraz pomocy dydaktycznych⁶⁶ - przeznaczonych do celów edukacyjnych i niezbędnych do prowadzenia i funkcjonowania placówki oraz osiągnięcia celów projektu,
3. roboty budowlane i/ lub wyposażenie dotyczące placów zabaw,
4. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane).
Wydatki od pkt 2 do pkt 4 mogą być realizowane jako element szerszego projektu uwzględniającego wydatki ujęte w pkt 1.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
  - udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego,
  - wykazanie, iż zaproponowane rozwiązanie stanowi element strategicznego podejścia do obszaru edukacji przedszkolnej na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem trendów demograficznych.
5. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
  6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
    - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
    - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego*

⁶⁶ Pomoce (środki, materiały)dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
7. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
  8. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  9. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. zabawki, podręczniki, materiały biurowe, dekoracyjne, drobne wyposażenie, itd.),
3. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
4. środki transportu,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
7. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
8. audytenergetyczny,
9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),

12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty ziemne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
23. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
24. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.4.2 Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE I USTAWICZNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, nadbudowa i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, infrastruktury dydaktycznej szkół zawodowych, placówek kształcenia ustawicznego w szczególności dla laboratoriów, pracowni i warsztatów - przeznaczonych wyłącznie do celów edukacyjnych, z uwzględnieniem preferencji dla branż mających strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarki na poziomie krajowym i regionalnym, identyfikowanych w dokumentach strategicznych lub definiujących inteligentne specjalizacje.

Wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją jest kwalifikowalne w przypadku, gdy wydatki są poniesione na wyposażenie i pomoce dydaktyczne⁶⁷ będące środkami trwałymi, które wskazano jako rekomendowane wyposażenie dla pracowni w ramach „Opisu rekomendowanego wyposażenia pracowni i warsztatów szkolnych” wykazanych na stronie: <http://www.koweziu.edu.pl/wyposazenie-pracowni>. Proponowane opisy nie wykluczają możliwości zakupu innego wyposażenia - pod warunkiem, że będzie ono zgodne z zapisami podstawy programowej kształcenia w zawodach w danej szkole.

2. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
3. budowa, przebudowa, nadbudowa i/lub niezbędne wyposażenie wraz z konieczną do jego funkcjonowania instalacją w zakresie infrastruktury towarzyszącej, tj. burs, internatów, stołówek - do wysokości 50% kosztów kwalifikowalnych⁶⁸.

Wydatki ujęte w pkt 2 i pkt 3 mogą być realizowane jako element szerszego projektu uwzględniającego wydatki ujęte w pkt 1.

4. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
5. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,

⁶⁷ Pomoce (środki, materiały)dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziałujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

⁶⁸ Metodologia wyliczenia kosztu kwalifikowalnego została przedstawiona w rozdz.6, pkt 6.21 *Wytucznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach RPO WP 2014-2020 (EFRR)*. Limit dofinansowania weryfikowany jest na etapie oceny wniosku o dofinansowanie oraz na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową.

- b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- 6. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
  - 7. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  - 8. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Budowa nowej infrastruktury oraz rozbudowa będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz:

- 1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
- 2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
- 3. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
- 4. środki transportu,
- 5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
- 6. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
- 7. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
- 8. audyt energetyczny,
- 9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,

10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
23. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,

24. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

PAŃSTWOWE WYŻSZE SZKOŁY ZAWODOWE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. przebudowa oraz nadbudowa, prace remontowe, roboty wykończeniowe, adaptacja pomieszczeń i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, istniejącej infrastruktury dydaktycznej oraz budowa i/lub wyposażenie wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją, nowej infrastruktury dydaktycznej państwowych wyższych szkół zawodowych w zakresie uruchamiania nowych kierunków kształcenia lub poprawy istniejącej oferty dydaktycznej związanej z inteligentnymi specjalizacjami i/lub wynikającej ze Strategii Rozwoju Regionalnego oraz odpowiadającej zidentyfikowanym potrzebom rynku pracy, przeznaczone wyłącznie do celów edukacyjnych, z uwzględnieniem preferencji dla branż mających strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarki na poziomie krajowym i regionalnym.
2. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
3. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
4. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
5. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,

6. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
7. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Budowa nowej infrastruktury oraz rozbudowa infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
3. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
4. środki transportu,
5. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
6. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
7. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
8. audyt energetyczny,
9. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
10. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
11. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
12. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
13. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,

14. amortyzacja jednorazowa,
15. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
16. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
17. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
18. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
19. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
20. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
21. odpisy dokonywane na ZFŚS,
22. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
23. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
24. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.4.3 Szkolnictwo ogólne

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa infrastruktury dydaktycznej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne,
2. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa obiektów służących wzmocnieniu sprawności fizycznej uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne, o ile służą zajęciom dydaktycznym,
3. nowoczesny⁶⁹, dostosowany do faktycznych potrzeb placówki, sprzęt ICT (ang. *ICT* - technologie informacyjne i komunikacyjne, dalej „TIK”) wraz z oprogramowaniem oraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją - przeznaczony do celów dydaktycznych,
4. wyposażenie pracowni komputerowych w szkole, niezbędne do prawidłowego wykorzystywania zakupionego sprzętu TIK,
5. materiały dydaktyczne⁷⁰, jako środki trwałe, dla pracowników⁷¹ w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne, niezbędne do realizacji programu nauczania,
6. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
7. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
8. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,

⁶⁹ Nowoczesny sprzęt to sprzęt o parametrach umożliwiających jego prawidłowe funkcjonowanie i realizację zadań edukacyjnych przynajmniej w okresie wymaganej trwałości projektu.

⁷⁰ Pomoce (środki, materiały) dydaktyczne to wszelkiego rodzaju przedmioty oddziaływujące na zmysły uczniów, których zadaniem jest ułatwienie poznawania rzeczywistości, usprawnienie procesu nauczania i uczenia się oraz uzyskiwanie optymalnych osiągnięć szkolnych. Środki dydaktyczne skracają proces nauczania pozwalając w krótszym czasie przekazać więcej wiadomości.

⁷¹ Sala, klasa szkolna, która jest wyposażona w środki i materiały dydaktyczne oraz urządzenia umożliwiające optymalnie efektywne organizowanie procesów edukacyjnych.

- c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
- 9. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
  - 10. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 15 000 PLN,
  - 11. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
    - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Budowa nowej infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest spełnienie łącznie poniższych wymogów:

- przedstawienie analizy potrzeb;
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

- 1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
- 2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. podręczniki, materiały biurowe, drobne wyposażenie, itd.),
- 3. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa infrastruktury nie służącej do celów dydaktycznych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne (tj. bursy, internaty, stołówki),
- 4. zagospodarowanie terenu (np. chodniki, parkingi, ogrodzenie),
- 5. środki transportu,
- 6. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
- 7. informatyzacja systemu zarządzania placówką,
- 8. roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie pomieszczeń, w których prowadzona jest administracja podmiotu, wykraczająca poza zakres przedmiotowy i cel projektu,
- 9. audyt energetyczny,
- 10. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
- 11. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:

Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot

- zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
12. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
  13. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamych z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
  14. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
  15. amortyzacja jednorazowa,
  16. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
  17. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  18. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  19. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  20. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  21. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  22. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  23. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  24. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  25. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Poddziałanie 6.4.4 Instytucje popularyzujące naukę

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. roboty budowlane dot. obiektów regionalnych instytucji popularyzujących naukę i innowacje,
2. prace wykończeniowe związane z zagospodarowaniem terenu,
3. zakup niezbędnego wyposażenia i sprzętu (wraz z niezbędną do jego funkcjonowania instalacją) - przeznaczonego do celów edukacyjnych, naukowych i popularyzujących innowacje oraz innego wyposażenia i sprzętu służącego do prawidłowego funkcjonowania jednostki, w tym m.in. wydatki na inwestycje w infrastrukturę techniczną i informatyczną, nierozdzielnie związane z przedmiotem projektu,
4. roboty budowlane i/lub sprzęt, wyposażenie i instalacje w zakresie poprawy wydajności energetycznej. Wydatki na poprawę efektywności energetycznej mogą stanowić jedynie element szerszego projektu i muszą być wprost powiązane z głównym przedmiotem projektu (np. dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
5. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
6. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - e) wydatki związane z nadzorem nad wykonaniem dokumentacji budowlanej,
7. instalacja systemów monitoringu i zabezpieczenia infrastruktury edukacyjnej,
8. nabycie środka transportu, służącego do przewozu ekspozycji i mobilnych wystaw,
9. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
10. sporządzenie dokumentacji projektowej, w tym dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu,
11. nabycie prawa użytkowania wieczystego nieruchomości,

12. promocja projektu: trwałe plakaty (bez względu na wartość projektu) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów,
2. wyposażenie, sprzęt i materiały dydaktyczne niestanowiące środków trwałych (np. materiały biurowe, informacyjne, promocyjne),
3. środki transportu inne niż wskazane w katalogu wydatków kwalifikowalnych,
4. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
5. audyt energetyczny,
6. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
7. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
8. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
9. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
10. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
11. amortyzacja jednorazowa,
12. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
13. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
14. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
15. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,

16. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
17. odpisy dokonywane na ZFŚS,
18. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
19. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
20. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).

Działanie 6.5 REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ – ZINTEGROWANE INWESTYCJE TERYTORIALNE

Kwalifikowalne są następujące wydatki:

1. budowa, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, remont w celu przywrócenia i/lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych:
  - a) obiektów publicznych⁷², budynków użyteczności publicznej⁷³ wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem/obiektem, zdegradowanych budynków/obiektów (w tym: przemysłowych, powojkowych, popegeerowskich, pokolejowych) wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem/obiektem.
  - b) obszaru przestrzeni publicznej⁷⁴,
2. roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej - wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem (np. miejsca parkingowe, wewnętrzne drogi i chodniki, mała infrastruktura), pod warunkiem uzyskania pozwolenia konserwatora zabytków – tylko jako element 1 typu projektu zgodnie z SZOOP,
3. roboty budowlane dotyczące części wspólnych⁷⁵ wielorodzinnych budynków mieszkalnych⁷⁶ wraz z otoczeniem funkcjonalnie związanym z budynkiem mieszkalnym i niezbędnym do poprawy jakości życia mieszkańców – jako element szerszego projektu.,
4. budowa, przebudowa, rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów, w wysokości nie przekraczającej 30% kosztów kwalifikowalnych projektu - wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,
5. budowa, przebudowa, rozbudowa podstawowej infrastruktury komunalnej tj. ujętych w LPR/GPR przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i teletechnicznych na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu wszystkich obiektów i terenów rewitalizowanych do podstawowych usług komunalnych - wyłącznie, jako element

⁷² Obiekt publiczny to budowla bądź obiekt małej architektury wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych, który przeznaczony jest dla ogółu społeczeństwa, powszechnie dostępny.

⁷³ Budynek użyteczności publicznej oznacza:

- a) budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, kultury, oświaty, szkolnictwa wyższego, wychowania, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej, sportu, rekreacji, turystyki,
- b) budynek zamieszkania zbiorowego, rozumiany jako: internat, dom dziecka, dom pomocy społecznej, placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

⁷⁴ Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2015.199 z późn. zm.) przez obszar przestrzeni publicznej – należy rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

⁷⁵ Przez części wspólne należy rozumieć części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali np. klatka schodowa, winda, dach, zewnętrzna elewacja budynku.

⁷⁶ Wielorodzinny budynek mieszkalny oznacza budynek, w którym występują więcej niż 2 lokale mieszkalne (art. 2 pkt. 5 Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, Dz. U. 2017 poz. 130).

uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,

6. roboty budowlane, zakup i instalacja dotycząca systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego - wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,
7. zakup sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaka będzie pełniona przez obiekt/budynek/przestrzeń publiczną, w ramach realizacji programu rewitalizacji - wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji,
8. dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych,
9. roboty budowlane w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków (termomodernizacja) będących przedmiotem projektu (wydatki te muszą dotyczyć tego samego obiektu, w którym przewidziano szersze roboty budowlane),
10. urządzenia OZE i ich instalację,
11. usługi dotyczące nadzoru nad projektem (m.in. nadzór inwestorski, architektoniczny, autorski, inżynier kontraktu, inwestor zastępczy):
  - a) wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierana jest odrębna umowa na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje,
  - b) w przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na warunkach wskazanych w podrozdziale *Koszty związane z angażowaniem personelu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*,
  - c) wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
  - d) wydatki ponoszone w związku z decyzją właściwego organu zobowiązującą do ustanowienia specjalistycznego nadzoru (nadzór archeologiczny, konserwatorski) w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne,
12. opracowanie lub aktualizacja studium wykonalności lub jego elementów, przy czym maksymalny kwalifikowalny koszt studium wykonalności wynosi 45 000 PLN,
13. promocja projektu – trwałe plakaty (bez względu na wartość dofinansowania) oraz tablice informacyjne i pamiątkowe (tylko w projektach, których wartość dofinansowania przekracza 500 000 EUR), zgodnie z następującymi limitami:
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednej tablicy to 1 500 PLN,
  - maksymalny kwalifikowalny koszt wykonania jednego plakatu do 50 PLN.

Wydatki od pkt. 3 do pkt. 10 mogą być realizowane jako element szerszego projektu.

Niekwalifikowalne są wydatki wskazane, jako niekwalifikowalne w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz:

1. projekty nieujęte w Lokalnych/Gminnych Programach Rewitalizacji,
2. budowa nowych obiektów, chyba że stanowi ona niezbędny element szerszej koncepcji związanej z działaniami rewitalizacyjnymi, a w związku z tym przyczynia się do fizycznej, gospodarczej, społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów rewitalizowanych,
3. roboty budowlane dotyczące budynków oraz wyposażenie pomieszczeń w celach wyłącznie administracyjnych i zarządczych,
4. infrastruktura opieki instytucjonalnej,
5. uzbrojenie terenu pod budowę budynków mieszkaniowych, rozbiorę budynków oraz budowa budynków mieszkaniowych,
6. roboty budowlane oraz wyposażenie dotyczące indywidualnych mieszkań,
7. bieżąca eksploatacja i utrzymanie obiektów, ich otoczenia i przestrzeni publicznej,
8. zakup wyposażenia i sprzętu niestanowiącego środków trwałych (np. drobnego wyposażenia, materiałów biurowych, materiałów dydaktycznych),
9. środki transportu,
10. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomagania procesu wdrażania projektu (służące do wykonania zakresu rzeczowego projektu),
11. informatyzację systemów zarządzania instytucji lokowanych w budynku będącym przedmiotem projektu,
12. szkolenia pracowników,
13. audyt energetyczny,
14. opracowanie/aktualizacja Lokalnych/Gminnych Programów Rewitalizacji,
15. tablice informacyjne i pamiątkowe w projektach, w których wartość dofinansowania nie przekracza 500 000 EUR,
16. zamówienia dodatkowe, nawet jeśli zostały udzielone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie:
Zamówienia dodatkowe to nowe zamówienie obejmujące usługi lub roboty budowlane wykraczające poza zakres zamówienia podstawowego, tj. poza zakres przedmiotu zamówienia określonego w dokumentacji projektowej opisującej przedmiot zamówienia. Jest to zatem zamówienie, które wykracza poza określenie (opis) przedmiotu zamówienia podstawowego i stanowi jego rozszerzenie, co pociąga zwiększenie wynagrodzenia lub powstanie nowego produktu zmieniając tym samym zakres zamówienia podstawowego,
17. zamówienia uzupełniające nieujęte we wniosku o dofinansowanie (powstałe w trakcie realizacji projektu),
18. wydatki związane z umową cywilnoprawną na realizowanie zadań rodzajowo tożsamyh z zadaniami realizowanymi przez pracownika w ramach stosunku pracy u beneficjenta/partnera,
19. zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS,
20. amortyzacja jednorazowa,
21. koszty opracowania dokumentacji związanej z udzieleniem przez beneficjenta zamówienia robót budowlanych/usług/dostaw w ramach projektu, z wyłączeniem kosztów związanych z przygotowaniem kosztorysów i przedmiarów

- (tj. niekwalifikowalne są koszty opracowania projektu SIWZ, projektu ogłoszenia, wzoru umowy z wykonawcą i inne),
22. koszt nadzoru inwestorskiego/autorskiego/opracowania dokumentacji na zakres wykraczający poza zakres rzeczowy projektu (w celu określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego należy najpierw ustalić procentowy udział kosztu dotyczącego zakresu rzeczowego projektu w całości kosztu inwestycji. Następnie należy pomnożyć uzyskany wynik przez koszt nadzoru inwestorskiego/ autorskiego/ dokumentacji. W uzasadnionych przypadkach IZ RPO WP dopuszcza możliwość określenia wysokości wydatku kwalifikowalnego wg metodologii wskazanej przez beneficjenta. Ustalony procent proporcji należy zaokrąglić do jedności),
  23. wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego,
  24. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu i księgowości,
  25. wydatki poniesione na ubezpieczenia nieobowiązkowe,
  26. wydatki na roboty zamienne o wartości wyższej niż pierwotnie założona, z zastrzeżeniem zapisów § 8 Umowy o dofinansowanie,
  27. odpisy dokonywane na ZFŚS,
  28. koszty wynagrodzenia ponoszone w związku z wykonawstwem własnym beneficjenta lub jego pracowników (z wyłączeniem kosztów inspektora nadzoru),
  29. podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z art. 90 ust. 2 ustawy o VAT – niekwalifikowalna jest zarówno część tego podatku podlegająca odzyskaniu, jak i część niepodlegająca odzyskaniu. Oznacza to, że np. w przypadku, gdy beneficjent odlicza podatek VAT na podstawie art. 86 ust. 2a, a następnie – w stosunku do ustalonej części podatku VAT związanej z działalnością gospodarczą – stosuje się art. 90 ust. 2, to wówczas niekwalifikowalny jest w całości podatek VAT związany z działalnością gospodarczą, natomiast kwalifikowalny pozostaje podatek VAT niezwiązany z działalnością gospodarczą, ustalony na podstawie art. 86 ust. 2a,
  30. zarządzanie projektem (czynności związane z wykonywaniem obowiązków beneficjenta wobec IZ, w tym np. wydatki związane z wyborem wykonawców, bieżącą obsługą projektu, rozliczeniami i monitorowaniem efektów projektu, itd.).